

BGK

**BANK GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO**

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego
sporządzone zgodnie z MSSF
za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2018 r.**

Warszawa, 15 kwietnia 2019 r.

Wybrane dane finansowe dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Poniższe wybrane dane finansowe stanowią informację uzupełniającą do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej BGK za 2018 rok.

	w tys. zł		w tys. EUR	
	Za okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	Za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	Za okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	Za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
Wynik z tytułu odsetek	889 076	776 106	208 366	182 841
Wynik z tytułu prowizji i opłat	190 099	156 596	44 552	36 892
Wynik z działalności operacyjnej	558 626	618 460	130 921	145 702
Zysk brutto	601 605	690 452	140 993	162 662
Zysk netto	514 080	584 439	120 481	137 687
Zysk netto przypadający na rzecz właściciela jednostki dominującej	514 397	584 565	120 555	137 716
Dochody całkowite netto	450 733	1 016 602	105 635	239 499
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	25 176 670	-1 443 834	5 900 459	-340 150
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	-3 073 463	-614 551	-720 303	-144 781
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	-1 219 000	1 779 597	-285 688	419 252
Przepływy pieniężne netto	-20 884 207	-278 338	-4 894 468	-65 573

	w tys. zł		w tys. EUR	
	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Suma bilansowa	84 772 266	74 314 015	19 714 480	17 817 261
Kapitał własny ogółem	19 233 675	20 081 034	4 472 948	4 814 557
Kapitał przypisany jednostce dominującej	19 220 315	20 076 620	4 469 841	4 813 498
Współczynnik wypłacalności (łącznie współczynnik kapitałowy) bez funduszy przepływowych	32,09%	37,96%	32,09%	37,96%
Współczynnik wypłacalności (łącznie współczynnik kapitałowy) z funduszami przepływowymi	31,50%	37,95%	31,50%	37,95%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 275 914	18 864 232	4 250 213	4 522 820
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	0	0	0	0

Wybrane dane finansowe dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych według kursu średniego NBP obliczonego jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej według kursu średniego NBP na ostatni dzień okresu

	31.12.2018	31.12.2017
	4,2669	4,2447
	4,3000	4,1709

Spis treści

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
NOTY DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. Ogólne informacje.....	9
2. Polityka rachunkowości.....	18
3. Informacje dotyczące segmentów działalności	46
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	49
4. Przychody i koszty z tytułu odsetek.....	49
5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	49
6. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i wynik z rewaluacji	50
7. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	50
8. Wynik z tytułu modyfikacji	50
9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	51
10. Ogólne koszty administracyjne	51
11. Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw	52
12. Podatek dochodowy	53
13. Zysk netto przypadający na jedną akcję	55
14. Wpłaty do budżetu państwa	55
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	56
15. Kasa, środki w Banku Centralnym	56
16. Należności od banków	56
17. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	56
18. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (inne niż przeznaczone do obrotu)	57
19. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.....	58
20. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	60
21. Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	61
22. Należności i zobowiązania z tytułu papierów wartościowych z otrzymanym/udzielonym przyrzeczeniem odkupu	62
23. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	62
24. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	63
25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone.....	63
26. Wartości niematerialne.....	67
27. Rzeczowe aktywa trwałe	68
28. Nieruchomości inwestycyjne.....	70
29. Inne aktywa.....	71
30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	72
31. Zobowiązania wobec banków	72
32. Zobowiązania wobec klientów	72
33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	72
34. Pozostałe zobowiązania	73
35. Rezerwy	73
36. Kapitały	75
POZOSTAŁE NOTY	77
37. Zobowiązania warunkowe i gwarancje	77
38. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	79
39. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi	81
40. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo i osobowo	85
41. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostek Grupy Kapitałowej.....	87
42. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej	87
43. Zmiany w podmiotach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej	88
44. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	89
45. Działalność powiernicza	93
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	94
46. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej.....	94
47. Zarządzanie ryzykiem kredytowym	96
48. Zarządzanie ryzykiem płynności	118
49. Ryzyko rynkowe	120
50. Ryzyko operacyjne	123
51. Inne rodzaje ryzyka	124
52. Adekwatność kapitałowa	127
POZOSTAŁE NOTY DODATKOWE.....	132
53. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego.....	132
54. Proponowany podział zysku jednostki dominującej.....	132
55. Dane o aktywach, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań	132
56. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	133

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	2018	2017
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek		1 906 870	1 703 308
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej		1 754 741	x
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		152 129	x
Koszty z tytułu odsetek		-1 017 794	-927 202
Wynik z tytułu odsetek	4	889 076	776 106
Przychody z tytułu prowizji i opłat		200 541	167 909
Koszty z tytułu prowizji i opłat		-10 442	-11 313
Wynik z tytułu prowizji i opłat	5	190 099	156 596
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i wynik z rewaluacji	6	51 222	26 239
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	7	60 511	30 578
Wynik z tytułu modyfikacji	8	-3 429	x
Pozostałe przychody operacyjne	9	80 868	102 358
Pozostałe koszty operacyjne	9	-112 233	-29 730
Ogólne koszty administracyjne	10	-470 261	-394 049
Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw	11	-127 227	-49 638
Wynik z działalności operacyjnej		558 626	618 460
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych	25	42 979	71 992
Zysk brutto		601 605	690 452
Podatek dochodowy	12	-87 525	-106 013
Zysk netto		514 080	584 439
Zysk netto przypadający na rzecz właściciela jednostki dominującej		514 397	584 565
Zysk netto przypadający na udziały niesprawujące kontroli	36.1	-317	-126

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	2018	2017
Zysk netto		514 080	584 439
Inne dochody całkowite		-63 347	432 163
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		33 455	432 279
Aktualizacja wartości aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:		33 328	x
Podatek odroczony z tytułu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12	-7 780	x
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:		x	432 241
Podatek odroczony z tytułu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	12	x	-101 401
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych		127	38
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		-96 802	-116
Aktualizacja wartości instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:		-96 115	x
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12	22 622	x
Rzeczowe aktywa trwałe i nieruchomości inwestycyjne, w tym:		0	-27
Podatek odroczony z tytułu rzeczowych aktywów trwałych i nieruchomości inwestycyjnych	12	0	6
Zyski i straty z wyceny programów określonych świadczeń, w tym:		-687	-89
Podatek odroczony z tytułu wyceny programów określonych świadczeń	12	161	21
Dochody całkowite netto, razem		450 733	1 016 602
Dochody całkowite netto przypadający na rzecz właściciela jednostki dominującej		451 050	1 016 728
Dochody całkowite netto przypadające na rzecz udziałów niedających kontroli	36.1	-317	-126

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione na kolejnych stronach stanowią jego integralną część.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa			
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	16 668 895	988 581
Należności od banków	16	8 364 968	3 247 473
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	979 480	1 342 070
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18	740 141	130 233
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	19	15 861 979	x
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20	25 938 781	27 223 753
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie		25 792 693	x
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		146 088	x
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	21	6 881 770	x
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	22	3 874 660	2 105 540
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	23	x	37 061 252
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	24	x	0
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	25	3 883 564	1 066 205
Wartości niematerialne	26	49 082	43 176
Rzeczowe aktywa trwałe	27	138 869	143 974
Nieruchomości inwestycyjne	28	1 178 986	834 428
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		103	1
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	125 712	80 185
Inne aktywa	29	85 276	47 144
Aktywa razem		84 772 266	74 314 015
Zobowiązania i kapitał własny			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	30	0	0
Zobowiązania wobec banków	31	3 879 221	3 594 140
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	17	1 576 995	1 284 618
Zobowiązania wobec klientów	32	47 637 298	33 692 320
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	22	5 214 051	7 573 820
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	5 787 209	6 299 315
Pozostałe zobowiązania	34	1 001 822	1 421 778
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		30 516	70 136
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	13 278	7 090
Rezerwy	35	398 201	289 764
Zobowiązania razem		65 538 591	54 232 981
Kapitał własny			
Kapitał (fundusz) statutowy		17 102 410	17 950 629
Kapitał (fundusz) zapasowy		1 053 260	679 249
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny		252 449	355 456
Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe		232 330	232 330
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych		-98	29
Zysk (strata) z lat ubiegłych		65 567	274 362
Wynik finansowy roku bieżącego		514 397	584 565
Kapitał (fundusz) przypadający na rzecz właściciela jednostki dominującej		19 220 315	20 076 620
Udziały niesprawujące kontroli	36.1	13 360	4 414
Kapitał ogółem		19 233 675	20 081 034
Suma zobowiązań i kapitału własnego		84 772 266	74 314 015
Współczynnik wypłacalności (łącznie współczynnik kapitałowy) bez funduszy przepływowych	52	32,09%	37,96%
Współczynnik wypłacalności (łącznie współczynnik kapitałowy) z funduszami przepływowymi		31,50%	37,95%

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione na kolejnych stronach stanowią jego integralną część.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Kapitały własne przypadające na jednostkę dominującą																
Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.	Nota	Kapitał (fundusz) statutowy	Kapitał (fundusz) zapasowy	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny					Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zyski/straty zatrzymane	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	Kapitały własne razem	
				Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Zyski i straty aktuarialne	Kapitał z aktualizacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał (fundusz) rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego						
1 stycznia 2018 r.		17 950 629	679 249	355 961	0	-2 085	1 580	0	76 830	155 500	29	858 927	20 076 620	4 414	20 081 034	
Wpływ zastosowania MSSF 9		0	0	-355 961	316 428	0	0	0	0	0	0	57 128	17 595	0	17 595	
Skorygowany bilans otwarcia zgodnie z MSSF 9		17 950 629	679 249	0	316 428	-2 085	1 580	0	76 830	155 500	29	916 055	20 094 215	4 414	20 098 629	
Dochody całkowite razem, w tym:		0	0	0	-62 787	-687	0	0	0	0	-127	514 397	450 796	-317	450 479	
zysk netto bieżącego okresu		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	514 397	514 397	-317	514 080	
podatek odroczoney		0	0	0	14 842	161	0	0	0	0	0	0	15 003	0	15 003	
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych		0	0	0	0	-848	0	0	0	0	0	0	-848	0	-848	
aktualizacja wartości dłużnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody brutto		0	0	0	41 108	0	0	0	0	0	0	0	41 108	0	41 108	
aktualizacja wartości lub sprzedaż kapitałowych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody brutto		0	0	0	-118 737	0	0	0	0	0	0	0	-118 737	0	-118 737	
Różnice z przeliczenia jednostki FEZ FIZ AN		0	0	0	0	0	0	0	0	0	-127	0	-127	0	-127	
Transfer zysku, w tym:		51 781	374 011	0	0	0	0	0	0	0	0	-426 110	-318	0	-318	
z przeznaczeniem na kapitał		51 781	378 635	0	0	0	0	0	0	0	0	-430 416	0	0	0	
odpis z zysku na FZŚ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-312	-312	0	-312	
podatek dochodowy		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-6	-6	0	-6	
pokrycie straty z lat ubiegłych w jednostkach Grupy		0	-4 624	0	0	0	0	0	0	0	0	4 624	0	0	0	
Obniżenie kapitału statutowego - utworzenie KFG	36	-900 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-900 000	0	-900 000	
Wpłaty do budżetu państwa – podział zysku	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-424 253	-424 253	0	-424 253	
Zmiana w udziałach niesprawujących kontroli		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-125	-125	9 263	9 138	
31 grudnia 2018 r.		17 102 410	1 053 260	0	253 641	-2 772	1 580	0	76 830	155 500	-98	579 964	19 220 315	13 360	19 233 675	

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione na kolejnych stronach stanowią jego integralną część.

Kapitały własne przypadające na jednostkę dominującą														
Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r.	Nota	Kapitał (fundusz) statutowy	Kapitał (fundusz) zapasowy	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny				Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zyski/straty zatrzymane	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	Kapitały własne razem
				Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zyski i straty aktuarialne	Kapitał z aktualizacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał (fundusz) rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego					
1 stycznia 2017 r.		11 339 138	646 414	-76 280	-1 996	1 607	0	76 830	155 500	-9	628 405	12 769 609	0	12 769 609
Dochody całkowite razem, w tym:		0	0	432 241	-89	-27	0	0	0	0	584 598	1 016 723	-126	1 016 597
zysk netto bieżącego okresu		0	0	0	0	0	0	0	0	0	584 565	584 565	-126	584 439
aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży brutto		0	0	533 642	0	0	0	0	0	0	0	533 642	0	533 642
podatek odroczoney		0	0	-101 401	21	6	0	0	0	0	0	-101 374	0	-101 374
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych		0	0	0	-110	0	0	0	0	0	0	-110	0	-110
przeniesienie na wynik roku bieżącego		0	0	0	0	-33	0	0	0	0	33	0	0	0
Różnice z przeliczenia jednostki FEZ FIZ AN		0	0	0	0	0	0	0	0	38	0	38		38
Transfer zysku, w tym:		320 906	34 035	0	0	0	0	0	0	0	-355 276	-335	0	-335
z przeznaczeniem na kapitał		320 906	34 035	0	0	0	0	0	0	0	-354 941	0	0	0
odpis z zysku na FZŚ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	-329	-329	0	-329
podatek dochodowy		0	0	0	0	0	0	0	0	0	-6	-6	0	-6
Wniesienie obligacji i środków pieniężnych przez Skarb Państwa - podwyższenie kapitału własnego	36	6 290 400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 290 400	0	6 290 400
Podział zysku (wyplata dywidendy)		0	-1 200	0	0	0	0	0	0	0	1 200	0	0	0
Przeniesienie wartości godziwej aktywów netto KFM		185	0	0	0	0	0	0	0	0	0	185	0	185
Wniesienie udziałów niesprawujących kontroli		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 540	4 540
31 grudnia 2017 r.		17 950 629	679 249	355 961	-2 085	1 580	0	76 830	155 500	29	858 927	20 076 620	4 414	20 081 034

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione na kolejnych stronach stanowią jego integralną część.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	2018	2017
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) netto		514 080	584 439
Korekty razem:		24 662 590	-2 027 823
Podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym		87 525	106 013
Amortyzacja	10	21 121	23 024
Zysk/ strata z działalności inwestycyjnej		-51 500	-88 522
Odsetki i dywidendy		162 993	188 724
Różnice kursowe		12 121	-16 980
Zmiana stanu należności od banków		85 859	-231 250
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		362 590	-857 096
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		1 292 365	-2 590 442
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		-621 224	0
Zmiana stanów aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-15 986 570	x
Zmiana stanu należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		-6 867 238	x
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu		-1 769 120	1 841 347
Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		37 061 252	-107 049
Zmiana stanu innych aktywów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		-22 593	-13 151
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		374 499	-348 220
Zmiana stanu zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu		292 377	676 613
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		13 944 978	-3 411 964
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu		-2 359 769	1 821 636
Zmiana stanu rezerw		116 244	37 065
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-1 320 267	1 009 289
Zapłacony podatek dochodowy		-153 910	-67 739
Inne korekty	38	857	879
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		25 176 670	-1 443 384
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		92 414	5 205
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		14	7
Zbycie wartości niematerialnych		0	10
Zbycie nieruchomości inwestycyjnych		11 900	2 900
Zbycie udziałów w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	25	14 400	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych		48 700	0
Otrzymane dywidendy	38	17 400	2 288
Wydatki		3 165 877	619 756
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	27	11 485	17 913
Nabycie wartości niematerialnych	26	27 828	16 243
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	28	349 652	220 228
Nabycie udziałów w jednostkach stowarzyszonych	25	2 776 912	348 902
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych		0	16 470
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-3 073 463	-614 551
C. Przepływy środków pieniężnych z działalność finansowej			
Wpływy		735 468	4 574 037
Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji)		468	598
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów		235 000	208 454
Emisja dłużnych papierów wartościowych		500 000	2 864 985
Podwyższenie kapitału własnego jednostki dominującej przez Skarb Państwa		0	1 500 000
Wydatki		1 954 468	2 794 440
Spląty długoterminowych kredytów		337 449	236 026
Spląty odsetek		52 235	54 757
Wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		1 006 300	2 370 000
Wyplacone odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		134 231	133 657
Inne wydatki finansowe		424 253	0
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-1 219 000	1 779 597
D. Przepływy pieniężne netto		20 884 207	-278 338
E. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		3 220 438	3 498 776
F. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	38	24 104 645	3 220 438

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione na kolejnych stronach stanowią jego integralną część.

Noty dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Ogólne informacje

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”) jest Bank Gospodarstwa Krajowego („jednostka dominująca”, „Bank”, „BGK”).

Bank Gospodarstwa Krajowego jest bankiem państwowym, w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.), ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. 2018 r. poz. 1543, z późn. zm.), a także statutu nadanego w drodze rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 16 września 2016 r. w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1527). Bank działa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siedziba centrali Banku mieści się w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 7, 00-955 Warszawa. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000017319 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 525-00-12-372. Poza centralą, BGK posiada również 16 placówek, które zlokalizowane są we wszystkich miastach wojewódzkich oraz przedstawicielstwo w Brukseli.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego oraz znaczącym inwestorem dla jednostek stowarzyszonych, będących w posiadaniu Banku i jego podmiotów zależnych.

Wykonując czynności przewidziane w ustawie Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. Bank prowadzi działalność własną, która jest działalnością uzupełniającą w stosunku do prowadzonej podstawowej działalności zleconej.

Zgodnie z art. 4 ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego podstawowym celem działalności BGK jest wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:

- realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych,
- infrastrukturalne,
- związane z rozwojem sektora mikro przedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

Na mocy art. 5 i 6 ustawy o BGK, Bank realizuje zadania, do których należą m.in.:

- obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw,
- obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych,
- prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo - gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, w szczególności dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów,
- obsługa bankowa rachunków budżetu państwa,
- obsługa budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- obsługa rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych,
- inne czynności realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.

Bank Gospodarstwa Krajowego jest na półmetku realizacji Strategii na lata 2017-20, która została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą 12 lipca 2017 roku.

Strategia definiuje wizję BGK jako partnera finansowego aktywnie wspierającego przedsiębiorczość i efektywne wykorzystywanie programów rozwojowych, który jest także inicjatorem i uczestnikiem współpracy między biznesem, sektorem publicznym a instytucjami finansowymi.

Strategia BGK wynika z wyzwań stojących przed polską gospodarką adresowanych m.in. w ramach Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Dążeniem BGK jest, aby rozwój Polski charakteryzował się wzrostem gospodarczym opartym o wiedzę i doskonałość, zrównoważonym rozwojem społeczno-terytorialnym oraz skutecznością państwa. Podstawowymi wartościami, które definiują kulturę organizacyjną banku są:

- profesjonalizm,

- partnerska współpraca,
- zaangażowanie.

W powiązaniu z nimi zostały wyróżnione cztery podstawowe filary działalności Banku Gospodarstwa Krajowego: finansowanie rozwoju i inwestycji, programy europejskie, finanse publiczne oraz doskonałość operacyjna.

Bank Gospodarstwa Krajowego, jako państwowy bank rozwoju, stawia sobie za cel inicjowanie i realizację działań, które służą ogólnemu wzrostowi gospodarczemu oraz rozwojowi. Bank finansuje projekty infrastrukturalne, jest poręczycielem i gwarantem oraz obsługuje liczne programy mające na celu poprawę sytuacji na rynku mieszkaniowym. Istotnym dla Banku jest wspieranie rozwoju gospodarki w obszarach, w których rynek nie działa efektywnie, a także wspieranie sektorów szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji założeń polityki gospodarczej Rządu. W 2018 roku Bank Gospodarstwa Krajowego otworzył w Brukseli swoją pierwszą zagraniczną placówkę. Planowane są kolejne przedstawicielstwa.

Czynnikiem warunkującym osiągnięcie zakładanych celów strategicznych Banku jest jego transformacja kulturowa, realizowana m.in. przez dążenie do doskonałości operacyjnej - zarówno w kontekście dostarczania wartości dla klienta zewnętrznego, jak i wewnętrznego. Projekty i działania wewnętrzne w tym zakresie realizowane są w czterech kluczowych obszarach: model biznesowy, IT, HR i komunikacja.

W ramach działalności zleconej Bank Gospodarstwa Krajowego obsługuje:

Rodzaj działalności zleconej		Podstawa prawna
I. Fundusze utworzone, powierzone lub przekazane BGK na podstawie odrębnych ustaw		
1.	Krajowy Fundusz Drogowy (KFD)	Ustawa z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2014, z późn. zm.).
2.	Fundusz Kolejowy (FK)	Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 510).
3.	Fundusz Żeglugi Śródlądowej (FZŚ)	Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o Funduszu Żeglugi Śródlądowej i Funduszu Rezerwowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2095).
4.	Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR)	Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz. U. z 1998 r. Nr 162 poz. 1121, z późn. zm. – akt archiwalny); obecnie Fundusz działa na mocy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. z 2018 r., poz. 966 z późn. zm.)
5.	Fundusz Kredytów Studenckich (FKS)	Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668)
6.	Fundusz Dopłat (FD), który obejmuje między innymi programy:	
	• Mieszkanie na Start	Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz. U. z 2018 r., poz. 1540)
	• Mieszkanie dla Młodych	Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 604 z późn. zm.)
	• Rodzina na Swoim	Ustawa z dnia 8 września 2006 roku o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania (Dz. U. z 2017 r., poz. 1407, z późn. zm.)
	• Budownictwo Socjalne (program), program finansowego wsparcia na tworzenie lokali socjalnych, mieszkań chronionych i noclegowni „Budownictwo socjalne”,	Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2321 z późn. zm.)
	• Dopłaty do oprocentowania kredytów mieszkaniowych o stałej stopie procentowej (program);	Ustawa z dnia 5 grudnia 2002 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów mieszkaniowych o stałej stopie procentowej (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1188 z późn. zm.)
• Dopłaty do oprocentowania kredytów i obligacji w ramach finansowania zwrotnego przez BGK przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych w ramach rządowego programu popierania budownictwa mieszkaniowego;	Ustawa z dnia 26 października 1995r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1020 z późn. zm.)	
7.	Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (FWK)	Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1925 z późn. zm.)
8.	Krajowy Fundusz Gwarancyjny (KFG)	Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. z 2018 r. poz. 1808)

II. Rządowe programy społeczno – gospodarcze oraz programy samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego		
1.	Inicjatywa JEREMIE	Umowy o finansowaniu z Instytucjami Zarządzającymi Regionalnymi Programami Operacyjnymi na lata 2007-2013 - w zakresie zarządzania funduszami powierniczymi w województwach: dolnośląskim, łódzkim, mazowieckim i pomorskim (pozadotacyjne wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych).
	Inicjatywa JESSICA, która obejmuje programy:	
	Inicjatywa JESSICA	Bank administruje portfelem pożyczek inwestycyjnych udzielonych w ramach inicjatywy JESSICA wdrażanej w województwach: wielkopolskim, pomorskim i mazowieckim. łączna kwota udzielonych pożyczek opiewa na kwotę ok. 720 mln zł. Środki na pożyczki pochodziły z regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 wymienionych wyżej województw. Bank administrować będzie udzielonymi pożyczkami JESSICA do 2035 r.
	JESSICA 2 Wielkopolska (2014-2020)	W listopadzie 2016 r. BGK podpisał dwie umowy z Zarządem Województwa Wielkopolskiego, na mocy, których Bank zarządza kwotą ok. 285 mln zł, z przeznaczeniem na preferencyjne pożyczki finansujące projekty z zakresu rewitalizacji oraz efektywności energetycznej w budynkach publicznych i budownictwie wielorodzinnym. Środki na ten cel pochodzą z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Wdrażanie programu oparte jest na doświadczeniach z realizacji Inicjatywy JESSICA 2007-2013.
2.	JESSICA 2 Pomorskie (2014-2020)	W grudniu 2017 r. BGK podpisał umowę operacyjną z EBI dotyczącą województwa pomorskiego. W ramach ww. umowy w BGK alokowane zostaną środki w wysokości 76,2 mln zł z przeznaczeniem na preferencyjne pożyczki finansujące projekty z zakresu rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Bank będzie pełnił rolę pośrednika finansowego. Wdrażanie programu oparte jest na doświadczeniach z realizacji Inicjatywy JESSICA 2007-2013.
	JESSICA 2 Mazowieckie (2014-2020)	W lutym 2018r. BGK podpisał umowę operacyjną z EBI dotyczącą województwa mazowieckiego. W ramach ww. umowy w BGK alokowane zostaną środki w wysokości 103 mln zł z przeznaczeniem na preferencyjne pożyczki finansujące projekty z zakresu rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Bank będzie pełnił rolę pośrednika finansowego. Wdrażanie programu oparte jest na doświadczeniach z realizacji Inicjatywy JESSICA 2007-2013.
	JESSICA 2 Śląskie (2014-2020)	W lutym 2018r. BGK podpisał umowę operacyjną z EBI dotyczącą województwa śląskiego. W ramach ww. umowy w BGK alokowane zostaną środki w wysokości 377,52 mln zł z przeznaczeniem na preferencyjne pożyczki finansujące projekty z zakresu rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Bank będzie pełnił rolę pośrednika finansowego. Wdrażanie programu oparte jest na doświadczeniach z realizacji Inicjatywy JESSICA 2007-2013.
3.	Program obsługi konsolidacji środków publicznych	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.); Bank od dnia 1 maja 2011 r. prowadzi obsługę konsolidacji środków publicznych oraz obsługę rachunków bankowych podmiotów podlegających konsolidacji środków publicznych; ustawą z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1626 – akt archiwalny) rozszerzony został zakres konsolidacji środków publicznych o nowe jednostki sektora finansów publicznych oraz wprowadzono konsolidację sum depozytowych sądów powszechnych. Nowe podmioty zostały objęte II etapem konsolidacji środków publicznych z dniem 1 stycznia 2015 r.
4.	Program obsługi płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i krajowego współfinansowania	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.); od dnia 1 stycznia 2010 r. Bank prowadzi obsługę płatności ze środków europejskich i krajowego współfinansowania.
5.	Program wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego; Program rządowy „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego” (w tym de minimis)	Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (DZ.U. z 2018 poz. 1808).
6.	Wyплаты rekompensat z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami RP	Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej – (Dz. U. z 2017 r. poz. 2097).

7.	Pożyczka z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie operacji realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013; Pożyczka z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie operacji realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;	Ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2018 r., poz. 221); ustawa z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 719).
8.	Program popierania budownictwa mieszkaniowego (zlikwidowany KFM);	Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2009 r. nr 65 poz. 545 – akt archiwalny); programy popierania budownictwa mieszkaniowego - ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1020 z późn. zm.).
9.	Program Społecznego Budownictwa Czynszowego	Ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1020 z późn. zm.).
10.	Program „Pierwszy Biznes”	Program wycofany z oferty Banku, pozostający w obsłudze.
11.	Program „Pierwszy Biznes – Wsparcie w Starcie”	Umowa zawarta z Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dawniej Ministrem Pracy i Polityki Społecznej) – podstawa prawna ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.). Celem programu jest rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, jako elementów rozwoju rynku pracy, przeciwdziałanie bezrobociu i promowanie zatrudnienia poprzez finansowanie zwrotne (pożyczki) na preferencyjnych warunkach kosztów podejmowania działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności przez studentów, absolwentów i osoby bezrobotne. W ramach Programu, oprócz pożyczek zarówno osoby ubiegające się jak i beneficjenci pożyczki na podjęcie działalności mogą uzyskać bezpłatne usługi szkolenia i doradztwa m.in. z zakresu prowadzenia działalności, prowadzenia księgowości, przepisów podatkowych. Środki na realizację programu pochodzą z Funduszu Pracy oraz ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów znajdujących się w gestii ministra właściwego ds. pracy. Łączny budżet programu opiewa na kwotę ok. 500 mln zł.
12.	Program rządowy "Finansowe Wspieranie Eksportu"	Program rządowy „Finansowe Wspieranie Eksportu” przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 28 lipca 2009 r. Na mocy programu BGK udziela zagranicznym nabywcom (bezpośrednio lub poprzez bank nabywcy) kredytów finansujących zakup polskich towarów i usług. PR FWE działa w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie Umowy zawartej przez BGK, Ministerstwo Finansów i Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (KUKE S.A.) z dnia 23 maja 2013 r. oraz na podstawie Umowy w sprawie realizacji rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu” zawartej w dniu 27/29.08.2013 r. pomiędzy Ministrem Finansów a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.
13.	Obsługa bankowa i ewidencja księgowa zobowiązań i należności Skarbu Państwa;	Bank Gospodarstwa Krajowego prowadzi obsługę bankową i ewidencję księgową zobowiązań i należności Skarbu Państwa od dnia 1 grudnia 2002 r. Obsługa Programu prowadzona jest na podstawie umowy z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie powierzenia BGK prowadzenia obsługi bankowej i ewidencji księgowej wybranych zobowiązań i należności Skarbu Państwa zawartej pomiędzy Ministrem Finansów a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.
14.	Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich – Komponent A Mikropożyczki	Program został zakończony, BGK prowadzi obsługę udzielonych w ramach programu pożyczek.
15.	Program Obsługi Stref Ekonomicznych (Fundusz Strefowy)	Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188 poz. 1840, z późn. zm.).
16.	Program dopłat do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych (DOKE)	Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych (Dz. U. Nr 2019 poz. 208)
17.	Projekt systemowy pt. „Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz rozwoju Ekonomii Społecznej”	Projekt realizowany przez BGK na mocy umowy zawartej z MRPiPS w 2012 r. ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (Działanie 1.4) z późn. zm., obejmujący: a) monitorowanie preferencyjnych pożyczek udzielanych podmiotom ekonomii społecznej (PES) do końca 2016 r. w ramach pilotażu pożyczek dla PES (Pilotaż) oraz b) zapewnienie finansowego wsparcia dla PES w postaci gwarancji, udzielanych ze środków Funduszu Gwarancyjnego utworzonego ze spłat w ramach Pilotażu.

18	Projekt poza systemowy „Wdrożenie instrumentu pożyczkowego i reporenceniowego w ramach Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej”	Projekt realizowany przez BGK na mocy umowy zawartej z MRPiPS w 2016 r. ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (Działanie 2.9); projekt ma na celu wzrost liczby PES korzystających ze zwrotnych form finansowania, tj. np. pożyczek i reporenczeń, dzięki czemu podmioty te zyskują możliwość wzmocnienia i rozszerzenia prowadzonej działalności lub realizacji nowych przedsięwzięć.
19	Program pożyczek ze środków Skarbu Państwa na finansowanie programów restrukturyzacyjnych PZOZ	Ustawa z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 78, poz. 684, z późn. zm.). - ostatnia pożyczka spłacona w grudniu 2018 r.
20	Program dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych na usuwanie skutków powodzi, osuwisk ziemnych i huraganów	Ustawa z dnia 8 lipca 1999 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych na usuwanie skutków powodzi (Dz. U. Nr 62 poz. 690, z późn. zm.).
21	Instrumenty finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach regionalnych programów operacyjnych 2014-2020	W ramach realizacji programów operacyjnych perspektywy finansowej 2014-2020, BGK zawarł umowy o finansowanie z Instytucjami Zarządzającymi 10 województw (na realizację 11 Projektów), tj.: dolnośląskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, zachodniopomorskiego i świętokrzyskiego, na mocy których Bank pełni rolę Menadżera Funduszu Funduszy. Projekty realizowane są poprzez pośredników finansowych, wybieranych w trybach określonych prawem zamówień publicznych. Finansowaniu podlegają wydatki związane z podejmowaniem działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne, bierne zawodowo oraz poszukujących pracy lub z utworzeniem miejsca pracy.
22	Program Operacyjny Polska Cyfrowa (środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Projekt pt. Wdrożenie instrumentów finansowych w ramach osi priorytetowej I „Powszechny dostęp do szybkiego internetu” Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020	Umowa o dofinansowanie z dnia 6 lutego 2017 r. (z późn. zm.) zawarta pomiędzy Centrum Projektów Polska Cyfrowa (Instytucja Pośrednicząca) a Bankiem Gospodarstwa Krajowego (Menadżer Funduszu Funduszy). Preferencyjne pożyczki przeznaczone są dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych w celu realizowania inwestycji, głównie szerokopasmowego internetu; możliwe jest również finansowanie płynnościowe podmiotów z sektora MŚP. Łączny budżet projektu wynosi prawie 686,85 mln zł (dofinansowanie unijne oraz wkład krajowy). Z uwagi na fakt, że pożyczki mogą być udzielane nawet na okres 15-letni, zakłada się, że projekt będzie realizowany do 2035 r.
23	Projekty wsparcia przedsiębiorczości w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020	Umowy o finansowaniu z Instytucjami Zarządzającymi Regionalnymi Programami Operacyjnymi na lata 2014-2020 w zakresie zarządzania funduszami funduszy w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim (pozadotacyjne wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych).
24	Projekty wsparcia przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka	Umowy o finansowaniu z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości oraz ze Skarbem Państwa – Ministrem Rozwoju i Finansów w zakresie projektów realizowanych ze środków Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej w województwach: lubelskim, podlaskim, podkarpackim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (pozadotacyjne wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych).
25	Projekty wsparcia przedsiębiorczości (instrumenty kapitałowe) w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój	Umowy o finansowaniu ze Skarbem Państwa – Ministrem Rozwoju i Finansów w ramach projektów realizowanych ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 (instrumenty kapitałowe).
26	Fundusz Kredytu Technologicznego	Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1710, z późn. zm.); BGK udziela przedsiębiorcom z sektora MŚP dofinansowania na realizację projektów z zakresu wdrażania innowacyjnych technologii. Dofinansowanie zwane premią technologiczną przeznaczone jest na częściową spłatę kredytów udzielanych przedsiębiorcom przez banki komercyjne, współpracujące z BGK. Premia technologiczna wypłacana jest ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014 – 2020, poddziałanie 3.2.2 (wcześniej Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013), w ramach którego BGK pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla poddziałania 3.2.2 Kredyt na Innowacje technologiczne POIR. Z dniem 31 grudnia 2017 r. na podstawie Ustawy z dnia 29 listopada 2017 r. (poz.2201) o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej została zlikwidowana formuła państwowego funduszu celowego, natomiast BGK nadal pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla poddziałania 3.2.2. i wykonuje zadania związane udzielaniem i wypłacaniem dofinansowania w postaci premii technologicznej.

Dodatkowo w ramach zawartych umów pożyczkowych z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) typu global loan, BGK udziela kredytów o charakterze preferencyjnym na finansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez

podmioty sektora publicznego (w szczególności JST i spółki komunalne) oraz udziela wsparcia działalności operacyjnej przedsiębiorstw prywatnych (w szczególności z sektora MŚP). W praktyce oznacza to, że Bank pozyskuje środki z EBI z przeznaczeniem na rozwój własnej akcji kredytowej.

1.1. Skład Rady Nadzorczej oraz Zarządu jednostki dominującej

1) Skład Rady Nadzorczej Banku

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w skład Rady Nadzorczej Banku wchodził:

- Paweł Borys – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Kamil Mrocza – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Jarosław Nowacki – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Artur Adamski – Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Gorajek – Członek Rady Nadzorczej,
- Mariusz Gruda – Członek Rady Nadzorczej,
- Jan Filip Staniłko – Członek Rady Nadzorczej,
- Jerzy Szmit – Członek Rady Nadzorczej,
- Łukasz Robert Śmigasiewicz – Członek Rady Nadzorczej.

Skład Rady Nadzorczej na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

- Paweł Borys – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Beata Gorajek – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Jarosław Nowacki – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Artur Adamski – Członek Rady Nadzorczej,
- Mariusz Gruda – Członek Rady Nadzorczej,
- Jan Filip Staniłko – Członek Rady Nadzorczej,
- Jerzy Szmit – Członek Rady Nadzorczej,
- Łukasz Robert Śmigasiewicz – Członek Rady Nadzorczej,
- Magdalena Tarczewska-Szymańska – Członek Rady Nadzorczej.

2) Skład Zarządu Banku

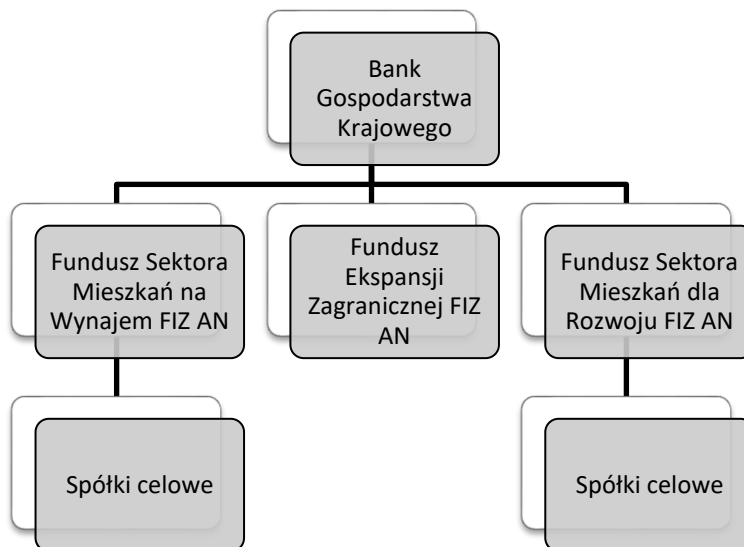
W skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2018 r. wchodził:

- Beata Daszyńska - Muzyczka – Prezes Zarządu,
- Paweł Nierada – Pierwszy Wiceprezes Zarządu,
- Włodzimierz Kocon – Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Hann – Członek Zarządu,
- Przemysław Cieszyński – Członek Zarządu,
- Radosław Kwiecień – Członek Zarządu.

W składzie Zarządu Banku od 31.12.2018 r. do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie zaszły zmiany.

1.2. Skład Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego

W skład Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego na dzień 31 grudnia 2018 r. wchodzi Bank Gospodarstwa Krajowego (jednostka dominująca) oraz następujące jednostki zależne (bezpośrednio i pośrednio):

Fundusz Sektora Mieszkań na Wynajem FIZ AN - działalność funduszu polega na lokowaniu środków pieniężnych zebranych w drodze niepublicznego proponowania nabycia certyfikatów inwestycyjnych. Fundusz dąży do osiągnięcia celu inwestycyjnego poprzez nabywanie i obejmowanie akcji i udziałów spółek celowych oraz dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez spółki celowe.

Fundusz Ekspansji Zagranicznej FIZ AN - przedmiotem działalności funduszu jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze niepublicznego proponowania nabycia certyfikatów inwestycyjnych. Fundusz dąży do osiągnięcia celu inwestycyjnego poprzez nabywanie i obejmowanie akcji i udziałów. Fundusz wspiera ekspansję zagraniczną poprzez inwestowanie w zagraniczne podmioty należące do polskich spółek.

Fundusz Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN - przedmiotem działalności funduszu jest współfinansowanie inwestycji w obszarze nieruchomości kubaturowych realizowanych przez gminy lub podległe im spółki. Fundusz inwestuje w projekty polegające na budowie lub zakupie budynków służących istotnym interesom gminy, ich przebudowie i dostosowaniu do jej potrzeb, jak również w projekty nieruchomościowe, realizowane w ramach programów rewitalizacji obszarów miejskich.

Spółki celowe - przedmiotem ich działalności jest realizacja na własny rachunek projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, kupnem i sprzedażą nieruchomości, a także wynajem mieszkań w należących do spółek budynkach wielomieszkańowych na własny rachunek oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

1.3. Jednostki zależne

Skład Grupy Kapitałowej BGK przedstawia poniższa tabela:

Skład Grupy Kapitałowej BGK				
Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział bezpośredni/pośredni jednostki dominującej w kapitale jednostki	
			31.12.2018	31.12.2017
Inwestycje Banku Gospodarstwa Krajowego				
TFI BGK S.A.(obecnie PFR TFI S.A.)*	Warszawa	tworzenie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	-	sprzedaż
BGK Nieruchomości S.A. (obecnie PFR Nieruchomości S.A.)**	Warszawa	obsługa rynku nieruchomości, wynajem i dzierżawa, zarządzanie aktywami FSMnW FIZ AN i FSMdR FIZ AN	sprzedaż	100%
Fundusz Ekspansji Zagranicznej FIZ AN***	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	100%	100%
Fundusz Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN***	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	100%	100%
Fundusz Sektora Mieszkań na Wynajem FIZ AN***	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	100%	100%

Spółki celowe Funduszu Sektora Mieszkań na Wynajem				
FSMnW Poznań Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Kraków Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Trójmiasto Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Warszawa 1 Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Katowice Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Warszawa 2 Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
FSMnW Warszawa 3 Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
MP Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
MP Inwestycje 3 Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
MP Wałbrzych Sp. z o.o.	Warszawa	realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	97%	72%
FSMnW Warszawa 4 Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
Spółki celowe Funduszu Sektora Mieszkań dla Rozwoju				
MP Inwestycje 2 Sp. z o.o.****	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100%
MDR Katowice (dawniej MP Inwestycje 4 Sp. z o.o.)****	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	76%	100%
Projekt Municipalny Jarocin 1 Sp. z o. o.	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	94%	93%
Projekt Municipalny Kępice 1 Sp. z o. o.	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	87%	98%
Projekt Municipalny Kępno 1 Sp. z o. o.	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	90%	84%
Projekt Municipalny Sulęcín 1 Sp. z o. o.	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	100%	100%
Spółka Operacyjna Projektów Municipalnych Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów z wyłączeniem holdingów finansowych	100%	100%
Projekt Municipalny Nysa 1 Sp. z o.o.*****	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	75%	75%
MP Biała Podlaska sp. z o.o.****	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	83%
MDR Inwestycje 8 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 9 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Radom sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 6 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 7 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 13 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 12 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Szczecin sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Warszawa sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 10 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Katowice 2 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 15 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 16 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 5 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Inwestycje 14 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Łowicz	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
Projekt Municipalny Zgorzelec 1 sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	75%	-
MDR Toruń sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	55%	-
MDR Świdnik Sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Dębica sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Skawina sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
MDR Zamość sp. z o.o.	Warszawa	wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	-
Projekt Municipalny Nidzica 1 sp. z o.o.	Warszawa	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	75%	-

* w dniu 28.09.2017 r. Bank Gospodarstwa Krajowego dokonał sprzedaży 100% akcji TFI BGK S.A. (obecnie PFR TFI S.A.) na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.

** w dniu 03.10.2018 r. Bank Gospodarstwa krajowego dokonał sprzedaży 100% akcji BGKN S.A. (obecnie PFR Nieruchomości S.A.) na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.

*** w pozycji „Udział bezpośredni/pośredni jednostki dominującej w kapitale jednostki” prezentowany jest udział posiadanych certyfikatów inwestycyjnych Funduszu

**** na dzień 31.12.2017 spółki celowe stanowiły inwestycje Funduszu Sektora Mieszkań na Wynajem

***** podmiot nie był objęty konsolidacją na dzień 31.12.2017 r.

1.4. Jednostki stowarzyszone

Grupa Kapitałowa BGK posiada następujące jednostki stowarzyszone:

Jednostki stowarzyszone				
Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział jednostki dominującej w kapitale jednostki	
			31.12.2018	31.12.2017
Inwestycje Banku Gospodarstwa Krajowego				
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	86,45%	13,75% (86,45%)*
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	86,40%	40,32% (86,40%)*
Fundusz Inwestycji Samorządowych Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	50,00%	12,5% (75,00%)*
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	lokowanie środków pieniężnych zebranych od uczestników funduszu	5,89% (86,45%)*	5,89% (86,45%)*
Korporacja Ubezpieczeń i Kredytów Eksportowych S.A.	Warszawa	działalność ubezpieczeniowa	36,69%	36,69%
Krajowa Grupa Poręczeniowa Sp. z o.o.	Warszawa	działalność poręczeniowa	39,29%	39,29%
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Kielce	działalność poręczeniowa	49,99%	49,99%
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Toruń	działalność poręczeniowa	49,38%	49,38%
Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Opole	działalność poręczeniowa	48,27%	48,27%
Fundusz Pomierania Sp. z o.o.	Szczecin	działalność poręczeniowa	41,15%	46,95%
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gostyniu	Gostyń	działalność poręczeniowa	41,01%	41,65%
Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Katowice	działalność poręczeniowa	46,08%	46,08%
Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Jeleniej Górze	Jelenia Góra	działalność poręczeniowa	44,60%	44,60%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	działalność poręczeniowa	44,44%	44,44%
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	Wrocław	działalność poręczeniowa	42,62%	42,62%
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Kraków	działalność poręczeniowa	36,87%	36,87%
Warmińsko-Mazurski Fundusz "Poręczenia Kredytowe" Sp. z o.o.	Działdowo	działalność poręczeniowa	36,19%	36,19%
Małopolski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w likwidacji	Nowy Sącz	działalność poręczeniowa	32,86%	32,86%
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Bydgoszcz	działalność poręczeniowa	31,09%	31,09%
Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.	Poznań	działalność poręczeniowa	22,47%	22,47%
Inwestycje Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN				
Esotiq Germany GmbH	Stuttgart	Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych	48,78%	48,78%
UAB EMP Recycling	Galines (Litwa)	Skup, przetwórstwo i sprzedaż surowców wtórnych	49,00%	49,00%
ASM Germany GmbH	Norymberga	Usługi wsparcia sprzedaży	49,90%	-

* docelowa wielkość udziału

Fundusze Inwestycyjne Zamknięte Aktywów Niepublicznych (Fundusze), w których uczestnikami są Bank Gospodarstwa Krajowego i Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR) zalicza się do jednostek stowarzyszonych. Bank pomimo znacznego udziału kapitałowego w Funduszach wywiera jedynie znaczący wpływ na te Fundusze z uwagi na:

- zlecenie PFR przez PFR TFI S.A. zarządzania i realizacji procesu inwestycyjnego w zakresie części portfela inwestycyjnego Funduszy, w ramach strategii inwestycyjnej oraz
- uczestnictwo tylko jednego przedstawiciela Banku w pracach 5-osobowego komitetu inwestycyjnego (20% udział), którego pozytywna opinia jest niezbędna do realizacji inwestycji Funduszy.

1.5. Zmiany zasad prezentacji danych finansowych (dane porównywalne)

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w stosunku do rocznego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa dokonała przekształcenia skonsolidowanego Rachunku zysków i strat ze względu na zmianę prezentacji kosztów premii emisyjnej od papierów wartościowych – przeniesienie z kosztów odsetkowych na pomniejszenie przychodów odsetkowych właściwych dla danego portfela.

Wprowadzenie tej zmiany spowodowało konieczność doprowadzenia do porównywalności z okresem bieżącym danych porównawczych zaprezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Poniżej zaprezentowano poszczególne pozycje skonsolidowanego sprawozdania rachunku zysków i strat według wartości zaprezentowanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. oraz po przekształceniu.

Działalność kontynuowana	Nota	2017 (przed przekształceniem)	przekształcenie	2017 (po przekształceniu)
Przychody z tytułu odsetek		1 826 232	-122 924	1 703 308
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej		x	x	x
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		x	x	x
Koszty z tytułu odsetek		-1 050 126	122 924	-927 202
Wynik z tytułu odsetek	4	776 106	0	776 106
Przychody z tytułu prowizji i opłat		167 909	0	167 909
Koszty z tytułu prowizji i opłat		-11 313	0	-11 313
Wynik z tytułu prowizji i opłat	5	156 596	0	156 596
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i wynik z rewaluacji	6	26 239	0	26 239
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	7	30 578	0	30 578
Wynik z tytułu modyfikacji	8	x	x	x
Pozostałe przychody operacyjne	9	102 358	0	102 358
Pozostałe koszty operacyjne	9	-29 730	0	-29 730
Ogólne koszty administracyjne	10	-394 049	0	-394 049
Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw	11	-49 638	0	-49 638
Wynik z działalności operacyjnej		618 460	0	618 460
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych	25	71 992	0	71 992
Zysk brutto		690 452	0	690 452
Podatek dochodowy	12	-106 013	0	-106 013
Zysk netto		584 439	0	584 439
Zysk netto przypadający na rzecz właściciela jednostki dominującej		584 565	0	584 565
Zysk netto przypadający na udziały niesprawujące kontroli		-126	0	-126

2. Polityka rachunkowości

2.1. Oświadczenie o zgodności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego za 2018 r. („sprawozdanie finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez Unię Europejską według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz ze związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej (MSSF), a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi (PSR).

Jednostki zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej oraz jednostki stowarzyszone stosują politykę (zasady) rachunkowości zgodne z PSR. Dla celów niniejszego sprawozdania finansowego dokonano korekt w celu ujednoczenia stosowanych zasad rachunkowości.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku Gospodarstwa Krajowego w dniu 15 kwietnia 2019 r.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego jest publikowane w tej samej dacie, co jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Gospodarstwa Krajowego za 2018 r.

2.2. Zmiany w standardach rachunkowości

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok

Następujące nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacje zatwierdzone do stosowania w UE zostały zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” - określa wymogi w zakresie ujmowania, wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania oraz rachunkowości zabezpieczeń instrumentów finansowych - szerszy opis standardu i prezentacja jego wpływu na sytuację finansową Grupy Kapitałowej została przedstawiona w dalszej części tego punktu.
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” z uwzględnieniem zmiany w zakresie daty zastosowania – standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody – szerszy opis standardu oraz analiza została przedstawiona w dalszej części tego punktu.
- Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” – klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji. Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (a) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych; (b) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; oraz (c) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikacji transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4.
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – zmiany określają, że jednostka dokonuje przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych tylko wówczas, gdy istnieją dowody na zmianę sposobu ich użytkowania. Zmiana sposobu użytkowania występuje wtedy, gdy poszczególna nieruchomość spełnia lub przestała spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana intencji kierownictwa co do sposobu użytkowania nieruchomości sama w sobie nie stanowi przesłanki na zmianę sposobu użytkowania.
- Zmiany do MSSF 1 i MSR 28 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014 - 2016)” – dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do standardów (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowanych głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe” – interpretacja określa, iż w celu ustalenia kursu wymiany datą transakcji jest data początkowego ujęcia przedpłaty jako składnika aktywów niepieniężnych lub zobowiązania z tytułu odroczonej dochodów. Jeśli istnieje wiele płatności lub wpływów zaliczkowych, ustala się datę transakcji w odniesieniu do każdej płatności lub wpływów.

Wyżej wymienione nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja z wyjątkiem MSSF 9 „Instrumenty finansowe” nie miały wpływu na sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej za 2018 rok.

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Z dniem 1 stycznia 2018 roku Grupa Kapitałowa rozpoczęła stosowanie Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 9 „Instrumenty Finansowe” („MSSF 9”). Standard wprowadził zmiany w zakresie zasad klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych (w szczególności aktywów finansowych) oraz nowy model utraty wartości aktywów finansowych oparty na koncepcji straty oczekiwanej.

Przyjęte przez Grupę Kapitałową nowe zasady rachunkowości wynikające z zastosowania MSSF 9 zostały zaprezentowane w nocie 2.5 Istotne zasady rachunkowości.

MSSF 9 wprowadził istotne zmiany sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień dotyczących instrumentów finansowych. Bank podjął decyzję, aby skorzystać z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte w pozycji Zysk (strata) z lat ubiegłych” oraz „Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny” na dzień 1 stycznia 2018 roku.

W dalszej części zaprezentowano wpływ zastosowania przez Grupę Kapitałową MSSF 9 po raz pierwszy.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w kategoriach aktywów finansowych, które nastąpiły w wyniku zastosowania MSSF 9.

Klasyfikacja aktywów finansowych i zobowiązań finansowych na datę przyjęcia MSSF9	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF9	Wartość bilansowa wg MSR39	Wartość bilansowa wg MSSF9
Kasa, środki w Banku Centralnym	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	988 581	988 581
Należności od banków	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	3 247 473	3 246 935
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (obowiązkowo)	1 342 070	1 342 070
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (wyznaczone)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (wyznaczone)	130 233	130 233
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Kredyty i pożyczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21 455 457	21 466 982
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Kredyty i pożyczki wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (obowiązkowo)	169 049	164 916
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (obowiązkowo)	33 709	44 805
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	5 565 538	5 557 657
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 105 540	2 105 540
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	35 699 238	35 699 238
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (obowiązkowo)	136 988	136 988
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 225 026	1 225 026
Inne aktywa	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	38 757	38 656
Razem aktywa finansowe			72 137 659	72 147 627
Rezerwy	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	170 799	162 144

Ponadto aktywa utrzymywane do terminu zapadalności o wartości brutto 166 tys. zł i wartość netto 0 zł zostały przeklasyfikowane zgodnie z MSSF 9 do dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienia wartości bilansowych aktywów finansowych wg kategorii wyceny wg MSR 39 z wartościami bilansowymi wg kategorii ich wyceny w ramach MSSF 9, na datę pierwszego zastosowania MSSF 9.

	AKTYWA FINANSOWE	Wartość bilansowa na 31.12.2017 wg MSR 39	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01.01.2018 wg MSSF9
WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU					
Należności od banków					
	Bilans otwarcia	3 247 473			
	Dotworzenie odpisów na oczekiwane straty kredytowe			-538	
	Bilans zamknięcia				3 246 935
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
	Bilans otwarcia	27 223 753			
A	Reklasyfikacja do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (obowiązkowo)		-202 758		
B	Reklasyfikacja do dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		-5 565 538		
	Zmiana prezentacyjna wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 – korekta odsetek impairmentowych (KOI)		6 524		
	Zmiana prezentacyjna wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 – odsetki karne		267 628		
	Rozwiązanie odpisów na oczekiwane straty kredytowe, w tym KOI w związku z rozpoznanem aktywów POCI			47 156	
	Rozliczenie prowizji w związku z rozpoznanem aktywów POCI			452	
	Korekta wartości bilansowej aktywów POCI			-47 156	
	Zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikająca ze zmiany prezentacyjnej wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 - KOI			-6 524	
	Zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikająca ze zmiany prezentacyjnej wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 – odsetki karne			-267 628	
	Zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, w tym zmiana poziomu KOI w wyniku zastosowania MSSF 9			11 073	
	Bilans zamknięcia				21 466 982
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie					
	Bilans otwarcia	x			
B	Reklasyfikacja z pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom		5 565 538		
	Zmiana prezentacyjna wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 - KOI		1 828		
	Zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikająca ze zmiany prezentacyjnej wartości bilansowej brutto wg MSSF 9 - KOI			-1 828	
	Zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, w tym zmiana poziomu KOI w wyniku zastosowania MSSF 9			-7 881	
	Bilans zamknięcia				5 557 657
Inne aktywa					
	Bilans otwarcia	38 757			
	Dotworzenie odpisu			-101	
	Bilans zamknięcia				38 656
DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY					
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży					
	Bilans otwarcia	37 061 252			
C	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne		-35 699 238		
D	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe (wyznaczone)		-1 225 026		
E	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - instrumenty kapitałowe (obowiązkowo)		-136 988		
	Bilans zamknięcia				x
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY					
Papiery wartościowe dłużne					
	Bilans otwarcia	x			
C	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży		35 699 238		
	Bilans zamknięcia				35 699 238
Papiery wartościowe kapitałowe					
	Bilans otwarcia	x			
D	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży		1 225 026		
	Bilans zamknięcia				1 225 026
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT					
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
	Bilans otwarcia	x			
A	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		169 049		
	Rozwiązanie odpisu na oczekiwane straty kredytowe			476	
	Wycena do wartości godziwej			-4 609	
	Bilans zamknięcia				164 916
Należności z tytułu instrumentów dłużnych					
	Bilans otwarcia	x			
A	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		33 709		
	Rozwiązanie odpisu na oczekiwane straty kredytowe			22 001	
	Rozwiązanie KOI			411	
	Wycena do wartości godziwej			-11 316	
	Bilans zamknięcia				44 805
Papiery wartościowe kapitałowe					
	Bilans otwarcia	x			
E	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży		136 988		
	Bilans zamknięcia				136 988

Poniżej wyjaśniono, w jaki sposób zastosowanie nowych wymogów MSSF 9 doprowadziło do zaprezentowanych w powyższej tabeli zmian w klasyfikacji niektórych aktywów finansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

A. Kredyty i pożyczki udzielone klientom, których wynik testu SPPI był negatywny zostały reklasyfikowane obowiązkowo jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Powodem, dla którego kontraktowe przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłat kapitału i odsetek od niespłaconego kapitału były:

- przypadki zastosowania dźwigni finansowej w umowach kredytowych, która zwiększa zmienność wynikających z umowy przepływów pieniężnych oraz
- w przypadku niektórych transz dłużnych papierów wartościowych zastosowanie klauzul partycypacyjnych w wyniku finansowym klienta, które uprawniają Bank do uzyskiwania dodatkowych przepływów pieniężnych.

Pozostałe kredyty i pożyczki udzielone klientom, utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i spełniające kryteria SPPI są nadal wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie

B. Grupa Kapitałowa dokonała oceny modelu biznesowego dla komunalnych i korporacyjnych dłużnych papierów wartościowych i stwierdziła, iż papiery te spełniają kryteria modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy. W związku z tym dokonana została reklasyfikacja do pozycji „Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie”. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

Dłużne papiery wartościowe

C. Dłużne papiery wartościowe, które zgodnie z MSR 39 były zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży zostały przeklasyfikowane do wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, bez zmiany metody wyceny. Grupa Kapitałowa dokonała oceny modelu biznesowego dla tych papierów wartościowych i uznała, że są utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych jak i sprzedaży.

Instrumenty kapitałowe

D. Instrumenty kapitałowe utrzymywane długoterminowo przez Grupę Kapitałową zostały nieodwołalnie wyznaczone zgodnie z MSSF 9 do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Przed zastosowaniem MSSF 9, instrumenty te wyceniane były według wartości godziwej przez inne całkowite dochody (kategoria aktywa finansowe dostępne do sprzedaży).

E. Pozostałe instrumenty kapitałowe, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i były wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, a które nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody zostały przeklasyfikowane do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Poniższa tabela zawiera uzgodnienie odpisów z tytułu utraty wartości utworzonych zgodnie z MSR 39 i rezerw utworzonych zgodnie z MSR 37 z wartościami odpisów na oczekiwane straty kredytowe według MSSF 9.

Uzgodnienie rezerw z tytułu utraty wartości	Wartość odpisów aktualizacyjnych wg MSR 39 oraz rezerw wg MSR 37	Reklasyfikacje	Aktualizacja wyceny	Wartość odpisów aktualizacyjnych MSSF 9
Należności od banków	482	0	538	1 020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom w zamortyzowanym koszcie	758 203	85 905	-11 076	833 032
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	x	120 610	7 881	128 491
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	72 051	-72 051	0	0
Aktywa finansowe wyceniane wartości godziwej przez inne całkowite dochody	x	0	1 810	1 810
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	166	-166	0	0
Inne aktywa	5 302	0	101	5 403
Bilans razem	836 204	134 298	-746	969 756
Linie kredytowe	98 843	0	-22 023	76 820
Gwarancje	71 956	0	13 368	85 324
Pozabilans razem	170 799	0	-8 655	162 144
Razem	1 007 003	134 298	-9 401	1 131 900

Pozycja "Reklasyfikacje" obejmuje rozwiązanie odpisów w związku z przeklasyfikowaniem aktywów finansowych do kategorii WGWF oraz zmiany poziomu odpisów, które nastąpiły w korespondencji z analogiczną zmianą wartości bilansowej brutto, w tym:

- wzrost odpisów w wyniku dostosowania wartości bilansowej brutto do wymogów MSSF 9 (zmiana prezentacyjna polegająca na zwiększeniu wartości bilansowej brutto poprzez rozpoznanie kontraktowych odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów – 267 628 tys. zł),
- spadek odpisów dla należności zaklasyfikowanych do kategorii POCl, które na dzień początkowego ujęcia ujmowane są w wartości godziwej i nie wykazują salda odpisów – 47 156 tys. zł,
- reklasyfikacja korekty odsetek impairmentowych – 8 352 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje wpływ MSSF 9 na dzień pierwszego zastosowania. Efekt związany z rozpoczęciem stosowania MSSF 9 został ujęty w pozycjach „Zysk (strata) z lat ubiegłych” oraz „Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny”.

Wpływ MSSF 9 na pozycję „Zysk (strata) z lat ubiegłych”	
„Zysk (strata) z lat ubiegłych” netto na 31.12.2017 według MSR 39	274 362
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	9 401
Reklasyfikacja aktywów finansowych do kategorii WGWF w związku z niezdanym testem SPPI, w tym:	6 963
rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość	22 888
korekta z tytułu wyceny do wartości godziwej	-15 925
Reklasyfikacja instrumentów kapitałowych razem, w tym:	50 381
reklasyfikacja DDS -> WGWF	49 376
reklasyfikacja DDS -> WGICD	1 005
Pozostałe korekty	451
Podatek dochodowy - odroczony	-10 068
Razem korekty MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na pozycję „Zysk (strata) z lat ubiegłych”)	57 128
„Zysk (strata) z lat ubiegłych” netto na 01.01.2018 w wyniku implementacji z MSSF 9	331 490
Wpływ MSSF 9 na pozycję „Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny”	
„Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny” netto na 31.12.2017 według MSR 39	355 456
Utworzenie odpisów na oczekiwane straty kredytowe dla ekspozycji dotychczas klasyfikowanych jako DDS	1 810
Reklasyfikacja instrumentów kapitałowych razem, w tym:	-50 381
reklasyfikacja DDS -> WGWF	-49 376
reklasyfikacja DDS -> WGICD	-1 005
Podatek dochodowy - odroczony	9 038
Razem korekty MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na pozycję „Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny”)	-39 533
„Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny” netto na 01.01.2018 w wyniku implementacji z MSSF 9	315 923

Grupa Kapitałowa podjęła decyzję o nie stosowaniu rozwiązań przejściowych, określonych w art. 473 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 roku zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz interpretacje związane z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do umów z klientami, z wyjątkiem instrumentów finansowych, umów leasingowych, umów ubezpieczeniowych oraz gwarancji. Podstawową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodu, który odzwierciedla przeniesienie przyrzeczonych towarów lub usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia, do którego Grupa Kapitałowa spodziewa się uzyskać prawo w zamian za przekazane towary lub usługi. Zgodnie z MSSF 15 przeniesienie towarów i usług bazuje na koncepcji przeniesienia kontroli na klienta, które może nastąpić w określonym momencie (dostawa towaru lub wykonanie usługi) lub na przestrzeni czasu (w czasie świadczenia usługi). Koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia umów z klientami należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tej umowy.

MSSF 15 wprowadził nowy, 5-etapowy model, który powinien być wykorzystywany do rozpoznawania umów skutkujących przychodami. Model składa się z następujących etapów:

- 1) Identyfikacja umowy z klientem.
- 2) Identyfikacja osobnych zobowiązań do wykonania świadczenia wynikających z umowy.
- 3) Ustalenie ceny transakcyjnej.
- 4) Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia.
- 5) Ujęcie przychodu.

W wyniku przeprowadzonego przeglądu zidentyfikowano w Grupie Kapitałowej przychody będące w zakresie MSSF 15, są to głównie:

- opłaty za zarządzanie aktywami w ramach Perspektywy Unii Europejskiej 2014-2020;
- wynagrodzenie za obsługę programów/funduszy działalności zleconej;
- wynagrodzenie za obsługę konsolidacji środków publicznych;
- przychody z tytułu umów najmu.

W wyniku przeprowadzonych analiz w w/w obszarach działalności oraz faktu, że znacząca większość przychodów Grupy Kapitałowej wynika z działalności regulowanej innymi standardami, nie zidentyfikowano pozycji, dla których wymagana byłaby zmiana ujęcia księgowego. W ocenie Grupy Kapitałowej zastosowanie standardu MSSF 15 nie ma wpływu na sytuację finansową i fundusze własne Grupy Kapitałowej.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, które są zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

Następujące zmiany zostały zatwierdzone do stosowania w UE, przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 16 „Leasing” – obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku - opis standardu i analiza wpływu na Grupę Kapitałową została przedstawiona w dalszej części tego punktu.
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – zmiany modyfikują obowiązujące wymogi w MSSF 9 dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych.
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego” – zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego.

Według szacunków Grupy Kapitałowej, wyżej wymienione zmiany z wyjątkiem MSSF 16 „Leasing” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

MSSF 16 „Leasing”

MSSF 16 przedstawia ogólny model identyfikacji umów leasingu i ich rozliczania w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. Obowiązuje w odniesieniu do okresów rozliczeniowych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku i zastępuje wytyczne dotyczące leasingu, w szczególności MSR 17 „Leasing”.

Celem nowego standardu jest ułatwienie porównania sprawozdań finansowych, prezentujących zarówno leasing finansowy, jak i operacyjny w sprawozdaniu z sytuacji finansowej leasingobiorcy oraz dostarczenie użytkownikom sprawozdania finansowego informacji dotyczących ryzyka związanego z tymi formami leasingu. Odwrotnie niż w przypadku zasad rozliczania leasingu dotyczących leasingobiorcy, nowy standard nie zmienia wymogów MSR 17 dotyczących leasingodawców.

Nowy standard nie zawiera rozróżnienia między leasingiem finansowym a operacyjnym w księgach rachunkowych leasingobiorcy i wymaga ujmowania prawa do użytkowania składnika aktywów i zobowiązania z tytułu leasingu w odniesieniu do wszystkich umów, zawartych przez leasingobiorcę. Grupa Kapitałowa nie stosuje postanowień standardu do umów w przypadku, których jest leasingobiorcą w zakresie dozwolonym przez MSSF 16 tj. do umów leasingu aktywów niematerialnych, umów leasingu krótkoterminowego (okres leasingu trwający poniżej 12 miesięcy) i umów leasingu dotyczących aktywów o niskiej wartości.

W momencie zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy, zobowiązanie z tytułu leasingu wycenia się w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych przy użyciu krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy w dniu pierwszego zastosowania. Natomiast składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania ujmuje się na moment początkowego ujęcia w kwocie zobowiązania z tytułu leasingu.

Grupa Kapitałowa stosując MSSF 16 po raz pierwszy, zdecydowała o zastosowaniu do swoich umów leasingowych zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego. W związku z tym Grupa Kapitałowa nie przekształca danych porównawczych.

W wyniku prowadzonego w jednostce dominującej projektu MSSF 16 na dzień 1.01.2019 r. oszacowano:

- prawo do użytkowania składnika aktywów w kwocie 31 409 tys. zł;
- zobowiązanie z tytułu leasingu w kwocie 31 409 tys. zł.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów oraz zmian do standardów, które nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE:

- MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” – standard ten ma na celu umożliwienie podmiotom stosującym MSSF po raz pierwszy, a które obecnie ujmują odroczone salda z działalności regulacyjnej zgodnie z ich poprzednimi ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości, kontynuację ujmowania tych sald po przejściu na MSSF.
- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” – nowy standard wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu.
- Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” – zmiany mają na celu poprawę definicji przedsięwzięcia. Zmieniona definicja przedsięwzięcia podkreśla, że produktem wyjściowym (rezultatem) przedsięwzięcia jest dostarczanie towarów i usług klientom, podczas gdy dotychczasowa definicja koncentruje się na rezultatach w formie dywidend, niższych kosztach lub innych korzyściach ekonomicznych dla inwestorów i innych podmiotów.
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – zmiany mają na celu usunięcie sprzeczności między wymogami MSR 28 a MSSF 10 oraz wyjaśniają, że ujęcie zysku lub straty w transakcjach z udziałem jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia zależy od tego czy sprzedane lub wniesione aktywa stanowią przedsięwzięcie.
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” – dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – zmiany wymagają, aby po zmianie planu zastosować zaktualizowane założenia do wyceny, w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego.
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - zmiany wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcia, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności.

- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)” – dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowanych głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.
- Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF – ze względu na aktualizację założeń koncepcyjnych, RMSR zaktualizowała odniesienia do zaktualizowanych założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF.

Według szacunków Grupy Kapitałowej wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę Kapitałową na dzień 31.12.2018 r.

2.3. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego obejmuje dane za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2018 r. i porównywalne dane finansowe za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2017 r.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności przez Grupę Kapitałową w okresie nie krótszym niż 12 miesięcy po dniu bilansowym. Zarząd jednostki dominującej nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Dane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentowane są w złotych polskich, w zaokrągleniu do 1 tys. zł chyba, że wskazano inaczej.

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz dla aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla jednostek stowarzyszonych i zależnych oraz aktywów i zobowiązań niefinansowych z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości,
- według wartości godziwej dla nieruchomości inwestycyjnych.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, w tym instrumentów pochodnych, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według wartości godziwej dla nieruchomości inwestycyjnych.

2.4. Szacunki i założenia

Grupa Kapitałowa dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Szacunki i założenia, które przyjmuje się do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach.

Założenia co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków uwzględnia się przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa ocenia czy wystąpiły obiektywne dowody wskazujące na utratę wartości składnika/grupy aktywów finansowych. Zasady oceny utraty wartości oraz metody kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych zostały opisane w nocie 47 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Poniższe tabele prezentują szacunkowy wpływ zmian wartości bieżącej przepływów pieniężnych oraz wartości PD i LGD na wysokość odpisów na oczekiwane straty kredytowe – dla trzech faz szacowania utraty wartości. Wartość ujemna oznacza spadek odpisów na oczekiwane straty kredytowe. W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2018 r. MSSF 9, dane wg stanu na 31 grudnia 2018 r. zawierają dane zgodne z MSSF 9, a dane porównywalne zawierają zmianę szacunkową określoną zgodnie z MSR 39.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe aktywów finansowych – zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości bieżącej przepływów pieniężnych na poziom odpisów dla ekspozycji z utratą wartości - oceniane metodą indywidualną - faza 3 na dzień 31.12.2018		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości bieżącej przepływów pieniężnych	10%	-10%
Szacunkowa zmiana odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji bilansowych ocenianych metodą indywidualną	-107 839	183 477
Szacunkowa zmiana odpisów na zobowiązania pozabilansowe oceniane metodą indywidualną	-23 236	127 509

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD na poziom dla odpisów ekspozycji z utratą wartości - oceniane metodą grupową - faza 3 na dzień 31.12.2018		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD	10%	-10%
Szacunkowa zmiana odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji bilansowych ocenianych metodą grupową	4 595	-6 755
Szacunkowa zmiana odpisów na zobowiązania pozabilansowe oceniane metodą grupową	108	-126

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości PD i LGD na poziom odpisów dla ekspozycji bez utraty wartości - faza 1 i 2 na dzień 31.12.2018		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości PD	10%	-10%
Szacunkowa zmiana odpisów dla ekspozycji bilansowych bez utraty wartości	26 751	-28 058
Szacunkowa zmiana odpisów dla zobowiązań pozabilansowych bez utraty wartości	15 607	-15 569
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD	10%	-10%
Szacunkowa zmiana odpisów dla ekspozycji bilansowych bez utraty wartości	26 562	-26 562
Szacunkowa zmiana odpisów dla zobowiązań pozabilansowych bez utraty wartości	15 540	-15 560

Utrata wartości – zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa ocenia czy wystąpiły obiektywne dowody wskazujące na utratę wartości składnika/grupy aktywów finansowych. Zasady oceny utraty wartości oraz metody kalkulacji strat z tytułu utraty wartości zostały opisane w nocie 47 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Poniższe tabele prezentują szacunkowy wpływ zmian wartości bieżącej przepływów pieniężnych oraz wartości PD i LGD na wysokość odpisów z tytułu utraty wartości/poziom rezerw – dla trzech metod szacowania utraty wartości. Wartość ujemna oznacza spadek odpisów/rezerw.

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości bieżącej przepływów pieniężnych na utratę wartości/poziom rezerw - oceniane metodą indywidualną na dzień 31.12.2017		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości bieżącej przepływów pieniężnych	+ 10%	- 10%
Szacunkowa zmiana odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji bilansowych ocenianych metodą indywidualną	-54 670	174 842
Szacunkowa zmiana rezerw na zobowiązania pozabilansowe ocenianych metodą indywidualną	-9 459	87 435

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD na utratę wartości/poziom rezerw - oceniane metodą grupową na dzień 31.12.2017		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD	+ 10%	- 10%
Szacunkowa zmiana odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji bilansowych ocenianych metodą grupową	6 377	-16 305
Szacunkowa zmiana rezerw na zobowiązania pozabilansowe ocenianych metodą grupową	318	-339

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia wartości PD i LGD na kwotę odpisów lub rezerw na poniesione, lecz nierozpoznane straty na dzień 31.12.2017		
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości PD	+ 10%	- 10%
Szacunkowa zmiana odpisów na poniesione, lecz nierozpoznane straty (IBNR) dla ekspozycji bilansowych	22 152	-22 152
Szacunkowa zmiana rezerw na poniesione, lecz nierozpoznane straty (IBNR) dla zobowiązań pozabilansowych	14 168	-14 168
Scenariusz zwiększenia/zmniejszenia wartości LGD	+ 10%	- 10%
Szacunkowa zmiana odpisów na poniesione, lecz nierozpoznane straty (IBNR) dla ekspozycji bilansowych	22 152	-22 152
Szacunkowa zmiana rezerw na poniesione, lecz nierozpoznane straty (IBNR) dla zobowiązań pozabilansowych	14 145	-14 168

Wartość godziwa instrumentów pochodnych, nienotowanych dłużnych papierów wartościowych oraz należności

Instrumenty pochodne, nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz należności ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej, dla których nie identyfikuje się aktywnego rynku, wycenę przeprowadza się na podstawie powszechnie stosowanych technik wyceny, w maksymalnym stopniu bazując na obserwowalnych w otoczeniu rynkowym danych wejściowych i profesjonalnym osądzie. Stosowane techniki wyceny i dane wejściowe podlegają regularnej weryfikacji.

Szacunkowy wpływ zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych o symetrycznym profilu ryzyka, nienotowanych dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz należności zaklasyfikowanych do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości prezentują poniższe tabele.

Zmiana wyceny instrumentów pochodnych o liniowym profilu ryzyka przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości				
Zmiana wyceny instrumentów pochodnych o liniowym profilu ryzyka przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2018		31.12.2017	
	+ 50bp	- 50bp	+ 50bp	- 50bp
Zmiana wyceny instrumentów pochodnych (aktywa pomniejszone o zobowiązania)	2 671	-2 671	994	-994

Zmiana wyceny do wartości godziwej nienotowanych dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy przesunięciu równoległym krzywej dochodowości				
Zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2018		31.12.2017	
	+ 50bp	- 50bp	+ 50bp	- 50bp
Zmiana wyceny nienotowanych dłużnych instrumentów finansowych	-5 373	5 373	-17 988	17 988

Zmiana wyceny do wartości godziwej należności wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy przy przesunięciu równoległym krzywej dochodowości				
Zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2018		31.12.2017	
	+ 50bp	- 50bp	+ 50bp	- 50bp
Zmiana wyceny należności	1 309	-1 309	x	x

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Analiza wrażliwości rezerw na programy określonych świadczeń zaprezentowana jest w nocie 35 „Rezerwy”.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa Kapitałowa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

2.5. Istotne zasady rachunkowości

W niniejszej nodzie zostały wyszczególnione zasady rachunkowości stosowane przez Grupę Kapitałową od 1 stycznia 2018 r. zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz zasady rachunkowości stosowane do 31 grudnia 2017 r. (tekst wyszarzony) zgodnie z MSR 39. Brak wyszczególnienia oznacza, że zasady rachunkowości są jednakowe lub istotnie się nie różnią zarówno dla danych finansowych za 2017 jak i 2018 rok.

2.5.1 Prezentacja sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat jednostki dominującej

Jednostka dominująca, poza działalnością własną, prowadzi działalność zleconą za pośrednictwem wyodrębnionych funduszy:

- funduszu związanego z udzielaniem kredytów, pożyczek lub zobowiązań pozabilansowych - „fundusze narażone na ryzyko kredytowe”:
 - Fundusz Żeglugi Śródlądowej,
- funduszy związanych z zarządzaniem przepływami środków finansowych na określone cele budżetowe - „fundusze przepływowe”, obejmujące:
 - Krajowy Fundusz Drogowy,
 - Fundusz Kolejowy,
 - Fundusz Termomodernizacji i Remontów,
 - Fundusz Pożyczek i Kredytów Studenckich,
 - Fundusz Dopłat,
 - Fundusz Wsparcia Kredytobiorców,
 - Krajowy Fundusz Gwarancyjny.

Dane finansowe jednostki dominującej obejmujące działalność własną i działalność zleconą prowadzoną w ramach funduszy narażonych na ryzyko kredytowe powstają poprzez sumowanie poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, zestawień pozycji pozabilansowych, rachunku zysków i strat działalności własnej oraz tych funduszy.

Aktywa i pasywa funduszy narażonych na ryzyko kredytowe uwzględniane są w aktywach i pasywach jednostki dominującej, zaś środki przeznaczone na działalność tych funduszy prezentowane są w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rachunek zysków i strat jednostki dominującej obejmuje przychody i koszty uzyskane z działalności własnej oraz funduszy narażonych na ryzyko kredytowe.

Zysk netto osiągnięty na działalności funduszy narażonych na ryzyko kredytowe przeznaczany jest zgodnie ze statutem jednostki dominującej, na uzupełnienie tych funduszy oraz może być w części przeznaczony na fundusz zapasowy.

Zgodnie z postanowieniami statutu jednostki dominującej, straty na działalności funduszy narażonych na ryzyko kredytowe oraz przepływowych pokrywane są w ciężar tych funduszy.

Aktywa i pasywa funduszy przepływowych nie są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki dominującej, ponieważ nie spełniają definicji aktywów i zobowiązań. Jednostka dominująca, na mocy stosownych ustaw, kieruje polityką finansową i operacyjną funduszy przepływowych, lecz nie sprawuje nad nimi kontroli, nie osiąga korzyści ekonomicznych z ich działalności i nie ponosi ryzyka kredytowego związanego z tymi aktywami.

2.5.2 Zasady konsolidacji

Jednostki zależne

Sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe jednostki dominującej oraz sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 r. Jednostki zależne stosują zasady rachunkowości zgodne z PSR.

Dane finansowe jednostek zależnych podlegających konsolidacji, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej w oparciu o spójne zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Przyjmuje się, że jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonała inwestycji wtedy i tylko wtedy, gdy:

- posiada władzę nad jednostką, w której dokonała inwestycji,
- z tytułu swojego zaangażowania w jednostce, w której dokonała inwestycji, podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawo do zmiennych zwrotów,
- posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką, w której dokonała inwestycji, do wywierania wpływu na wysokość swoich zwrotów.

Jeżeli fakty i okoliczności wskazują, że nastąpiły zmiany w przypadku co najmniej jednego z trzech elementów kontroli wymienionych powyżej, Grupa Kapitałowa ponownie ocenia czy sprawuje kontrolę nad daną jednostką. Jednostka dominująca oceniając sprawowanie kontroli w sytuacji posiadania mniej niż większość praw głosu w danej jednostce bierze pod uwagę inne fakty i okoliczności ustalając czy sprawuje władzę nad jednostką, ze szczególnym uwzględnieniem ustaleń umownych pomiędzy Grupą Kapitałową a innymi posiadaczami praw głosu, praw wynikających z innych ustaleń umownych, praw głosu posiadanych przez Grupę oraz potencjalnych praw głosu.

W sprawozdaniu finansowym:

- łączy się podobne pozycje aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, dochodów, kosztów i przepływów pieniężnych jednostki dominującej oraz jej jednostek zależnych,
- kompensuje (wyłącza) wartość bilansową inwestycji jednostki dominującej w każdej z jednostek zależnych oraz przypadającą na jednostkę dominującą część kapitału własnego każdej z jednostek zależnych,
- wyłącza w całości wewnątrzgrupowe aktywa i zobowiązania, kapitał własny, dochody, koszty i przepływy pieniężne wynikające z transakcji w ramach Grupy Kapitałowej.

Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, czyli posiada władzę pozwalającą na uczestniczenie w podejmowaniu decyzji na temat polityki finansowej i operacyjnej jednostki, w której dokonano inwestycji niepolegającej jednak na sprawowaniu kontroli lub współkontroli nad polityką tej jednostki.

Sprawozdania finansowe jednostek stowarzyszonych (zgodne z PSR) i jednostki dominującej są sporządzone za ten sam okres sprawozdawczy.

W sprawozdaniu finansowym jednostki stowarzyszone wyceniane są metodą praw własności. Przed obliczeniem udziału w aktywach netto jednostek stowarzyszonych dokonywane są odpowiednie korekty w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF stosowanymi przez jednostkę dominującą.

Sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy Kapitałowej w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa. W przypadku, gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, wartość bilansowa jest zredukowana do zera. Wówczas ujmowanie wszelkich dodatkowych strat jest zaniechane, za wyjątkiem strat wynikających z przyjęcia na siebie przez Grupę Kapitałową prawnych lub zwyczajowych obowiązków lub z faktu dokonania płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

2.5.3 Waluty obce

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną (waluta podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Grupa Kapitałowa) jednostki dominującej i innych jednostek uwzględnionych w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN jest euro.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich.

Przeliczenie danych jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

Aktywa i pasywa dotyczące inwestycji Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN ujęte w sprawozdaniu finansowym zostały przeliczone z EUR, tj. waluty funkcjonalnej tego funduszu na złote polskie, uwzględniając następujące kursy:

- do przeliczenia pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2018 r. zastosowano średni kurs ogłoszony przez NBP na dzień 31 grudnia 2018 r. - 4,30 z wyjątkiem pozycji zysk (strata) z lat ubiegłych, gdzie zastosowano średnią arytmetyczną średnich kursów ogłoszonych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca, w których Fundusz prowadził działalność,
- do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat za 2018 r. zastosowano średnią arytmetyczną średnich kursów ogłoszonych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca tj. styczeń – grudzień 2018 r. - 4,2669.

Powstałe w ten sposób różnice kursowe ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Przeliczanie pozycji w walutach obcych

Różnice kursowe powstające z rozliczenia transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat.

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Różnice kursowe, powstające z przeliczenia instrumentów kapitałowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, odnoszone są do innych całkowitych dochodów.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Różnice kursowe, powstające z przeliczenia instrumentów kapitałowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odnoszone są do innych całkowitych dochodów.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Aktywa i pasywa oraz zobowiązania pozabilansowe wyrażone w walutach obcych oraz indeksowane kursem waluty obcej wyceniane są według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy.

Poniżej przedstawione zostały kursy średnie wybranych walut obcych w złotych:

Waluta	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
EUR	4,3000	4,1709
GBP	4,7895	4,7001
USD	3,7597	3,4813
CHF	3,8166	3,5672

2.5.4 Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także środki pieniężne na rachunkach bieżących w bankach oraz inne środki pieniężne o pierwotnym terminie wymagalności do 3 miesięcy. Wymienione aktywa wykazywane są według wartości nominalnej.

2.5.5 Aktywa i zobowiązania finansowe

2.5.5.1 Początkowe ujęcie

Grupa Kapitałowa ujmuje składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy staje się związany postanowieniami umowy instrumentu finansowego.

2.5.5.2 Klasyfikacja i wycena

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Klasyfikacja aktywów finansowych niebędących instrumentem kapitałowym

Grupa Kapitałowa klasyfikuje składnik aktywów finansowych niebędący instrumentem kapitałowym do jednej z następujących kategorii:

- 1) aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie;
- 2) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- 3) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:
 - obowiązkowo wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy;
 - wyznaczonych nieodwołalnie na moment początkowego ujęcia do wyceny do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Grupa Kapitałowa klasyfikuje składnik aktywów finansowych niebędący instrumentem kapitałowym do tej kategorii jeżeli:

- 1) składnik ten jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz
- 2) warunki umowy powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kapitału oraz odsetek tego kapitału (ocena charakterystyki przepływów pieniężnych – „test SPPI” ang. solely payments of principal and interest).

Aktywa finansowe z tej kategorii wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Zamortyzowany koszt jest obliczany przy uwzględnieniu dyskonta lub premii oraz prowizji, opłat i kosztów transakcji, które stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej, skutki wyceny ujmowane są w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” w rachunku zysków i strat. Straty z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw”.

Kategoria aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie obejmuje przede wszystkim: kredyty i pożyczki udzielone klientom, obligacje komunalne i komercyjne oraz należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Grupa Kapitałowa klasyfikuje składnik aktywów finansowych niebędący instrumentem kapitałowym do tej kategorii jeżeli:

- a) składnik ten jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych oraz
- b) warunki umowy powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kapitału oraz odsetek tego kapitału (ocena charakterystyki przepływów pieniężnych).

Zmiany wartości godziwej rozpoznawane są w innych całkowitych dochodach, aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Kapitał z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów.

Dla aktywów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii ustala się odpisy na oczekiwane straty kredytowe, które ujmowane są w innych całkowitych dochodach w korespondencji z rachunkiem zysków i strat. Odpisy na oczekiwane straty nie korygują wartości bilansowej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Przychody odsetkowe oraz dyskonto lub premia dotyczące dłużnych instrumentów finansowych rozliczane są w czasie - z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i rozpoznawane są w wyniku odsetkowym w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

Kwotowania rynkowe służące do wyznaczenia wartości godziwej dłużnych skarbowych papierów wartościowych pobierane są z ogólnodostępnych systemów informacyjnych. W przypadku, gdy dla danego dłużnego papieru wartościowego nie są dostępne kwotowania rynkowe (np. obligacje komunalne, obligacje komercyjne), wartość godziwa nie jest wyznaczana za pomocą wyceny rynkowej, lecz na podstawie techniki NPV, tj. wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bieżąca kalkulowana jest na podstawie rynkowych krzywych dochodowości pobieranych z ogólnodostępnych systemów informacyjnych (w zależności od rodzaju papieru wartościowego wykorzystywane są krzywe zerokuponowe lub bazujące na rentownościach skarbowych dłużnych papierów wartościowych). W przypadku nieskarbowych dłużnych papierów wartościowych, przy wyznaczaniu wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych uwzględniany jest spread na ryzyko kredytowe emitenta oraz ryzyko płynności.

Kategoria aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje przede wszystkim: obligacje skarbowe, bony pieniężne oraz obligacje komunalne i komercyjne.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa Kapitałowa kwalifikuje:

- 1) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym instrumenty pochodne;
- 2) aktywa finansowe, które zaliczane są do modelu biznesowego „sprzedaż”;
- 3) aktywa finansowe, które obowiązkowo muszą być zaliczone do tej kategorii, ze względu na niezdanie testu SPPI;
- 4) aktywa finansowe, które zostały wyznaczone do tej kategorii na moment początkowego ujęcia, jeżeli w ten sposób eliminuje lub znacząco zmniejsza się niespójność wyceny lub ujęcia, jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad.

Instrumenty kapitałowe

Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty kapitałowe:

- 1) do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy lub
- 2) do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody pod warunkiem, że:
 - nie są przeznaczone do obrotu;
 - nie są warunkową zapłatą ujętą w ramach połączenia jednostek.

Zmiany wartości godziwej oraz wszelkie inne pozycje (np. dywidendy, zyski/straty na sprzedaży) w przypadku instrumentów kapitałowych zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa klasyfikuje do wyceny do wartości godziwej przez inne całkowite dochody te instrumenty kapitałowe, które nie są przeznaczone do sprzedaży oraz są długoterminowym zaangażowaniem związanym z realizacją strategii jednostki dominującej, realizacją rządowych programów gospodarczych lub dostępem do infrastruktury istotnej z punktu widzenia działalności jednostki dominującej. Grupa Kapitałowa może dokonać takiej klasyfikacji tylko na moment początkowego ujęcia składnika aktywów w księgach rachunkowych i nie może dokonać późniejszej reklasyfikacji do innej kategorii.

Zmiany wartości godziwej instrumentów kapitałowych zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmowane są w innych całkowitych dochodach. W wyniku finansowym ujmowane są wyłącznie dywidendy. Zmiany wartości godziwej takich papierów wartościowych nigdy nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego (w tym również na moment zbycia).

Modele biznesowe

Wyróżnia się następujące modele biznesowe utrzymywania aktywów finansowych:

- utrzymywanie dla przepływów pieniężnych;
- utrzymywanie dla przepływów pieniężnych i sprzedaż;
- sprzedaż.

Modele biznesowe określone są na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, aby zrealizować określony cel biznesowy.

Grupa Kapitałowa dopuszcza transakcję sprzedaży, za zgodną z założeniami modelu utrzymywane dla przepływów pieniężnych, gdy:

- sprzedaż była spowodowana wzrostem ryzyka kredytowego i miała na celu ograniczenie potencjalnych strat kredytowych spowodowanych pogorszeniem jakości kredytowej, lub
- sprzedaż ta miała miejsce blisko daty wymagalności, a przychody ze sprzedaży są w przybliżeniu równe pozostałym do uzyskania przepływom pieniężnym wynikającym z umowy, lub
- sprzedaż ta jest zdarzeniem mającym sporadyczny charakter, lub
- sprzedaż przedstawia nieznaczną wartość zarówno pojedynczo, jak i łącznie.

Warunek sprzedaży mającej sporadyczny charakter uznaje się za spełniony, jeśli sprzedano w danym roku ilościowo nie więcej niż 1% wszystkich transakcji z danego portfela.

Warunek sprzedaży przedstawiającej nieznaczną wartość uznaje się za spełniony, jeśli sprzedano w danym roku wartościowo nie więcej niż 5% wartości wszystkich transakcji z danego portfela.

Ocena charakterystyki przepływów pieniężnych

Do oceny charakterystyki realizowanych przepływów pieniężnych (test SPPI) Grupa Kapitałowa definiuje:

- kapitał jako wartość godziwą instrumentu finansowego w momencie początkowego ujęcia,
- odsetki jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie i ryzyka kredytowego związanego z wartością nominalną instrumentu finansowego w danym okresie czasu oraz marżę, ryzyko płynności i koszty administracyjne.

Test SPPI polega na zweryfikowaniu czy warunki umowy powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kapitału oraz odsetek tego kapitału. W szczególności weryfikowane są następujące warunki:

- zdarzenia warunkowe mające wpływ na wysokość kwoty przepływów,
- dźwignie finansowe,
- warunki przedpłaty lub wydłużenia finansowania,
- warunki ograniczające prawo do dochodzenia roszczeń prawnych do realizowanych przepływów,
- warunki modyfikujące wynagrodzenie za zmianę wartości pieniądza w czasie.

Ocena warunków modyfikujących zmianę wartości pieniądza w czasie jest przeprowadzana w oparciu o analizę jakościową lub ilościową.

W sytuacji, gdy ocena jakościowa nie umożliwi potwierdzenia konkluzji co do spełnienia testu SPPI, konieczne jest przeprowadzenie oceny wpływu cechy modyfikującej przepływy pieniężne. Ocena ta ma na celu ustalenie, jak różniłyby się niezdykontowane przepływy pieniężne wynikające z umowy od niezdykontowanych przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby dana umowa nie zawierała elementu modyfikującego wartość pieniądza w czasie. Jeżeli analizowane przepływy znacznie różnią się od siebie, to oceniane aktywo obowiązkowo klasyfikowane jest do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ponieważ niezdany jest test SPPI tj. warunki umowy powodują, że realizowane umowne przepływy pieniężne nie są jedynie spłatą kapitału oraz odsetek tego kapitału.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Grupa Kapitałowa klasyfikowała aktywa finansowe do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu, przy czym składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących kontraktami gwarancji finansowych),
- przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
 - zastosowanie takiej kwalifikacji eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowo na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań bądź odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
 - grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną, natomiast informacje na temat grupy są na tej podstawie przekazywane wewnątrz jednostki dominującej członkom kierownictwa.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Do kategorii tej zalicza się aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Pożyczki i należności

Do kategorii pożyczek i należności zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi z określonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są przedmiotem obrotu na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- aktywa finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Pożyczki i należności oraz aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości.

Zamortyzowany koszt jest obliczany przy uwzględnieniu dyskonta lub premii oraz prowizji, opłat i kosztów transakcji, które stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej, skutki wyceny ujmowane są w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” w rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw”.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczkami i należnościami ani inwestycjami utrzymywanymi do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości) rozpoznawane są w innych całkowitych dochodach (inne całkowite dochody kumulowane są w pozycji kapitału „Kapitał z aktualizacji wyceny”), aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Kapitał z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów, bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego składnika aktywów, wcześniej ujęte zwiększenia wartości z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają kapitał z aktualizacji wyceny. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat.

W przypadku instrumentów dłużnych przychody odsetkowe oraz dyskonto lub premia rozliczane są w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i rozpoznawane są w wyniku odsetkowym w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

W przypadku instrumentów kapitałowych, dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych zaklasyfikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa do otrzymania płatności.

Jeżeli poprzez zastosowanie technik wyceny nie można uzyskać wiarygodnej wartości godziwej inwestycji w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty kapitałowe, ujmuje się je po koszcie nabycia i dokonuje okresowych weryfikacji utraty wartości. Odpisy z tytułu utraty wartości rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw”.

Zasady wyceny do wartości godziwej skarbowych i nieskarbowych dłużnych papierów wartościowych opisane zostały wyżej w pozycji „Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody”.

Kategoria aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmuje akcje, udziały oraz dłużne papiery wartościowe.

Zobowiązania finansowe

Wszystkie zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie, z wyjątkiem:

- 1) zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumentów pochodnych, będących zobowiązaniami;
- 2) umów gwarancji finansowych, które po początkowym ujęciu Grupa Kapitałowa (jako wystawca) wycenia według wyższej z następujących wartości:
 - kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe oraz
 - wartości godziwej w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów (rozliczoną kwotę prowizji).

2.5.5.3 Reklasyfikacja

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych następuje wyłącznie wtedy, gdy zmieniany jest model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi. Aktywo jest wtedy przenoszone do kategorii zgodnie z nowym modelem biznesowym.

W momencie reklasyfikacji:

- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wartość godziwą tego składnika wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych, a wartością godziwą ujmuje się w wyniku finansowym;
- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, wartość godziwa tego składnika na dzień przeklasyfikowania staje się jego nową wartością bilansową brutto;
- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, wartość godziwą tego składnika ustala

się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych a wartością godziwą ujmuje się w innych całkowitych dochodach;

- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, składnik ten zostaje przeklasyfikowany w jego wartości godziwej na dzień przeklasyfikowania. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach zostają usunięte z pozycji kapitału własnego i skorygowane w oparciu o wartość godziwą składnika aktywów finansowych na dzień przeklasyfikowania. W związku z tym składnik aktywów finansowych wycenia się na dzień przeklasyfikowania tak, jak gdyby zawsze był wyceniany w zamortyzowanym koszcie;
- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej, a skutki wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach;
- składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Składnik aktywów finansowych zaklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa Kapitałowa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności w przypadku, gdy Grupa Kapitałowa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego zapadalności. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania uznaje się za jego nowy zamortyzowany koszt.

Grupa Kapitałowa może dokonać przekwalifikowania instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu (innych niż instrumenty pochodne) oraz instrumentów finansowych wskazanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu do kategorii pożyczek i należności, jeżeli nie są już dłużej utrzymywane w celu sprzedaży lub odkupienia w niedalekiej przyszłości. Aby składnik aktywów finansowych mógł być przeklasyfikowany, musi spełniać warunki wynikające z definicji pożyczek i należności i Grupa Kapitałowa musi mieć intencję i możliwość utrzymywania składnika aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do upływu terminu zapadalności.

2.5.5.4 Modyfikacje aktywów finansowych

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Istotna modyfikacja przepływów pieniężnych wynikających z umowy związanej ze składnikiem aktywów finansowych powoduje zaprzestanie ujmowania tego składnika i ujęcie zmodyfikowanego (nowego) składnika aktywów finansowych.

Grupa Kapitałowa uznaje modyfikacje za istotną, jeżeli spełnione jest jedno z poniższych kryteriów:

1) kryteria ilościowe:

- przedłużenie okresu kredytowania o więcej niż 1 rok oraz przedłużenie o więcej niż dwukrotnie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienie obu warunków łącznie);
- podwyższenie kwoty kredytu o co najmniej 50%;

2) kryteria jakościowe:

- przewalutowanie kredytu;
- przejęcie długu (zmiana kredytobiorcy);
- zmiana warunków prowadząca do zmiany wyniku testu SPPI;
- zmiana aktywów będących przedmiotem finansowania w sytuacji, w której ma miejsce zmiana przeznaczenia kredytu.

Nieistotna modyfikacja przepływów pieniężnych wynikających z umowy związanej ze składnikiem aktywów finansowych nie powoduje zaprzestania ujmowania tego składnika. W tej sytuacji Grupa Kapitałowa dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w wyniku finansowym.

Modyfikacja jest traktowana jako zmiana szacunków jeżeli zmiany przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych wynikają z obecnych warunków umownych i są wyłącznie związane z wykorzystaniem przez klienta dostępnej opcji.

2.5.5.5 Utrata wartości

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Grupa Kapitałowa wycenia i ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe aktywów finansowych niebędących instrumentami kapitałowymi, które są:

- 1) wyceniane w zamortyzowanym koszcie;
- 2) wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- 3) aktywami z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych.

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tego składnika aktywów finansowych.

Dowody utraty wartości

Do dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych ze względu na ryzyko kredytowe zalicza się dające się zaobserwować dane na temat jednego lub kilku zdarzeń, w szczególności:

- 1) znacznych trudności finansowych emitenta lub pożyczkobiorcy;
- 2) naruszenia umowy, takiego jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie;
- 3) przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym przypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- 4) staje się prawdopodobne, że nastąpi upadłość lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;
- 5) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe;
- 6) kupna lub powstania składnika aktywów finansowych z dużym dyskontem odzwierciedlającym poniesione straty kredytowe.

Wycena odpisów na oczekiwane straty kredytowe

Grupa Kapitałowa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe aktywów finansowych w następujący sposób:

- 1) w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym (faza 1) - jeżeli ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, dla tych aktywów utrata wartości jest mierzona jako 12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe;
- 2) w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia (faza 2) - jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia (zarówno dla aktywów finansowych ocenianych indywidualnie oraz portfelowo) – biorąc pod uwagę wszystkie racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, włączając w to dane dotyczące przyszłości. Dla tych aktywów utrata wartości jest mierzona jako dożywotnie oczekiwane straty kredytowe;
- 3) w kwocie równej skumulowanym zmianom oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia (faza 3) - w przypadku których stwierdzono utratę wartości, dla których utrata wartości będzie mierzona jako dożywotnie oczekiwane straty kredytowe.

Klasyfikacja aktywów finansowych do trzech faz i ustalony sposób liczenia utraty wartości mają wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego. Przychody odsetkowe od aktywów finansowych zaklasyfikowanych do faz 1 i 2 wyznacza się na podstawie wartości brutto ekspozycji (zamortyzowany koszt składnika aktywów finansowych, przed korektą o wszelkie odpisy na oczekiwane straty kredytowe) metodą efektywnej stopy procentowej. Natomiast w przypadku aktywów zaliczonych do fazy 3 - na bazie wartości zamortyzowanego kosztu tych aktywów.

Odłąbną kategorią aktywów finansowych są aktywa POCI, będące zakupionymi lub utworzonymi składnikami aktywów finansowych, które w momencie początkowego ujęcia są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Przychody odsetkowe od aktywów POCI oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, skorygowanej o ryzyko kredytowe rozpoznane dla całego oczekiwanego okresu życia aktywa.

Ujmowanie odpisów na oczekiwane straty kredytowe

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe dla aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu korygują wartość bilansową składnika aktywów i ujmuje się je w wyniku finansowym.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w innych całkowitych dochodach w korespondencji z wynikiem finansowym. Odpisy

te nie korygują wartości bilansowej składnika aktywów finansowych, ponieważ aktywa te wykazuje się w wartości godziwej.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe na należności z tytułu dostaw i usług

Grupa Kapitałowa stosuje uproszczoną metodę wyceny odpisu na oczekiwane straty kredytowe na należności z tytułu dostaw i usług. Odpis ten jest kalkulowany na podstawie stałych wskaźników w zależności od rzeczywistych opóźnień w spłacie.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Utrata wartości aktywów finansowych

Kredyty i pożyczki udzielone

Każdorazowo dla udzielonego kredytu i pożyczki na dzień bilansowy Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie dowody istnieją, ustala się kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz zdarzenie to ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

W portfelu ekspozycji indywidualnie znaczących każda ekspozycja kredytowa jest poddawana indywidualnej analizie pod kątem istnienia przesłanek utraty wartości oraz poziomu rozpoznanej straty. W odniesieniu do ekspozycji nieznaczących indywidualnie, rozpoznania i pomiaru straty dokonuje się z wykorzystaniem portfelowych parametrów ryzyka, oszacowanych metodami statystycznymi. Jeśli w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej strata zostanie rozpoznana, tworzony jest na nią adekwatny odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Jeśli na poziomie indywidualnej ekspozycji strata nie zostanie rozpoznana, ekspozycja podlega włączeniu do portfela aktywów o podobnej charakterystyce ocenianego grupowo i obejmowana jest ustalonym dla danej grupy odpisem z tytułu zaistniałej nierozpoznanej straty (odpisem IBNR).

Odpis IBNR ustalany jest z wykorzystaniem parametrów portfelowych, szacowanych dla grup ekspozycji o podobnych charakterystykach.

Kwotę odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości i odpisu IBNR stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia dowodu utraty wartości dla danego składnika aktywów finansowych.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie dowody istnieją, ustala się kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp procentowych.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wysięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw”.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy, kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat, wzrost ich wartości godziwej po ujęciu straty z tytułu utraty wartości ujmowany jest bezpośrednio w innych całkowitych dochodach.

2.5.5.6 Wyłączenie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmowania składnika aktywów finansowych wtedy i tylko wtedy, gdy:

- 1) wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- 2) przenosi składnik aktywów finansowych.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje on ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W takim przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to zaprzestaje ujmowania składnika aktywów finansowych i ujmuje oddzielnie jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki powstałe lub zachowane w wyniku przeniesienia;
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych;
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, wówczas ustala, czy zachowuje kontrolę nad składnikiem aktywów finansowych. W takim przypadku:
 - jeżeli Grupa Kapitałowa nie zachowała kontroli, zaprzestaje ujmowania składnika aktywów finansowych i ujmuje oddzielnie jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki powstałe lub zachowane w wyniku przeniesienia,
 - jeżeli Grupa Kapitałowa zachowała kontrolę, w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w stopniu, w jakim utrzymuje zaangażowanie w tym składniku.

W momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych w całości, różnicę pomiędzy wartością bilansową (wycenioną na dzień zaprzestania ujmowania) oraz otrzymaną zapłatą (z uwzględnieniem nowo powstałego składnika aktywów pomniejszonego o wszelkie nowo powstałe zobowiązania) ujmuje się w wyniku finansowym.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

2.5.6 Ustalanie wartości godziwej

Wartość godziwą składnika aktywów finansowych, zobowiązania finansowego lub zobowiązań pozabilansowych ustala się na podstawie założeń, które przyjęliby uczestnicy rynku w celu ustalenia ceny składnika aktywów lub zobowiązania, przyjmując, że uczestnicy rynku działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Ustalenie wartości godziwej opiera się na następujących założeniach:

- 1) składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe podlega wymianie w ramach przeprowadzonej na zwykłych warunkach transakcji sprzedaży składnika aktywów finansowych lub przeniesienia zobowiązania finansowego między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych;
- 2) transakcja sprzedaży składnika aktywów finansowych lub przeniesienia zobowiązania finansowego odbywa się:
 - na głównym rynku dla danego składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, lub
 - w przypadku braku głównego rynku na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Kiedy notowana cena przeniesienia identycznego lub podobnego zobowiązania finansowego nie jest dostępna, a inna strona posiada identyczną pozycję jako składnik aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala wartość godziwą tego zobowiązania z perspektywy uczestnika rynku, który posiada identyczną pozycję jako składnik aktywów finansowych na dzień wyceny.

Kiedy notowana cena przeniesienia identycznego lub podobnego zobowiązania finansowego nie jest dostępna, a inna strona nie posiada identycznej pozycji jako składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala wartość godziwą tego zobowiązania przy użyciu techniki wyceny z perspektywy uczestnika rynku, który ma zobowiązanie finansowe.

Grupa Kapitałowa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności, w przypadku których są dostępne dostateczne dane do ustalenia wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Dane wejściowe dla technik wyceny zmierzających do ustalenia wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych są klasyfikowane na trzech poziomach:

- 1) dane wejściowe - poziom 1 są cenami notowanymi (nieskorygowanymi) na aktywnych rynkach za identyczne aktywa lub zobowiązania finansowe, do których Grupa Kapitałowa ma dostęp w dniu wyceny;

- 2) dane wejściowe - poziom 2 to dane inne niż ceny notowane na aktywnych rynkach, które są obserwowalne pośrednio lub bezpośrednio. Dane te obejmują w szczególności:
 - ceny podobnych aktywów lub zobowiązań finansowych notowanych na aktywnych rynkach,
 - ceny identycznych lub podobnych aktywów lub zobowiązań finansowych notowanych na rynkach, które nie są aktywne,
 - dane wejściowe obserwowalne inne niż ceny notowane, w szczególności: stopy procentowe i krzywe dochodowości obserwowalne w powszechnie przyjętych przedziałach kwotowań lub zakładaną zmienność i spread kredytowy lub dane wejściowe potwierdzone przez rynek;
- 3) dane wejściowe - poziom 3 to nieobserwowalne dane odzwierciedlające założenia, które przyjęliby uczestnicy rynku na potrzeby kalkulacji ceny aktywów lub zobowiązań finansowych, w tym założenia dotyczące ryzyka.

Jeśli cena pochodząca z aktywnego rynku nie jest dostępna, Grupa Kapitałowa ustala wartość godziwą aktywów lub zobowiązań finansowych stosując techniki wyceny obejmujące wszystkie czynniki, jakie uczestnicy rynku wzięliby pod uwagę ustalając cenę, które są zgodne z przyjętymi ekonomicznymi metodami wyceny instrumentów finansowych.

2.5.7 Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

Transakcje repo i sell-buy-back oraz transakcje reverse repo i buy-sell-back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie po określonej cenie.

Grupa Kapitałowa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back), jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę Kapitałową ryzyka i korzyści wynikających z danego aktywa finansowego pomimo jego transferu. W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należności wynikające z klauzuli odkupu.

Należności z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz zobowiązania z udzielonym przyrzeczeniem odkupu wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Różnica między ceną sprzedaży/kupna i odkupu/odsprzedaży jest traktowana jako koszty albo przychody odsetkowe i jest rozliczana w czasie trwania umowy. Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych kategorii aktywów finansowych.

2.5.8 Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe i transakcje terminowe o symetrycznym profilu ryzyka wyceniane są za pomocą techniki NPV, tj. wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych wyznaczana jest dla każdej transakcji na podstawie odpowiednio skonstruowanych krzywych projekcyjnych i dyskontowych. Krzywe projekcyjne zbudowane są w oparciu o kwotowania depozytów, stawek FRA, IRS i basis swap odpowiednich dla danej waluty i stawki bazowej. Krzywe dyskontowe zbudowane są w oparciu o kwotowania depozytów, stawek FRA, IRS, basis swapów, currency basis swapów i punktów swapowych. Wycena transakcji OIS dokonywana jest na bazie krzywej opartej o stawki OIS w walucie transakcji. Kwotowania rynkowe do konstrukcji krzywej pobierane są z ogólnodostępnych systemów informacyjnych. Dla instrumentów nominowanych w walucie innej niż PLN do wyceny wykorzystywany jest kurs średni NBP z dnia wyceny.

W przypadku transakcji o niesymetrycznym profilu ryzyka (opcyjnych) do wyceny wykorzystywane są powszechnie stosowane na rynku modele typu Blacka-Scholesa i Bacheliera, w których używane są zmienności implikowane (o ile są dostępne kwotowania) lub historyczne (wyznaczone za pomocą modeli statystycznych na podstawie kwotowań rynkowych).

Wartość godziwa instrumentów finansowych uwzględnia ryzyko kredytowe. W przypadku instrumentów dłużnych stosowana jest marża płynności i ryzyko kredytowe emitenta. W przypadku instrumentów pochodnych kalkulowana jest korekta wyceny odzwierciedlająca ryzyko kredytowe kontrahenta (CVA – credit value adjustment) oraz korekta wyceny odzwierciedlająca własne ryzyko kredytowe (DVA – debit value adjustment).

Instrumenty pochodne w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wartości netto na poziomie transakcji (dodatnia wartość godziwa jako aktywa, a wartość ujemna jako zobowiązania).

2.5.9 Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, które są utrzymywane na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy

najmu lub w celach administracyjnych. Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie oraz o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Na koszt historyczny składają się cena nabycia/koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej. Wartości niematerialne początkowo ujmują się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, które następnie pomniejsza się o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grupa Kapitałowa korzysta z prawa wieczystego użytkowania gruntu jako nabytego odpłatnie i nieodpłatnie. Prawa wieczystego użytkowania gruntu nabyte odpłatnie (od innych podmiotów) prezentowane są jako wartości niematerialne i amortyzowane przez okres ich użytkowania. Prawa wieczystego użytkowania gruntu otrzymane nieodpłatnie od Skarbu Państwa wyłączone są z ewidencji bilansowej.

Do wartości niematerialnych Grupa Kapitałowa zalicza składniki majątku o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w szczególności: autorskie prawa majątkowe, licencje oraz prawo wieczystego użytkowania gruntu.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania przez szacowany okres użytkowania danego aktywa.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno.

Rozpoczęcie amortyzacji składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania przez okres użytkowania.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu	od 40 do 49 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 1 do 15 lat
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 19 lat
Zespoły komputerowe	od 3 do 10 lat
Środki transportu	od 2 do 5 lat

Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 1 do 12 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 10 lat
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	od 42 do 87 lat

Wartość końcową stawki amortyzacji oraz okres użytkowania składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności koryguje.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W momencie rozpoznania przesłanek Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową tych aktywów. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa przekracza wartość odzyskiwalną.

2.5.10 Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą traktuje się jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka:

- jest zajmowana przez Grupę Kapitałową tylko w nieznacznym stopniu,
- nie jest przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Grupy Kapitałowej.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do rachunku zysków i strat okresu. Do wyceny nieruchomości angażuje się niezależnych rzeczoznawców.

2.5.11 Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje lub oddaje do odpłatnego użytkowania środki trwałe oraz nieruchomości inwestycyjne na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Grupa Kapitałowa posiada umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, które zalicza do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujemowane są jako koszty w rachunku zysków i strat (w okresie trwania leasingu).

2.5.12 Rozliczenia międzyokresowe

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów ujmuje się, jeśli wydatki dotyczą miesięcy następujących po miesiącu, w którym je poniesiono. Czynne rozliczenia międzyokresowe ujemowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”, składają się głównie z kosztów zapłaconych z góry oraz przychodów do otrzymania. Koszty zapłacone z góry dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych, np. opłacone z góry koszty najmu, koszty ubezpieczeń i serwisy programów.

Do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów zalicza się koszty z tytułu świadczeń wykonywanych na rzecz Grupy Kapitałowej, lecz jeszcze niestanowiących zobowiązań. W biernych rozliczeniach międzyokresowych uwzględnia się koszty, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym dotyczące premii, niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych oraz nagród jubileuszowych. Grupa Kapitałowa dokonuje rozliczeń międzyokresowych przychodów w sytuacji, w której otrzymuje zapłatę za świadczenie usług lub dostawę towarów, które zostaną zrealizowane w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Obejmują one w szczególności prowizje i opłaty rozliczane w czasie oraz inne przychody pobrane z góry, których zaliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz przychody przyszłych okresów prezentowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.5.13 Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwy w szczególności na sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi oraz rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne.

2.5.14 Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują świadczenia należne przed upływem 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego, w którym pracownicy wykonywali pracę, w szczególności wynagrodzenia, premie, nagrody, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne. Przewidywaną niezdykontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Długoterminowe świadczenia pracownicze obejmują świadczenia, które są należne po upływie 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego, w którym pracownicy wykonywali pracę, w szczególności odprawy emerytalno-rentowe i pośmiertne oraz nagrody jubileuszowe. Rezerwa na ww. świadczenia wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość bieżąca przyszłych zobowiązań wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na świadczenia pracownicze wykazywana jest w pozycji „Rezerwy” lub „Pozostałe zobowiązania” oraz w odpowiednio w pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych lub w ogólnych kosztach administracyjnych. Część rezerw na odprawy emerytalno-rentowe i pośmiertne wynikająca ze zmiany założeń aktuarialnych (finansowych, demograficznych i innych) przyjętych do wyceny ujemowana jest w innych całkowitych dochodach.

Jednostka dominująca realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu jednostka dominująca jest zobowiązana umową do odprowadzania ustalonej kwoty składek do pracowniczego programu emerytalnego. Ze środków funduszu, obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek, wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na jednostce dominującej nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

2.5.15 Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej zawierane są transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli,
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje finansowe.

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

W momencie początkowego ujęcia udzielone zobowiązania pozabilansowe wycenia się w wartości godziwej. W kolejnych okresach, na dzień bilansowy wyceniane są one w kwocie odpisu na oczekiwane straty kredytowe zgodnie z MSSF 9.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.

2.5.16 Kapitał własny

Podział na poszczególne pozycje, opisane poniżej, wynika ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz statutu jednostki dominującej nadanego w drodze rozporządzenia Ministra Rozwoju.

Do kapitałów własnych jednostki dominującej zaliczane są:

- kapitał statutowy,
- kapitał zapasowy,
- kapitał z aktualizacji wyceny (obejmujący w szczególności wycenę aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody i odpisy na oczekiwane straty kredytowe na te aktywa oraz zyski i straty aktuarialne),
- pozostałe kapitały rezerwowe (obejmujące fundusz ogólnego ryzyka bankowego i pozostałe kapitały),
- zysk (strata) z lat ubiegłych,
- wynik bieżącego okresu.

Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą.

2.5.17 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony, w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych, ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Bieżący podatek dochodowy

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do dochodu do opodatkowania przy użyciu stawki podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy.

Odroczony podatek dochodowy

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego to kwoty podatku dochodowego wymagające zapłaty w przyszłych okresach w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego to kwoty przewidziane w przyszłych okresach do odliczenia od podatku dochodowego ze względu na ujemne różnice przejściowe, przeniesienie na kolejny okres nierozliczonych strat podatkowych oraz przeniesienie na kolejny okres niewykorzystanych ulg podatkowych. Rezerwa albo aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego, z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody (MSSF 9) lub dostępnych do sprzedaży (MSR 39) oraz zysków i strat aktuarialnych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi całkowitymi dochodami. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczonego podatku na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej stosują dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, z wyjątkiem jednostek, które na podstawie art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, stosują stawkę w wysokości 9%. Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiadają możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat aktywów ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatkiem i tym samym organem podatkowym.

2.5.18 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej dotyczących między innymi: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub wynik finansowy.

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu na oczekiwane straty kredytowe w fazie 3 (utrata wartości – MSR 39) w pozycji tej rozpoznano korektę odsetek impairmentowych.

Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody i koszty prowizyjne oraz opłaty bankowe powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę Kapitałową i obejmują w szczególności: prowizje za udzielenie kredytów i zobowiązań gwarancyjnych, opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi oraz opłaty za obsługę i zarządzanie funduszami i programami. Prowizje/opłaty rozlicza się przez okres trwania transakcji, z wyjątkiem prowizji dotyczących czynności o charakterze administracyjnym, które zaliczane są jednorazowo do rachunku zysków i strat.

Do przychodów i kosztów z tytułu prowizji zaliczane są również otrzymane lub zapłacone prowizje od instrumentów finansowych, które nie mają zaplanowanego harmonogramu spłaty. Prowizje od kredytów w rachunku bieżącym, udzielonych gwarancji i innych produktów o charakterze odnawialnym rozliczane są w czasie i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W zakresie produktów bankowych powiązanych z produktem ubezpieczeniowym (bancassurance), jednostka dominująca jako ubezpieczający oferuje bezpłatną ochronę ubezpieczeniową posiadaczom kart płatniczych w postaci dodatkowej funkcjonalności karty. Funkcjonalność ta jest nieodłącznym elementem karty płatniczej i nie jest związana z dodatkowymi opłatami dla klienta. Koszty ubezpieczenia kart płatniczych rozlicza się w czasie do rachunku zysków i strat i ujmuje jako prowizje.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z rewaluacji

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty, powstałe w wyniku zmiany wartości godziwej aktywów klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz tych, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone lub są obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik z rewaluacji obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski. Ponadto wynik ten obejmuje wynik zrealizowany oraz niezrealizowany, w tym efekt zmiany wyceny związany z instrumentami pochodnymi typu FX FORWARD, FX SWAP (z uwzględnieniem punktów swapowych), CIRS i opcji walutowych.

Pozycja ta nie zawiera elementu odsetkowego wyniku na instrumentach pochodnych stopy procentowej oraz punktów swapowych walutowych instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej, które ujęte są w pozycji przychody i koszty z tytułu odsetek.

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz przychody z tytułu dywidend.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz przychody z tytułu dywidend.

Wynik z tytułu modyfikacji

Wynik z tytułu modyfikacji obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku modyfikacji nieistotnej, która nie prowadziła do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania sytuacji finansowej danego składnika aktywów. W momencie modyfikacji nieistotnej w wyniku finansowym ujmowany jest zysk lub strata z modyfikacji na danym składniku aktywów, które następnie są rozliczane do momentu wyłączenia składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Do pozostałych przychodów operacyjnych zalicza się głównie przychody z tytułu wyceny do wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywnien, rozwiązania rezerw na sprawy sporne i inne należności oraz ze sprzedaży środków trwałych i nieruchomości inwestycyjnych. Na pozostałe koszty operacyjne składają się przede wszystkim koszty dotyczące darowizn, windykacji należności, utworzenia rezerw na sprawy sporne i inne należności oraz wyceny do wartości godziwej i utrzymania nieruchomości inwestycyjnych.

Ogólne koszty administracyjne

W pozycji tej prezentowane są koszty dotyczące w szczególności: świadczeń pracowniczych (w tym m. in. wynagrodzeń, ubezpieczeń społecznych i szkoleń), kosztów rzeczowych (w tym koszty płaconych rat z tytułu umów najmu), amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych oraz podatków i opłat.

Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.

W pozycji tej prezentowane są zwiększenia i zmniejszenia dotyczące odpisów na oczekiwane straty kredytowe aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu (w szczególności kredytów i pożyczek, skupionych wierzytelności oraz zrealizowanych gwarancji i poręczeń), związanych z nimi pozycji pozabilansowych, jednostek podporządkowanych oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.

W pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw” prezentowane są zwiększenia i zmniejszenia dot. odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości: pozycji bilansowych i pozabilansowych dotyczących kredytów i pożyczek (w tym skupionych wierzytelności oraz zrealizowanych gwarancji i poręczeń), jednostek podporządkowanych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych

Pozycja ta obejmuje udział Grupy Kapitałowej w zyskach lub stratach jednostek stowarzyszonych (proporcjonalnie do posiadanych udziałów), w których dokonano inwestycji.

3. Informacje dotyczące segmentów działalności

Zgodnie z MSSF 8 prezentacja informacji o segmentach operacyjnych jest dokonana na podstawie struktury raportowania stosowanej dla celów sprawozdawczości wewnętrznej przedstawianej Zarządowi Banku.

Istotnymi obszarami rozwoju jest finansowanie inwestycji i rozwój przedsiębiorstw, wspieranie eksportu, wspieranie budownictwa oraz obsługa jednostek sektora finansów publicznych i samorządów lokalnych.

Dla umożliwienia oceny charakteru i skutków finansowych działalności gospodarczej, w którą jednostki Grupy Kapitałowej się angażują oraz środowiska gospodarczego, w którym działają, wyodrębnione zostały cztery segmenty działalności:

- Segment rozliczeń i skarbu - kryteria wydzielenia segmentu są następujące: zarządzanie płynnością i ryzykiem finansowym (w tym m.in. lokaty i depozyty międzybankowe, transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu, bony pieniężne, obligacje Skarbu Państwa, obligacje banków komercyjnych, rachunki nostro i rachunek w NBP, instrumenty pochodne), obsługa depozytów i instrumentów pochodnych na zlecenie Ministerstwa Finansów oraz średnio i długoterminowe finansowanie działalności banku (kredyty zaciągnięte od instytucji finansowych oraz emisje obligacji własnych). Powyższy segment obejmuje również wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy względem pozostałych segmentów.

Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stawkach rynkowych oraz koszcie płynności, a transakcje między segmentami odbywają się na warunkach komercyjnych.

- Segment budżetowy obejmuje operacje z instytucjami rządowymi i samorządowymi, z wyłączeniem pozycji objętych segmentem rozliczeń i skarbu w zakresie depozytów i instrumentów pochodnych na rzecz Ministerstwa Finansów. Kryterium wydzielenia segmentu oparte jest o zarządczą klasyfikację klienta i obejmuje samorządowe jednostki terytorialne, jednostki budżetu centralnego, publiczne jednostki sektora leczniczego. Podstawowe produkty, z których generowany jest wynik segmentu to: udzielone kredyty i objęte obligacje oraz prowadzone rachunki bieżące i lokaty terminowe.
- Segment korporacyjny - kryterium wydzielenia segmentu oparte o zarządczą klasyfikację klienta oraz typ prowadzonej działalności, która obejmuje firmy prywatne i państwowe, przedsiębiorstwa komunalne, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej a także podmioty realizujące wsparcie w ramach działalności wspierania eksportu Banku oraz związane ze wspieraniem budownictwa. Podstawowymi produktami generującymi wynik segmentu są kredyty gospodarcze, finansowanie dużych projektów (samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami) w formie kredytów oraz emisji nieskarbowych papierów wartościowych, udzielanie poręczeń i gwarancji, a po stronie pasywnej rachunki bieżące i lokaty terminowe.
- Pozostałe - obejmuje działalność inwestycyjną Banku głównie w postaci objętych certyfikatów funduszy inwestycyjnych (w sprawozdaniu skonsolidowanym certyfikaty w funduszach o znaczącym udziale BGK ujęto jako udziały w spółkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności), udziały i akcje głównie w podmiotach zależnych i ich wpływ na sprawozdanie skonsolidowane, pozostałe udziały i akcje, nieruchomości inwestycyjne. W tym segmencie wykazano również pozycje i wyniki związane z działalnością funduszy i programów administrowanych przez Bank oraz pozycje nieujęte w wyżej zdefiniowanych segmentach działalności, m.in. operacje z podmiotami sektora finansowego innymi niż banki, wygasającą działalność w zakresie obsługi osób prywatnych.

3.1. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z sytuacji finansowej

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów, kosztów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego za 2018 i 2017 rok, a także aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2017 r.

Informacje dotyczące segmentów działalności					
za rok zakończony dnia 31.12.2018	Działalność kontynuowana				
	Segment rozliczeń i skarbu	Segment budżetowy	Segment korporacyjny	Pozostałe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Wynik z tytułu odsetek*	469 683	119 724	254 053	45 616	889 076
Wynik z tytułu prowizji i opłat	-618	49 585	134 464	6 668	190 099
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i wynik z rewaluacji	25 189	2 319	8 067	15 647	51 222
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	27 194	0	0	33 317	60 511
Wynik na modyfikacjach	0	-1 947	-1 516	34	-3 429
Pozostałe przychody operacyjne	0	0	79	80 789	80 868
Pozostałe koszty operacyjne	0	0	-2	-112 231	-112 233
Ogólne koszty administracyjne**	-11 535	-120 745	-162 785	-175 196	-470 261
Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw	-521	-37 320	-34 111	-55 275	-127 227
Wynik z działalności operacyjnej	509 392	11 616	198 249	-160 631	558 626
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych	0	0	0	42 979	42 979
Zysk brutto	509 392	11 616	198 249	-117 652	601 605
Podatek dochodowy					-87 525
Zysk netto					514 080

* Prezentując wynik odsetkowy uwzględniane są koszty/przychody z tytułu wewnętrznych transferów funduszy w oparciu o ceny transferowe bazujące na rynkowych stopach i dlatego wynik przedstawiony w tabeli prezentowany jest per saldo, bez podziału na przychody i koszty odsetkowe.

** Koszty działania i amortyzacji zostały przypisane do poszczególnych segmentów klientów w oparciu o koszty usług wewnętrznych wycenianych w przyjętym w Banku modelu alokacji. Ze względu na pośredni charakter alokacji koszty amortyzacji prezentowane są kadrze kierowniczej bez podziału na segmenty.

Informacje dotyczące segmentów działalności					
Za rok zakończony dnia 31.12.2017	Działalność kontynuowana				
	Segment rozliczeń i skarbu	Segment budżetowy	Segment korporacyjny	Pozostałe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Wynik z tytułu odsetek*	433 861	71 991	241 453	28 801	776 106
Wynik z tytułu prowizji i opłat	-1 072	46 065	98 108	13 495	156 596
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	27 662	-194	0	-1 229	26 239
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	20 520	0	0	10 058	30 578
Pozostałe przychody operacyjne	0	0	2 872	99 486	102 358
Pozostałe koszty operacyjne	366	0	-753	-29 343	-29 730
Ogólne koszty administracyjne**	-36 857	-96 931	-117 549	-142 712	-394 049
Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw	0	-6 096	-46 142	2 600	-49 638
Wynik z działalności operacyjnej	444 480	14 835	177 989	-18 844	618 460
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych	0	0	0	71 992	71 992
Zysk brutto	444 480	14 835	177 989	53 148	690 452
Podatek dochodowy	0	0	0	0	-106 013
Zysk netto	0	0	0	0	584 439

* Prezentując wynik odsetkowy uwzględniane są koszty/przychody z tytułu wewnętrznych transferów funduszy w oparciu o ceny transferowe bazujące na rynkowych stopach i dlatego wynik przedstawiony w tabeli prezentowany jest per saldo, bez podziału na przychody i koszty odsetkowe.

** Koszty działania i amortyzacji zostały przypisane do poszczególnych segmentów klientów w oparciu o koszty usług wewnętrznych wycenianych w przyjętym w Banku modelu alokacji. Ze względu na pośredni charakter alokacji koszty amortyzacji prezentowane są kadrze kierowniczej bez podziału na segmenty.

Informacje dotyczące segmentów działalności					
31.12.2018	Działalność kontynuowana				
	Segment rozliczeń i skarbu	Segment budżetowy	Segment korporacyjny	Pozostałe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Aktywa łącznie	42 344 206	9 487 525	25 578 692	7 361 843	84 772 266
Zobowiązania łącznie	23 210 134	22 959 976	15 985 291	3 383 190	65 538 591

Informacje dotyczące segmentów działalności					
31.12.2017	Działalność kontynuowana				
	Segment rozliczeń i skarbu	Segment budżetowy	Segment korporacyjny	Pozostałe	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Aktywa łącznie	40 027 034	7 034 035	23 797 333	3 455 613	74 314 015
Zobowiązania łącznie	21 896 679	7 267 642	23 086 251	1 982 409	54 232 981

3.2. Podział geograficzny

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Operacje skoncentrowane są na rynku polskim.

Noty do skonsolidowanego rachunku zysków i strat i innych całkowitych dochodów

4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek	2018		2017
	Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej	Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	
Przychody od instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, w tym:	993 613		968 913
należności od banków	87 207		128 517
kredyty i pożyczki udzielonych klientom	746 567		840 396
instrumenty dłużne	159 839		x
Przychody od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	x		666 563
Przychody od aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	761 128		x
Razem	1 754 741		1 635 476
Przychody od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		144 581	65 893
Przychody od aktywów finansowych obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		5 427	x
Przychody od aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		2 121	1 939
Razem		152 129	67 832
Razem przychody z tytułu odsetek		1 906 870	1 703 308

Koszty z tytułu odsetek	2018	2017
Koszty od instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, w tym:	1 003 003	921 255
zobowiązań wobec banków	21 976	11 146
zobowiązań wobec klientów	852 629	773 472
emisji papierów dłużnych	128 398	136 637
Koszty od instrumentów pochodnych - księga bankowa	14 761	5 947
Pozostałe koszty	30	0
Razem	1 017 794	927 202

5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat z tytułu:	2018	2017
Operacji papierami wartościowymi	12 248	19 480
Rozliczeń	11 523	11 044
Udzielonych kredytów i pożyczek	38 194	37 798
Usług powierniczych	29	31
Zarządzania funduszami oraz obsługi programów	58 753	47 407
Zobowiązań gwarancyjnych	64 127	36 158
Pozostałe prowizje	15 667	15 991
Razem	200 541	167 909

Koszty z tytułu prowizji i opłat z tytułu:	2018	2017
Prowizji za usługi operacyjne	1 654	1 375
Usług powierniczych	1 707	1 122
Usług rozliczeniowych	2 589	3 073
Zarządzania funduszami oraz obsługi programów	1 142	2 322
Zobowiązań gwarancyjnych	254	237
Pozostałe prowizje	3 096	3 184
Razem	10 442	11 313

6. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i wynik z rewaluacji

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	2018	2017
Wynik na instrumentach finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	-652	385
Instrumenty dłużne	-652	385
Wynik na instrumentach finansowych obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	33 512	0
Instrumenty dłużne	8 067	x
Instrumenty kapitałowe	-1 426	x
Kredyty i pożyczki	2 383	x
Pozostałe	24 488	x
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu w tym:	-8 058	372
Instrumenty dłużne	76	-1 762
Instrumenty pochodne	-8 134	2 134
Wynik z pozycji wymiany	26 420	25 482
Razem	51 222	26 239

7. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	2018	2017
Instrumenty dłużne dostępne do sprzedaży	x	19 837
Sprzedaż inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	15 910	8 453
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	26 600	x
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	601	x
Dywidendy, w tym:	17 400	2 288
od emitentów instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	x	2 288
od emitentów instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	17 400	0
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	60 511	30 578

W zakresie instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody Grupa przeniosła z pozostałych całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat w 2018 roku kwotę 26 600 tys. zł. W 2017 roku w zakresie instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży Grupa przeniosła z pozostałych całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat kwotę 19 837 tys. zł.

8. Wynik z tytułu modyfikacji

Poniższa tabela prezentuje wynik na nieistotnych modyfikacjach przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych.

	2018	2017
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-3 429	x
Razem	-3 429	x

9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	2018	2017
Przychody z tytułu czynszu za wynajem lokali, w tym:	29 581	17 438
- przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	23 135	7 351
Przychody z tytułu sprzedaży, likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia	21	0
Przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, kar i grzywien	5 572	1 560
Przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych	81	223
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na sprawy sporne, inne przyszłe zobowiązania i należności od dłużników różnych	219	2 471
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na koszty	1 862	0
Przychody z tytułu opłat za zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	0	38 447
Przychody z tytułu zarządzania aktywami	6 051	1 403
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	19 576	34 470
Wynik z tytułu sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	0	1 600
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartości nieruchomości inwestycyjnych	8 625	0
Inne przychody operacyjne	9 280	4 746
Razem	80 868	102 358

Pozostałe koszty operacyjne	2018	2017
Koszty z tytułu przekazania darowizn, w tym:	4 015	8 178
- działalność statutowa Fundacji BGK im. J.K. Steczkowskiego	4 000	8 163
Koszty z tytułu windykacji	332	1 648
Koszty z tytułu odpisów aktualizujących wartości nieruchomości inwestycyjnych	15	9 104
Koszty zawiązania rezerw na sprawy sporne, inne przyszłe zobowiązania i inne aktywa*	68 068	230
Koszty utworzenia odpisów z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych**	15 133	0
Koszty z tytułu odpisu należności przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych, odszkodowań, kar i grzywien	445	155
Koszty odpisów na należności od dłużników różnych	950	400
Koszty zaniechania inwestycji - nieruchomości inwestycyjnych	692	0
Koszty dotyczące nieruchomości inwestycyjnych	1 204	1 046
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	16 213	2 547
Wynik z tytułu sprzedaży, likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia	0	15
Koszty z tytułu odpisów aktualizujących wartości nieruchomości inwestycyjnych	237	0
Inne koszty operacyjne	4 929	6 407
Razem	112 233	29 730

* Informacja w notce 35

** Informacja w notkach 26 i 27

10. Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne	2018	2017
Świadczenia pracownicze	292 454	246 085
Koszty rzeczowe, w tym:	142 657	115 751
- koszty płaconych rat leasingu operacyjnego*	17 466	16 217
Amortyzacja, w tym:	21 121	23 024
- rzeczowe aktywa trwałe	13 216	13 275
- wartości niematerialne	7 905	9 749
Podatki i opłaty	14 029	9 189
Razem	470 261	394 049

* Koszty płaconych rat leasingu operacyjnego zawierają: opłaty eksploatacyjne płacone razem z czynszem, czynsz wynajmowanych pomieszczeń, dzierżawę samochodów.

Świadczenia pracownicze	2018	2017
Wynagrodzenia	238 780	204 628
Ubezpieczenia	37 377	32 484
Inne świadczenia na rzecz pracowników	16 297	8 973
Razem	292 454	246 085

Umowy leasingu operacyjnego

Około 97% umów leasingu operacyjnego to umowy najmu. Większość spośród tych umów zawartych jest na czas nieokreślony. Dla umów o nieoznaczonym terminie końcowym przyjęto do wyliczeń faktyczny okres wypowiedzenia (1, 3 lub 6 m-cy). Około 40% umów zawartych na czas określony posiada zapis o możliwości przedłużenia umowy.

W umowach najmu możliwość zmiany ceny wynika przede wszystkim z zapisów dotyczących waloryzacji czynszu oraz zmian w przepisach o podatku VAT. Ponadto w niektórych umowach cena uzależniona jest od kursów walut (czynsz określony jest w walucie obcej).

W umowach dotyczących leasingu samochodów istnieje możliwość wykupu samochodów po zakończeniu okresu leasingu po cenach określonych w umowie.

- Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową jako leasingobiorcy:

Umowy leasingu operacyjnego	2018	2017
Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego:	47 840	21 091
do 1 roku	18 688	12 030
od 1 roku do 5 lat	28 572	8 960
powyżej 5 lat	580	101

- Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową jako leasingodawcy:

Umowy leasingu operacyjnego	2018	2017
Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego:	92 218	28 921
do 1 roku	30 263	13 608
od 1 roku do 5 lat	32 609	12 526
powyżej 5 lat	29 346	2 787

W 2018 r. oraz w 2017 r. nie wystąpiły koszty z tytułu amortyzacji środków trwałych objętych umowami leasingu operacyjnego.

11. Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz rezerw

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	2018	2017
Należności od banków wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-65	-44
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-68 066	-4 977
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-3 510	x
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-2 822	x
Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	x	-7 873
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	-3 224	0
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe i gwarancje	-49 540	-36 744
Razem	-127 227	-49 638

12. Podatek dochodowy

Główne składniki obciążenia podatkowego oraz uzgodnienie efektywnej stopy podatkowej za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. i 31 grudnia 2017 r.:

Składniki obciążenia podatkowego	2018	2017
Bieżące obciążenie podatkowe	-114 181	-77 327
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	26 656	-28 686
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	-87 525	-106 013
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	15 003	-101 374
Razem	-72 522	-207 387

Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	2018	2017
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	601 605	690 452
Podatek dochodowy wg ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce (19% lub 9%)	-114 006	-131 167
Wpływ różnic trwałych pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	26 480	25 154*
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów oraz zobowiązań pozabilansowych niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	-96	-3 286*
Wpływ innych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	-1 457	-7 510*
Pozostałe różnice	-7	294*
Działalność zwolniona z opodatkowania	28 040	33 675*
Rozliczenia straty podatkowej	0	1 981
Obciążenia podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	-87 526	-106 013
Efektywna stopa podatkowa	14,55%	15,35%

* w nocie dotyczące uzgodnienia efektywnej stopy podatkowej w sprawozdaniu za rok 2017 wartości dotyczące różnic trwałych podawane były w kwotach brutto – w sprawozdaniu za rok 2018 natomiast wykazywany jest wyłącznie ich efekt podatkowy

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt. 37 i 51 ustawy z dnia 19 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1036, z późn. zm.) dochody funduszy i programów rządowych są wolne od podatku dochodowego, gdy są przeznaczone na cele związane z ich działalnością. W świetle powyższego Bank nie rozpoznaje obciążenia wyniku prowadzonych funduszy i programów rządowych z tytułu podatku dochodowego, które obejmuje Fundusz Żeglugi Śródlądowej, Rządowy Program Wspierania Budownictwa Mieszkaniowego, Rządowy Program Społecznego Budownictwa Czynnego oraz Rządowy Program Wspierania Przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji BGK.

Odroczony podatek dochodowy za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. i 31 grudnia 2017 r. wynika z następujących pozycji:

Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Skonsolidowane inne całkowite dochody	Wpływ implementacji MSSF 9 01.01.2018		31.12.2017
	31.12.2018	2018	2018	Zysk /strata z lat ubiegłych	Kapitał z aktualizacji wyceny	
Odsetki naliczone od ekspozycji kredytowych	7 189	-2 285	0	0	0	9 474
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	12 304	3 129	0	0	0	9 175
Dyskonto, odsetki i wycena papierów wartościowych	111 010	14 254	-14 026	9 969	-9 969	110 782
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych w tym: wycena nieruchomości inwestycyjnych	25 899	5 570	0	0	0	20 329
Pozostałe	265	-1 083	0	0	0	1 348
Rezerwy brutto z tytułu podatku odroczonego	156 667	19 585	-14 026	9 969	-9 969	151 108
Odsetki naliczone od zobowiązań depozytowych	5 729	-22 218	0	0	0	27 947
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	18 291	5 661	0	0	0	12 630
Premia, odsetki i wycena papierów wartościowych	26 109	18 047	816	3 614	-588	4 220
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	6 863	-1 169	0	0	0	8 032
Rezerwy na świadczenia pracownicze	15 710	3 491	161	0	0	12 058
Rezerwy na przyszłe zobowiązania	13 186	13 018	0	0	0	168
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów i zobowiązań pozabilansowych	156 238	30 495	0	-3 712	-344	129 799
Provizje do rozliczenia w czasie	19 751	5	0	0	0	19 746
Rezerwy na koszty do poniesienia	2 653	-2 967	0	0	0	5 620
Strata podatkowa	2 115	-1 869	0	0	0	3 984
Pozostałe	2 456	2 456	0	0	0	0
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	269 101	44 950	977	-98	-932	224 204
Łączny efekt różnic przejściowych	112 434	25 365	15 003	-10 067	9 037	73 096
Aktywa z tytułu podatku odroczonego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	125 712	0	0	0	0	80 185
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	13 278	0	0	0	0	7 090
Wpływ netto podatku odroczonego z tytułu korekty dekonsolidacyjnej po sprzedaży BGKN S.A.	0	-1 291	0	0	0	0
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	0	26 656	0	0	0	0

Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Skonsolidowane inne całkowite dochody	31.12.2016
	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2017	
Odsetki naliczone od ekspozycji kredytowych	9 474	-2 367	0	11 841
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	9 175	1 722	0	7 453
Dyskonto, odsetki i wycena papierów wartościowych	108 784	-1 679	72 092	38 371
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	20 329	7 301	-6	13 034
Pozostałe	1 349	-121	0	1 470
Rezerwy brutto z tytułu podatku odroczonego	149 111	4 856	72 086	72 169
Odsetki naliczone od zobowiązań depozytowych	27 947	24 318	0	3 629
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	12 629	-34 437	0	47 066
Premia, odsetki i wycena papierów wartościowych	2 223	-42 855	-29 309	74 387
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	8 032	617	0	7 415
Rezerwy na świadczenia pracownicze	12 058	1 967	21	10 070
Rezerwy na przyszłe zobowiązania	168	-1 528	0	1 696
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów i zobowiązań pozabilansowych	129 799	23 254	0	106 545
Prowizje do rozliczania w czasie	19 745	2 102	0	17 643
Rezerwy na koszty do poniesienia	5 620	4 123	0	1 497
Strata podatkowa	3 984	3 984	0	0
Pozostałe	1	-7 143	0	7 144
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	222 206	-25 598	-29 288	277 092
Łączny efekt różnic przejściowych	73 095	-30 454	-101 374	204 923
Aktywa z tytułu podatku odroczonego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	80 185	0	0	207 724
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	7 090	0	0	2 800
Wpływ netto podatku odroczonego z tytułu korekty dekonsolidacyjnej po sprzedaży BGK TFI S.A.	0	-1 768	0	0
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	0	-28 686	0	0

Część długoterminowa podatku dochodowego odroczonego, której realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, wynosi odpowiednio:

	31.12.2018	31.12.2017
aktywa - część długoterminowa	162 117	137 246
rezerwa - część długoterminowa	51 488	20 342

	31.12.2018	31.12.2017
Charakter dowodów uzasadniających ujęcie aktywa z tyt. odroczonego podatku, w związku z realizacją aktywa z tyt. odroczonego podatku dochodowego w zależności od uzyskania w przyszłości dochodu do opodatkowania w wysokości przekraczającej zyski powstałe w wyniku odwrócenia istniejących dodatkowych różnic przejściowych oraz poniesieniem straty w bieżącym lub poprzedzającym okresie na obszarze jurysdykcji podatkowej, której dot. aktywo z tyt. odroczonego podatku dochodowego jest związany założeniem, że średnio roczny wynik finansowy za 2018 r. będzie oscylował na poziomie co najmniej 103,5 mln zł. Oznacza to, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo zrealizowania ujawnionego aktywa podatkowego w okresie najbliższych 5 lat.	oparty na przyszłej rentowności w okresie najbliższych 5 lat na kumulatywnym poziomie co najmniej 661,6 mln zł	oparty na przyszłej rentowności w okresie najbliższych 5 lat na kumulatywnym poziomie co najmniej 407,6 mln zł

13. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Bank nie jest emitentem akcji, status prawny jednostki dominującej został opisany w nocie 1.

14. Wpłaty do budżetu państwa

W grudniu 2018 r. Bank dokonał wpłaty do budżetu państwa z tytułu podziału wyniku finansowego za 2017 r. w kwocie 424 253 tys. zł.

W 2017 r. Bank nie dokonał wpłaty do budżetu państwa z tytułu podziału wyniku finansowego za 2016 r.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

15. Kasa, środki w Banku Centralnym

Kasa, środki w Banku Centralnym	31.12.2018	31.12.2017
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	8 668 176	812 677
Gotówka	609	5 897
Lokata jednodniowa	8 000 110	170 007
Razem	16 668 895	988 581

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, która może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2018 r. do 30 stycznia 2019 r. średniego salda o wartości 2 401 845 tys. zł, w okresie od 30 listopada 2017 r. do 1 stycznia 2018 r. kwoty 2 089 153 tys. zł.

16. Należności od banków

Należności od banków	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	4 472 918	1 755 870
Lokaty w bankach	2 963 286	476 121
Udzielone kredyty i pożyczki	642 793	637 024
Inne należności	287 056	378 940
Razem	8 366 053	3 247 955
Odpis z tytułu utraty wartości	-1 085	-482
Razem netto	8 364 968	3 247 473

Środki pieniężne na lokatach w bankach zawierają aktywa będące zabezpieczeniem zobowiązań własnych, w tym przypadku rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiła 270 370 tys. zł., natomiast na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiła 312 253 tys. zł.

- Poniższa tabela prezentuje zmianę wartości brutto oraz odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków

Należności od banków wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	RAZEM
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2017					3 090 230
Wpływ zastosowania MSSF 9	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 1.01.2018	3 090 230	0	0	0	3 090 230
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	52 955 377	0	0	0	52 955 377
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-47 626 604	0	0	0	-47 626 604
Pozostałe zmiany (w tym częściowe spłaty i wypłaty kolejnych transz)	-52 950	0	0	0	-52 950
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2018	8 366 053	0	0	0	8 366 053
Odpis					
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2017					482
Wpływ zastosowania MSSF 9	538	0	0	0	538
Saldo odpisów wg stanu na 1.01.2018	1 020	0	0	0	1 020
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	5 926	0	0	0	5 926
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-5 316	0	0	0	-5 316
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między fazami)	-545	0	0	0	-545
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2018	1 085	0	0	0	1 085

17. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według wartości bilansowej	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty pochodne	978 863	1 341 019
Instrumenty dłużne	617	1 051
Razem	979 480	1 342 070

Instrumenty dłużne według emitenta	31.12.2018	31.12.2017
Emitowane przez Skarb Państwa	617	1 051
obligacje skarbowe	617	1 051
Razem	617	1 051

Zmiana stanu instrumentów dłużnych przeznaczonych do obrotu	2018	2017
Stan na początek okresu	1 051	49 527
Zwiększenia	102 739	2 586 778
- zakup	102 739	2 586 778
Zmniejszenia	103 173	2 635 254
- sprzedaż	103 043	2 591 773
- wycena do wartości godziwej*	130	43 481
Stan na koniec okresu	617	1 051

* Zawiera oprócz różnicy cen odsetki, rozliczenie premii/dyskonta oraz różnice kursowe

- Wartość godziwą instrumentów pochodnych na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2017 r. przedstawiono w poniższej tabeli:

Pochodne instrumenty finansowe - wartość godziwa				
Rodzaj kontraktu	31.12.2018		31.12.2017	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
FX Swap	28 378	10 793	81 595	16 432
Forward	3 246	22 073	752	10 086
Opcje	654	656	0	0
CIRS	882 509	867 192	1 210 382	1 191 629
IRS	64 076	676 281	48 290	66 471
Razem	978 863	1 576 995	1 341 019	1 284 618

Pochodne instrumenty finansowe – wartość nominalna				
Rodzaj kontraktu	31.12.2018		31.12.2017	
	Kupno	Sprzedaż	Kupno	Sprzedaż
FX Swap	207 293	11 598 320	838 099	4 131 589
Forward	445 733	575 995	409 916	88 952
Opcje	66 643	66 643	0	0
CIRS	14 151 194	14 323 194	13 650 035	13 733 453
IRS	28 511 255	6 042 315	5 370 255	5 303 211
Razem	43 382 118	32 606 467	20 268 305	23 257 205

18. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (inne niż przeznaczone do obrotu)

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
Według wartości bilansowej	31.12.2018	31.12.2017
Obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	523 347	x
Wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	216 794	130 233
Razem	740 141	130 233

Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
Według wartości bilansowej	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty dłużne, w tym:	52 508	x
Emitowane przez przedsiębiorstwa	52 508	x
Instrumenty kapitałowe (notowane)	25 106	x
Pozostałe aktywa finansowe*	445 733	x
Razem	523 347	x

* Inwestycje w fundusze Marguerite i Polski Fundusz Funduszy Wzrostu (PGFF)

Zmiana stanu aktywów finansowych obowiązkowo wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2018	2017
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2017	0	x
Wpływ zastosowania MSSF 9	181 793	x
Wartość bilansowa wg stanu na 1.01.2018	181 793	x
Zwiększenia	392 084	x
- zakup	351 977	x
- wycena do wartości godziwej	40 107	x
Zmniejszenia	50 530	x
- sprzedaż*	43 800	x
- wycena do wartości godziwej, w tym:	6 730	x
- z tytułu ryzyka kredytowego	6 730	x
Stan na koniec okresu	523 347	x

* sprzedaż akcji KFK S.A.

Aktywa finansowe wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
Według wartości bilansowej	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty dłużne	216 794	130 233
Razem	216 794	130 233

Instrumenty dłużne	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty dłużne	216 794	130 233
Emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	88 211	86 404
- obligacje skarbowe	88 211	86 404
Emitowane przez banki	86 364	0
Emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	42 219	43 829
Razem	216 794	130 233

Zmiana stanu aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2018	2017
Stan na początek okresu	130 233	136 399
Zwiększenia	88 590	0
- zakup	86 000	0
- wycena do wartości godziwej	2 590	0
Zmniejszenia	2 029	6 166
- wycena do wartości godziwej, w tym:	2 029	6 166
- z tytułu ryzyka kredytowego	2 029	249
Stan na koniec okresu	216 794	130 233

19. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	31.12.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe	14 754 676	x
emitowane przez Skarb Państwa	9 370 263	x
- obligacje skarbowe	9 370 263	x
emitowane przez NBP	1 412 281	x
- bony pieniężne	1 412 281	x
emitowane przez banki	1 260 002	x
- obligacje korporacyjne	131 691	x
- obligacje podporządkowane	718 602	x
- bony komercyjne	361 095	x
- listy zastawne	48 614	x
emitowane przez pozostałe podmioty finansowe	374 310	x
- obligacje korporacyjne	66 062	x
- obligacje podporządkowane	308 248	x
emitowane przez podmioty niefinansowe	895 292	x
- obligacje korporacyjne	895 292	x
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1 442 528	x
- obligacje komunalne	1 442 528	x
Razem dłużne papiery wartościowe	14 754 676	x
Kapitałowe papiery wartościowe	1 107 303	x
- notowane	1 043 411	x
- nienotowane	63 892	x
Razem kapitałowe papiery wartościowe	1 107 303	x
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 861 979	x

- Poniższa tabela prezentuje zmianę wartości należności oraz odpisów z tytułu utraty wartości Instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2017					0
Wpływ zastosowania MSSF 9	0	0	0	0	35 699 238
Wartość bilansowa wg stanu na 1.01.2018	35 699 238	0	0	0	35 699 238
Transfer do fazy 1	0	0	0	0	0
Transfer do fazy 2	-33 176	33 176	0	0	0
Transfer do fazy 3	-2 389	0	2 389	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	421 281 142	0	0	0	421 281 142
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-437 733 619	0	-1 176	0	-437 734 795
Pozostałe zmiany (w tym częściowe spłaty i wypłaty kolejnych transz)	-4 492 476	1 560	7	0	-4 490 909
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2018	14 718 720	34 736	1 220	0	14 754 676
Odpis*					
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2017					0
Wpływ zastosowania MSSF 9	1 810	0	0	0	1 810
Saldo odpisów wg stanu na 1.01.2018	1 810	0	0	0	1 810
Transfer do fazy 1	0	0	0	0	0
Transfer do fazy 2	-434	434	0	0	0
Transfer do fazy 3	-214	0	214	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	5 939	0	0	0	5 939
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-3 651	0	-205	0	-3 856
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między fazami)	554	-22	207	0	739
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2018	4 004	412	216	0	4 632

* Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

- Poniższa tabela prezentuje zmianę wartości Instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2018	2017
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2017	0	x
Wpływ zastosowania MSSF 9	1 225 026	x
Wartość bilansowa wg stanu na 1.01.2018	1 225 026	x
Zwiększenia	8 405	x
- wycena do wartości godziwej	7 034	x
- inne zmiany	1 371	x
Zmniejszenia	126 128	x
- wycena do wartości godziwej	126 128	x
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2018	1 107 303	x

19.1. Reklasyfikacja papierów wartościowych

Grupa Kapitałowa w 2018 r., podobnie jak w 2017 r., nie dokonała przeklasyfikowania aktywów finansowych innych niż wynikające z wprowadzenia MSSF9.

20. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	31.12.2018			31.12.2017		
	Kredyty brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Kredyty netto	Kredyty brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Kredyty netto
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	26 730 069	937 376	25 792 693	27 981 956	758 203	27 223 753
sektor finansowy	763 014	7 517	755 497	263 451	1 905	261 546
kredyty i pożyczki	652 376	7 499	644 877	183 119	1 905	181 214
zrealizowane gwarancje i poręczenia	56	18	38	0	0	0
dłużne papiery wartościowe	0	0	0	1	0	1
inne należności	110 582	0	110 582	80 331	0	80 331
sektor niefinansowy	19 013 925	825 706	18 188 219	21 668 971	665 196	21 003 775
kredyty i pożyczki	18 712 990	703 336	18 009 654	16 065 737	446 748	15 618 989
skupione wierzytelności	158 505	1 300	157 205	121 147	85	121 062
zrealizowane gwarancje i poręczenia	140 017	118 709	21 308	87 423	78 588	8 835
dłużne papiery wartościowe	0	0	0	5 394 651	139 775	5 254 876
inne należności	2 413	2 361	52	13	0	13
sektor budżetowy	6 953 130	104 153	6 848 977	6 049 534	91 102	5 958 432
kredyty i pożyczki	6 911 694	99 834	6 811 860	5 636 438	85 340	5 551 098
skupione wierzytelności	41 436	4 319	37 117	335 169	843	334 326
dłużne papiery wartościowe	0	0	0	77 927	4 919	73 008

- Poniższa tabela prezentuje zmianę wartości oraz odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2017					27 981 956
Wpływ zastosowania MSSF 9					-5 671 898
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 1.01.2018	18 814 603	1 538 802	1 771 519	185 134	22 310 058
Transfer do fazy 1	2 340 884	-2 237 531	-103 353	0	0
Transfer do fazy 2	-3 762 585	3 779 395	-16 810	0	0
Transfer do fazy 3	-107 723	-30 371	138 094	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	4 359 541	280 268	176 678	114 074	4 930 561
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-2 105 952	-68 361	-80 230	-84 062	-2 338 605
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-5	0	-360	0	-365
Pozostałe zmiany (w tym częściowe spłaty i wypłaty kolejnych transz)	1 932 288	-97 902	83 043	-89 009	1 828 420
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2018	21 471 051	3 164 300	1 968 581	126 137	26 730 069
Odpis					
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2017					758 203
Wpływ zastosowania MSSF 9					74 829
Saldo odpisów wg stanu na 1.01.2018	128 051	44 509	660 472	0	833 032
Transfer do fazy 1	63 454	-53 442	-10 012	0	0
Transfer do fazy 2	-41 181	42 847	-1 666	0	0
Transfer do fazy 3	-1 558	-1 965	3 523	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	26 758	5 611	10 380	0	42 749
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-28 110	-1 140	-16 227	0	-45 477
Aktywa finansowe spisane z bilansu	0	0	-248	0	-248
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między fazami)	17 576	47 931	69 116	-27 322	107 301
Pozostałe zmiany	-1	0	20	0	19
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2018	164 989	84 351	715 358	-27 322	937 376

Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	31.12.2018	31.12.2017
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	146 088	x
sektor budżetowy	146 088	x
kredyty i pożyczki	146 088	x

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2018	2017
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2017	0	x
Wpływ zastosowania MSSF 9	164 916	x
Wartość bilansowa wg stanu na 1.01.2018	164 916	x
Zmniejszenia	18 828	x
spłaty	16 602	x
zmiany wartości godziwej	2 226	x
Wartość bilansowa wg stanu na 31.12.2018	146 088	x

21. Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie

Instrumenty dłużne według emitenta	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty dłużne, w tym:	6 881 770	x
Emitowane przez przedsiębiorstwa	5 855 297	x
Emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1 026 473	x
Razem	6 881 770	x

- Poniższa tabela prezentuje zmianę wartości oraz odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie.

Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2017					0
Wpływ zastosowania MSSF 9					5 686 149
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 1.01.2018	4 704 539	32 393	949 217	0	5 686 149
Transfer do fazy 1	339 158	-152 126	-187 032	0	0
Transfer do fazy 2	-1 362 891	1 362 891	0	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	2 018 201	2 021	0	0	2 020 222
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-156 962	-210 625	-59 167	0	-426 754
Pozostałe zmiany (w tym częściowe spłaty i wypłaty kolejnych transz)	-228 191	-15 279	-21 629	0	-265 099
Wartość bilansowa brutto wg stanu na 31.12.2018	5 313 854	1 019 275	681 389	0	7 014 518
Odpis					
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2017					0
Wpływ zastosowania MSSF 9					128 492
Saldo odpisów wg stanu na 1.01.2018	23 636	432	104 424	0	128 492
Transfer do fazy 1	22 698	-2 158	-20 540	0	0
Transfer do fazy 2	-7 622	7 622	0	0	0
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	9 518	145	0	0	9 663
Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych	-1 486	-9 449	-3 782	0	-14 717
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między fazami)	-35 339	18 955	24 781	0	8 397
Pozostałe zmiany	0	0	913	0	913
Saldo odpisów wg stanu na 31.12.2018	11 405	15 547	105 796	0	132 748

22. Należności i zobowiązania z tytułu papierów wartościowych z otrzymanym/udzielonym przyrzeczeniem odkupu

Papiery wartościowe z przyrzeczeniem odkupu	31.12.2018		31.12.2017	
	Należności	Zobowiązania	Należności	Zobowiązania
Od banków	2 245 668	3 276 742	1 142 098	3 002 254
Od klientów	1 628 992	1 937 309	963 442	4 571 566
Razem	3 874 660	5 214 051	2 105 540	7 573 820

23. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31.12.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe brutto	x	35 699 238
emitowane przez Skarb Państwa	x	9 232 632
- obligacje skarbowe	x	9 232 632
emitowane przez NBP	x	21 526 556
- bony pieniężne	x	21 526 556
emitowane przez banki	x	1 122 031
- obligacje korporacyjne	x	159 803
- obligacje podporządkowane	x	600 333
- bony komercyjne	x	336 420
- listy zastawne	x	25 475
emitowane przez pozostałe podmioty finansowe	x	562 172
- obligacje korporacyjne	x	255 066
- obligacje podporządkowane	x	307 106
emitowane przez podmioty niefinansowe	x	2 201 386
- obligacje korporacyjne	x	2 201 386
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	x	1 054 461
- obligacje komunalne	x	1 054 461
Razem dłużne papiery wartościowe netto	x	35 699 238
Kapitałowe papiery wartościowe brutto	x	1 371 447
- notowane na giełdach	x	1 244 275
- nienotowane na giełdach	x	127 172
Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych	x	-72 051
Razem kapitałowe papiery wartościowe netto	x	1 299 396
Inne aktywa finansowe brutto	x	62 618
Inne aktywa finansowe netto	x	62 618
Razem aktywa finansowe dostępne do sprzedaży netto	x	37 061 252

Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży brutto	2018	2017
Stan na początek okresu	37 061 252	31 619 745
Wpływ zastosowania MSSF 9	-37 061 252	x
Zwiększenia	x	1 746 429 465
- zakup	x	1 744 494 807
- wycena do wartości godziwej	x	1 934 658
Zmniejszenia	x	1 740 987 958
- sprzedaż	x	298 909 899
- zapadalność	x	1 441 872 652
- wypłata odsetek	x	172 538
- wycena do wartości godziwej	x	24 532
- utrata wartości	x	7 873
- inne zmiany	x	403
- zmiany w strukturze Grupy	x	61
Stan na koniec okresu	x	37 061 252

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	2018		2017	
	dłużne	kapitałowe	dłużne	kapitałowe
Stan na początek okresu	x	72 051	0	64 595
Wpływ zastosowania MSSF 9	x	-72 051	x	x
Zwiększenia, w tym:	x	x	0	7 873
- utworzenie	x	x	0	7 873
Zmniejszenia, w tym:	x	x	0	417
- z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	x	x	0	398
- zmiany w strukturze Grupy	x	x	0	19
Stan na koniec okresu	x	x	0	72 051

24. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	31.12.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe brutto	x	166
emitowane przez podmioty niefinansowe	x	166
- bony komercyjne	x	166
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych	x	-166
Razem inwestycyjne aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności netto	x	0

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2018	2017
Stan na początek okresu	166	166
Wpływ zastosowania MSSF 9	-166	x
Stan na koniec okresu	x	166

25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wszystkie jednostki stowarzyszone są wykazywane metodą praw własności.

Inwestycje w jednostki stowarzyszone	31.12.2018	31.12.2017
Wartość w cenie nabycia	3 811 330	1 036 226
Wycena metodą praw własności	79 905	36 926
Odpisy z tytułu utraty wartości	-7 671	-6 947
Wartość bilansowa	3 883 564	1 066 205

Zmiany wartości inwestycji w jednostkach stowarzyszonych	2018	2017
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	1 066 205	645 437
Zwiększenia, w tym:	2 820 582	420 894
Udział w zyskach i stratach	42 979	71 992
Objęcie udziałów/certyfikatów inwestycyjnych*	2 776 972	348 902
Inne zmiany	631	0
Zmniejszenia, w tym:	3 223	126
Sprzedaż akcji jednostki stowarzyszonej	2 499	0
Inne zmiany	0	126
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości	724	0
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	3 883 564	1 066 205

* Grupa nabyła certyfikaty inwestycyjne/udziały (wartość w cenie nabycia):

– Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	1 640 114	20 624
– Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	821 102	183 769
– Fundusz Inwestycji Samorządowych Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	278 009	7 459
– Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	0	118 740
– UAB EMP Recycling	0	18 310
– ASM Germany GmbH	37 747	-

Jednostki Grupy w latach 2018 oraz 2017 nie otrzymały dywidend od jednostek stowarzyszonych.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności na 31.12.2018											
Nazwa jednostki	Aktywa obrotowe	Aktywa trwałe	Zobowiązania krótkoterminowe	Zobowiązania długoterminowe	Wartość przychodów	Zysk/Strata netto	Aktywa netto	% udziałów w kapitale	% udziałów w głosach	Skorygowane aktywa netto	Wartość bilansowa
KUKE S.A	335 088	3 819	125 723	0	78 383	976	213 184	36,69	36,69	213 184	66 904
Śląski Regionalny Fundusz Poręczeń Sp. z o.o.	59 547	80	24 061	20 230	2 697	192	9 713	46,08	46,08	9 693	4 467
Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.	42 835	157	646	3 755	7 531	119	36 284	22,47	22,47	33 700	7 572
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	27 542	119	39	3 250	1 424	76	18 941	44,44	44,44	17 307	7 691
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	46 948	13	40	11 780	2 859	60	31 376	49,38	24,64	30 001	14 814
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	27 688	50	32	0	2 867	51	26 491	42,62	42,62	23 348	9 951
Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	13 204	29	32	6 630	1 057	193	6 348	48,27	33,50	6 248	3 016
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	5 179	827	12	2 996	828	90	1 812	31,09	22,64	1 808	562
Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Jeleniej Górze	6 556	25	7	0	715	-110	6 289	44,60	44,60	6 289	2 805
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gostyniu	33 257	158	102	3 500	3 180	107	19 944	41,01	41,01	19 939	8 177
Fundusz Pomerania Sp. z o.o.	30 564	1 366	170	0	3 939	22	30 826	41,15	41,15	29 096	11 973
Warmińsko-Mazurski Fundusz "Poręczenia kredytowe" Sp. z o.o.	53 634	3 005	17	39 182	1 661	21	16 967	36,19	23,49	15 791	5 715
Małopolski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w likwidacji	6 020	253	4 662	0	392	-75	-466	32,86	32,86	-466	0
Krajowa Grupa Poręczeń Sp. z o.o.	20	488	46	0	248	-117	457	39,29	39,29	457	180
Świętokrzyski Fundusz Poręczeń Sp. z o.o.	28 364	503	21 177	0	1 581	232	6 914	49,99	49,99	6 636	3 317
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeń Sp. z o.o.	71 591	6 182	52 298	0	2 002	-1 573	18 291	36,87	36,87	11 672	4 303
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy FIZ AN	856 885	0	5 685	0	15 383	46 743	2 241 401	86,45	86,45*	2 241 401	1 937 781
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw FIZ AN	317 965	0	6 044	0	15 537	4 368	1 533 213	86,40	86,40*	1 527 169	1 319 474
Fundusz Inwestycji Samorządowych FIZ AN	371 440	0	1 935	0	1 490	481	612 775	50,00	50,00*	612 775	306 388
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny FIZ AN	110 853	0	3 067	0	4 677	-2 380	139 118	86,45**	86,45**	138 913	120 094
Esotiq Germany GmbH	1 627	1 826	3 164	3 046	1 617	-1 747	-2 816	48,78	48,78	-2 816	0
UAB EMP Recycling	26 557	14 369	14 700	3 211	132 333	6 107	23 016	49,00	49,00	23 016	11 278
ASM Germany GmbH	12 166	87 096	7 240	17 529	0	-1 275	74 352	49,90	49,90	74 352	37 102
Razem											3 883 564

* z zastrzeżeniem, że dla niektórych decyzji wymagana jest jednomyślność Zgromadzenia Inwestorów

** docelowa wielkość udziału, z zastrzeżeniem, że dla niektórych decyzji wymagana jest jednomyślność Zgromadzenia Inwestorów

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności na 31.12.2017											
Nazwa jednostki	Aktywa obrotowe	Aktywa trwałe	Zobowiązania krótkoterminowe	Zobowiązania długoterminowe	Wartość przychodów	Zysk/Strata netto	Aktywa netto	% udziałów w kapitale	% udziałów w głosach	Skorygowane aktywa netto	Wartość bilansowa
KUKE S.A	52 894	507	0	0	31 203	3 972	214 891	36,69	36,69	214 981	67 563
Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	59 616	110	24 109	20 884	2 356	190	9 521	46,08	46,08	8 625	3 974
Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.	38 807	200	176	0	6 169	379	36 165	22,47	22,47	26 024	5 848
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	24 258	159	29	0	2 380	806	18 865	44,44	44,44	12 517	5 563
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	45 323	34	68	11 208	3 031	52	31 316	49,38	24,64	30 414	15 019
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	27 376	63	74	0	3 069	80	26 441	42,62	42,62	21 614	9 212
Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	18 224	400	49	11 616	957	-135	6 552	48,27	33,50	6 192	2 989
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	5 570	861	12	3 019	1 302	59	1 722	31,09	22,64	1 718	534
Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Jeleniej Górze	6 817	38	7	0	1 239	-149	6 399	44,60	44,60	5 713	2 548
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gostyniu	28 064	154	2	0	2 656	50	19 637	41,65	41,65	12 016	5 005
Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	9 343	54	138	7 226	4 595	-1 788	-2 741	49,99	49,99	-2 741	0
Fundusz Pomierania Sp. z o.o.	31 893	278	133	0	4 304	56	30 841	46,95	46,95	28 911	13 574
Warmińsko-Mazurski Fundusz "Poręczenia kredytowe" Sp. z o.o.	46 257	5 455	63	34 329	1 651	21	16 945	36,19	23,49	15 207	5 503
Małopolski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w likwidacji	7 222	553	6 041	0	339	-643	-395	32,86	32,86	-395	0
Krajowa Grupa Poręczeniowa Sp. z o.o.	15	610	45	0	248	-128	574	39,29	39,29	574	226
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	28 882	674	21 672	0	2 199	715	6 681	49,99	49,99	4 709	2 354
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	83 612	196	54 725	0	2 696	178	22 941	36,87	36,87	17 114	6 310
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy FIZ AN	0	0	2 363	0	12	5 458	297 749	86,45*	86,45**	297 564	257 256
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw FIZ AN	22	0	3 101	0	2 051	79 176	572 532	86,40*	86,40**	572 452	494 599
Fundusz Inwestycji Samorządowych FIZ AN	150	0	1 541	0	10	-3 050	49 335	75,00*	75,00**	49 285	27 665
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny FIZ AN	142	0	2 369	0	2 262	3 265	141 498	86,45*	86,45**	141 293	122 153
Esotiq Germany GmbH	1 539	1 310	129	3 677	1 556	-1 574	-1 012	48,78	48,78	-1 012	0
UAB EMP Recycling	26 080	12 641	21 786	367	142 661	6 899	16 243	49,00	49,00	16 243	18 310
Razem											1 066 205

* docelowa wielkość udziału

** docelowa wielkość udziału, z zastrzeżeniem, że dla niektórych decyzji wymagana jest jednomyślność Zgromadzenia Inwestorów

Korekta aktywów netto w funduszach poręczeniowych została dokonana ze względu na dostosowanie zasad rachunkowości w zakresie tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

Korekta aktywów netto w wycenie do wartości godziwej certyfikatów inwestycyjnych FIZ AN, w których uczestnikiem jest BGK, polega na pomniejszeniu tych aktywów o kwotę równą płatności dokonanej przez PFR S.A. z tytułu certyfikatów opłaconych w kwocie inicjalnej. Środki finansowe uzyskane z objęcia tych certyfikatów nie są bezpośrednio powiązane z projektami inwestycyjnymi generującymi korzyści finansowe.

26. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne	31.12.2018	31.12.2017
Licencje, autorskie prawa majątkowe (w tym oprogramowanie)	34 190	22 931
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	3 464	3 520
Nakłady na wartości niematerialne	11 427	16 723
Inne wartości niematerialne i prawne	1	2
Razem	49 082	43 176

- Zmiana stanu wartości niematerialnych w okresie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2018	Licencje, autorskie prawa majątkowe (w tym oprogramowanie)	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Nakłady na wartości niematerialne	Inne wartości niematerialne i prawne	Ogółem
Wartość brutto na początek okresu	105 958	3 664	16 723	3 280	129 625
Zwiększenia, w tym:	20 067	0	27 685	0	47 752
- nabycie	142	0	27 685	0	27 827
- przeniesienie z nakładów	19 925	0	0	0	19 925
Zmniejszenia, w tym:	1 076	0	20 076	0	21 152
- likwidacja	95	0	0	0	95
- przeniesienie z nakładów	0	0	19 925	0	19 925
- inne	0	0	151	0	151
- zmiany w strukturze Grupy	981	0	0	0	981
Wartość brutto na koniec okresu	124 949	3 664	24 332	3 280	156 225
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	83 027	144	0	3 278	86 449
Zwiększenia, w tym:	7 908	56	0	1	7 965
- amortyzacja okresu	7 848	56	0	1	7 905
- inne	60	0	0	0	60
Zmniejszenia, w tym:	176	0	0	0	176
- likwidacja	95	0	0	0	95
- zmiany w strukturze Grupy	81	0	0	0	81
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	90 759	200	0	3 279	94 238
Odpisy aktualizujące na początek okresu	0	0	0	0	0
Zwiększenia, w tym:	861	0	12 905	0	13 766
- utworzenie w okresie	861	0	12 905*	0	13 766
Zmniejszenia, w tym:	861	0	0	0	861
- zmiany w strukturze Grupy	861	0	0	0	861
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	0	0	12 905	0	12 905
Wartość bilansowa netto na początek okresu	22 931	3 520	16 723	2	43 176
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	34 190	3 464	11 427	1	49 082

* W związku ze zidentyfikowanym ryzykiem niedopasowania zdefiniowanych w SIWZ wymagań do zmieniających się potrzeb biznesowych, jednostka dominująca podjęła decyzję o wstrzymaniu wdrożenia głównego systemu informatycznego Banku, rozwiązaniu umowy z dostawcą i zleceniu niezależnej firmie kompleksowego audytu architektury IT Banku. Na podstawie wyników audytu, jednostka dominująca podejmie kolejne decyzje w przedmiotowej sprawie. W efekcie zdecydowano o utworzeniu odpisu z tytułu utraty wartości poniesionych nakładów na wartości niematerialne i środki trwałe w wysokości 14 272 tys. zł.

- Zmiana stanu wartości niematerialnych w okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2017	Licencje, autorskie prawa majątkowe (w tym oprogramowanie)	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Nakłady na wartości niematerialne	Inne wartości niematerialne i prawne	Ogółem
Wartość brutto na początek okresu	98 273	3 664	8 495	3 315	113 747
Zwiększenia, w tym:	8 003	0	15 462	0	23 465
- nabycie	781	0	15 462	0	16 243
- przeniesienie z nakładów	7 222	0	0	0	7 222
Zmniejszenia, w tym:	318	0	7 234	35	7 587
- likwidacja	318	0	0	0	318
- przeniesienie z nakładów	0	0	7 222	0	7 222
- inne	0	0	12	0	12
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	0	35	35
Wartość brutto na koniec okresu	105 958	3 664	16 723	3 280	129 625
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	73 589	88	0	3 288	76 965
Zwiększenia, w tym:	9 756	56	0	16	9 828
- amortyzacja okresu	9 677	56	0	16	9 749
- inne	79	0	0	0	79
Zmniejszenia, w tym:	318	0	0	26	344
- likwidacja	318	0	0	0	318
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	0	26	26
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	83 027	144	0	3 278	86 449
Odpisy aktualizujące na początek okresu	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na początek okresu	24 684	3 576	8 495	27	36 782
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	22 931	3 520	16 723	2	43 176

Wartość składników wartości niematerialnych istotnych z punktu widzenia sprawozdania finansowego Grupy

Bank posiada licencje/autorskie prawa majątkowe na użytkowanie:

- system DEF (modyfikacje) o wartości 11 262 tys. zł netto. Planowany okres użytkowania upływa 31.12.2025 r.
- system bgk24 (system główny + modyfikacje) o wartości netto 7 625 tys. zł. Planowany okres użytkowania upływa 30.11.2023 r.

Na dzień 31.12.2018 r. oraz 31.12.2017 r. Bank nie posiadał składników wartości niematerialnych, dla których tytuł prawny jednostki podlega ograniczeniom oraz stanowiących zabezpieczenie zobowiązań.

Grupa Kapitałowa zawarła umowy na nabycie składników wartości niematerialnych w przyszłych okresach w wysokości 7 684 tys. zł.

27. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe	31.12.2018	31.12.2017
Budynki i budowle	91 947	92 625
Ulepszenia w obcych środkach trwałych	522	719
Maszyny i urządzenia	30 978	30 250
Środki transportu	45	1 961
Środki trwałe w budowie	13 980	17 070
Inne środki trwałe	1 397	1 349
Razem	138 869	143 974

▪ Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2018 r.

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych w 2018	Budynki i budowle	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne środki trwałe	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	108 075	3 446	104 538	5 612	17 070	8 684	247 425
Zwiększenia, w tym:	2 557	61	9 723	43	10 910	762	24 056
- nabycie	0	0	501	0	10 910	75	11 486
- przeniesienie z nakładów	2 557	61	9 222	0	0	687	12 527
- inne	0	0	0	43	0	0	43
Zmniejszenia, w tym:	0	147	1 637	1 347	12 633	1 452	17 216
- sprzedaż	0	18	5	40	0	0	63
- likwidacja	0	129	721	0	0	1 309	2 159
- przeniesienie z nakładów	0	0	0	0	12 523	0	12 523
- inne	0	0	0	0	110	0	110
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	911	1 307	0	143	2 361
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	110 632	3 360	112 624	4 308	15 347	7 994	254 265
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	15 450	2 727	74 288	3 651	0	7 335	103 451
Zwiększenia, w tym:	3 235	253	8 419	1 397	0	581	13 885
- amortyzacja okresu	3 148	244	8 048	1 207	0	569	13 216
- inne	87	9	371	190	0	12	669
Zmniejszenia, w tym:	0	142	1 061	785	0	1 319	3 307
- sprzedaż	0	13	5	40	0	0	58
- likwidacja	0	129	717	0	0	1 295	2 141
- przeniesienie z nakładów	0	0	0	0	0	0	0
- inne	0	0	0	0	0	0	0
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	339	745	0	24	1 108
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	18 685	2 838	81 646	4 263	0	6 597	114 029
Odpisy aktualizujące na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0
Zwiększenia, w tym:	0	0	0	0	1 367	0	1 367
- utworzenie w okresie*	0	0	0	0	1 367	0	1 367
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	0	0	0	0	1 367	0	1 367
Wartość bilansowa netto na początek okresu	92 625	719	30 250	1 961	17 070	1 349	143 974
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	91 947	522	30 978	45	13 980	1 397	138 869

* W związku ze zidentyfikowanym ryzykiem niedopasowania zdefiniowanych w SIWZ wymagań do zmieniających się potrzeb biznesowych, jednostka dominująca podjęła decyzję o wstrzymaniu wdrożenia głównego systemu informatycznego Banku, rozwiązaniu umowy z dostawcą i zleceniu niezależnej firmie kompleksowego audytu architektury IT Banku. Na podstawie wyników audytu, jednostka dominująca podejmie kolejne decyzje w przedmiotowej sprawie. W efekcie zdecydowano o utworzeniu odpisu z tytułu utraty wartości poniesionych nakładów na wartości niematerialne i środki trwałe w wysokości 14 272 tys. zł.

- Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2017 r.

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów w 2017	Budynki i budowle	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne środki trwałe	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	108 009	3 648	103 718	5 448	9 572	8 827	239 222
Zwiększenia, w tym:	82	22	9 836	164	17 542	193	27 839
- nabycie	0	0	237	85	17 542	49	17 913
- przeniesienie z nakładów	82	22	9 595	79	0	144	9 922
- inne	0	0	4	0	0	0	4
Zmniejszenia, w tym:	16	224	9 016	0	10 044	336	19 636
- sprzedaż	16	0	113	0	0	141	270
- likwidacja	0	224	8 811	0	0	166	9 201
- przeniesienie z nakładów	0	0	0	0	9 918	0	9 918
- inne	0	0	0	0	126	0	126
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	92	0	0	29	121
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	108 075	3 446	104 538	5 612	17 070	8 684	247 425
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	12 220	2 717	75 646	1 514	0	6 978	99 075
Zwiększenia, w tym:	3 234	234	7 594	2 137	0	684	13 883
- amortyzacja okresu	3 150	220	7 257	1 982	0	666	13 275
- inne	84	14	337	155	0	18	608
Zmniejszenia, w tym:	4	224	8 952	0	0	327	9 507
- sprzedaż	4	0	103	0	0	141	248
- likwidacja	0	224	8 810	0	0	166	9 200
- zmiany w strukturze Grupy	0	0	39	0	0	20	59
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	15 450	2 727	74 288	3 651	0	7 335	103 451
Odpisy aktualizujące na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na początek okresu	95 789	931	28 072	3 934	9 572	1 849	140 147
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	92 625	719	30 250	1 961	17 070	1 349	143 974

Na dzień 31.12.2018 r. oraz 31.12.2017 r. Grupa Kapitałowa nie posiadała składników środków trwałych, dla których tytuł prawny jednostki podlega ograniczeniom oraz lub stanowi zabezpieczenie zobowiązań.

Grupa Kapitałowa zawarła umowy na nabycie środków trwałych w przyszłych okresach w wysokości 1 843 tys. zł.

28. Nieruchomości inwestycyjne

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych

Nieruchomości inwestycyjne	2018	2017
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	834 428	587 771
Zwiększenia, w tym:	388 305	259 608
- nabycie nieruchomości	358 321	224 428
- wycena do wartości godziwej	19 576	34 470
- odpis aktualizujący wartość nieruchomości inwestycyjnych	8 625	0
- inne	1 783	710
Zmniejszenia, w tym:	43 747	12 951
- sprzedaż/wycofanie z inwestycji	11 900	1 300
- wycena do wartości godziwej	16 213	2 547
- zaniechanie inwestycji	692	0
- odpis aktualizujący wartość nieruchomości inwestycyjnych	237	9 104
- przeklasyfikowanie zaliczek do pozycji inne aktywa	14 486	0
- inne	219	0
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	1 178 986	834 428

Dla zidentyfikowanych nieruchomości inwestycyjnych Grupa przyjęła model wyceny do wartości godziwej. Wartość godziwa nieruchomości została zaklasyfikowana do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została ustalona w wyniku wyceny sporządzonej przez niezależnych rzeczoznawców majątkowych.

Sporządzając wyceny zastosowano podejście porównawcze (metoda porównywania parami) oraz metoda korygowania ceny średniej), podejście dochodowe (metoda inwestycyjna) oraz podejście mieszane (metoda pozostałościowa).

Najlepszym wyznacznikiem wartości godziwej są obowiązujące ceny na aktywnym rynku dla podobnych aktywów. W przypadku braku takich informacji ustala się kwotę szacunku wartości godziwej. Przy dokonywaniu osądu brane są pod uwagę różnorodne informacje (w tym nieobserwowalne dane wejściowe), włączając:

- ceny na rynku dla nieruchomości (transakcje) o podobnym charakterze, stanie i lokalizacji (lub będącej przedmiotem innej umowy lub kontraktu), skorygowane tak, by odzwierciedlić różnice między nieruchomościami;
- zdyskontowane projekcje przepływów pieniężnych oparte na wiarygodnych założeniach przyszłych przepływów pieniężnych, pochodzących z warunków istniejących umów leasingu i innych kontraktów oraz z zewnętrznych źródeł takich jak bieżące czynsze rynkowe dla podobnych nieruchomości w tej samej lokalizacji i o tym samym stanie, stopy wzrostu czynszów, okresów pustostanu i obłożenia nieruchomości.

Wycena do wartości godziwej została ujęta w rachunku wyników w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne” oraz „Pozostałe przychody operacyjne”.

W rachunku zysków i strat ujęto następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi.

	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	23 135	7 351
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	14 310	4 589
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie nie przyniosły przychody z czynszów	286	292

Łączna wartość zobowiązań warunkowych z tytułu podpisanych umów inwestycyjnych na dzień 31.12.2018 r. wyniosła w Funduszu Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN 309 233 tys. zł., natomiast w Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN 27 500 tys. EUR.

Ponadto Grupa zawarła umowy dotyczące napraw, utrzymania i ulepszenia nieruchomości inwestycyjnych w wysokości 166 tys. zł.

29. Inne aktywa

Inne aktywa	31.12.2018	31.12.2017
Przychody do otrzymania, w tym:	17 972	19 430
- opłaty za zarządzanie aktywami w ramach Perspektywy Unii Europejskiej 2014-2020	13 597	12 927
Dłużnicy różni netto, w tym:	20 579	9 122
- odpisy na utratę wartości	5 897	5 765
Rozliczenia publiczno-prawne	278	319
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	1 339	3 703
Należności z tytułu rozliczeń z funduszami i programami	0	11
Koszty zapłacone z góry, w tym:	7 934	8 068
- koszty usług telekomunikacyjnych	4 776	4 777
- koszty prowizji od otrzymanych gwarancji	1 129	1 349
- opłaty za zarządzanie - EFI/PGFF	0	1 072
Zaliczki na poczet zakupu nieruchomości	34 459	0
Pozostałe	2 715	6 491
Razem	85 276	47 144

Zmiana stanu odpisów aktualizujących inne aktywa	2018	2017
Odpisy aktualizujące inne aktywa na początek okresu	5 765	5 471
Wpływ zastosowania MSSF 9	101	x
Skorygowany bilans otwarcia zgodnie z MSSF 9	5 866	5 471
Utworzone odpisy	950	400
Rozwiązane odpisy	219	83
Wykorzystanie	805	0
Inne korekty	105	-23
Odpisy aktualizujące inne aktywa na koniec okresu	5 897	5 765

30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

Grupa Kapitałowa w 2018 r., podobnie jak w 2017 r., nie posiadała zobowiązań wobec Banku Centralnego.

31. Zobowiązania wobec banków

Zobowiązania wobec banków	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	281 356	106
Depozyty banków	468 242	302 051
Otrzymane kredyty i pożyczki*	2 901 469	2 990 888
Inne	228 154	301 095
Razem	3 879 221	3 594 140

* W tym pożyczki otrzymane od:

Europejskiego Banku Inwestycyjnego	2 278 941	2 272 965
Banku Rozwoju Rady Europy	253 875	300 673
KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau)	368 653	417 250

32. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec sektora finansowego	2 463 462	1 626 187
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	977 968	928 108
Depozyty terminowe	1 478 587	684 573
Pozostałe zobowiązania	6 907	13 506
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	15 687 340	14 087 938
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 484 839	3 777 480
Depozyty terminowe	11 090 117	9 134 209
Pozostałe zobowiązania	1 112 384	1 176 249
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	29 486 496	17 978 195
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	21 958 997	13 750 062
Depozyty terminowe	7 362 290	4 079 105
Pozostałe zobowiązania	165 209	149 028
Razem	47 637 298	33 692 320

33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Data emisji	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Oprocentowanie	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2018
25.01.2018	500 000	PLN	25.01.2021	WIBOR6M + marża	504 425
03.10.2017	500 000	PLN	03.10.2021	WIBOR6M + marża	502 725
19.05.2017	1 200 000	PLN	19.05.2020	WIBOR6M + marża	1 203 144
27.02.2017	1 158 600	PLN	27.02.2020	WIBOR6M + marża	1 167 429
05.10.2016	500 000	PLN	05.10.2019	WIBOR6M + marża	502 630
19.02.2015	1 392 000	PLN	19.02.2019	WIBOR6M + marża	1 402 718
30.09.2014	500 000	PLN	30.09.2019	stałe	503 565
09.11.2017	572	PLN	09.11.2042	stałe	573
Razem	5 751 172				5 787 209

Data emisji	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Oprocentowanie	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2017
03.10.2017	500 000	PLN	03.10.2021	WIBOR6M + marża	502 750
19.05.2017	1 200 000	PLN	19.05.2020	WIBOR6M + marża	1 203 168
27.02.2017	1 158 600	PLN	27.02.2020	WIBOR6M + marża	1 167 510
05.10.2016	500 000	PLN	05.10.2019	WIBOR6M + marża	502 650
19.02.2015	1 392 000	PLN	19.02.2019	WIBOR6M + marża	1 402 871
30.09.2014	500 000	PLN	30.09.2019	stałe	503 565
20.11.2012	1 000 000	PLN	25.01.2018	WIBOR6M + marża	1 009 860
30.12.2016	500	PLN	31.12.2021	zmiennie	505
25.01.2017	500	PLN	26.01.2022	zmiennie	505
24.02.2017	1 000	PLN	25.02.2022	zmiennie	1 012
21.03.2017	1 500	PLN	22.03.2022	zmiennie	1 516
10.08.2017	500	PLN	10.08.2022	zmiennie	505
06.10.2017	1 000	PLN	06.10.2022	zmiennie	1 010
23.03.2017	1 313	PLN	23.03.2042	stałe	1 315
09.11.2017	572	PLN	09.11.2042	stałe	573
Razem	6 257 485				6 299 315

34. Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania	31.12.2018	31.12.2017
Koszty do zapłacenia	18 822	5 672
Przychody przyszłych okresów	85 622	72 576
Rezerwy na urlopy	8 455	6 959
Koszty osobowe – nagrody roczne, jubileuszowe, ekwiwalenty za urlop, premie	62 363	43 641
Inne zobowiązania (z tytułu):	826 560	1 292 930
- rozliczenia międzybankowe	35 758	99 925
- rozrachunki z funduszami i programami	181 010	590 833
- zobowiązania wobec dostawców robót i usług	41 486	14 441
- rozliczenia z pracownikami	237	182
- rozliczenia z tytułu opłaty paliwowej	518 234	510 573
- zobowiązania z tytułu kart płatniczych	55	701
- pozostałe	49 780	76 275
Razem	1 001 822	1 421 778

Na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz na dzień 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

35. Rezerwy

Rezerwy	31.12.2018	31.12.2017
Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	211 684	170 799
Rezerwy na sprawy sporne	79 869	11 994
Rezerwy na programy określonych świadczeń	13 320	13 643
Pozostałe rezerwy *	93 328	93 328
Razem rezerwy	398 201	289 764

* Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych zlikwidowanego KFM

Rezerwy za rok zakończony dnia 31.12.2018	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na programy określonych świadczeń	Pozostałe rezerwy*	Razem
Wartość wg stanu na 31.12.2017	170 799	11 994	13 643	93 328	289 764
Wpływ zastosowania MSSF 9	-8 655	0	0	0	-8 655
Saldo wg stanu na 1.01.2018, w tym:	162 144	11 994	13 643	93 328	281 109
Rezerwa krótkoterminowa	38 537	0	4 047	0	42 584
Rezerwa długoterminowa	123 607	11 994	9 596	93 328	238 525
Utworzenie/aktualizacja rezerw	331 684	67 875	193	0	399 752
Rozwiązanie rezerw	282 144	0	0	0	282 144
Wykorzystanie rezerw	0	0	373	0	373
Inne zmiany i reklasyfikacje	0	0	0	0	0
Zmiany w strukturze Grupy	0	0	-143	0	-143
Stan na koniec okresu, w tym:	211 684	79 869	13 320	93 328	398 201
Rezerwa krótkoterminowa	24 509	0	3 590	0	28 099
Rezerwa długoterminowa	187 175	79 869	9 730	93 328	370 102

* Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych zlikwidowanego KFM

- Poniższa tabela prezentuje podział udzielonych zobowiązań warunkowych i gwarancji oraz odpowiadających im rezerw na fazy zgodnie z MSSF 9

	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem
Zobowiązania warunkowe i gwarancje				
Udzielone zobowiązania finansowe	39 150 292	360 521	193 947	39 704 760
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	13 052 661	441 237	1 146 510	14 640 408
Stan na 31.12.2018	52 202 953	801 758	1 340 457	54 345 168
Rezerwa na udzielone zobowiązania warunkowe i gwarancje				
Udzielone zobowiązania finansowe	52 693	2 814	37 132	92 639
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	87 060	9 871	22 114	119 045
Stan na 31.12.2018	139 753	12 685	59 246	211 684

Rezerwy za rok zakończony dnia 31.12.2017	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na programy określonych świadczeń	Pozostałe rezerwy*	Razem
Stan na początek okresu, w tym:	135 667	14 187	6 029	96 891	252 774
Rezerwa krótkoterminowa	0	0	37	0	37
Rezerwa długoterminowa	135 667	14 187	5 992	96 891	252 737
Utworzenie/aktualizacja rezerw	295 057	230	8 010	0	303 297
Rozwiązanie rezerw	258 313	2 388	0	0	260 701
Wykorzystanie rezerw	1 612	35	331	3 563	5 541
Zmiana w strukturze Grupy	0	0	-65	0	-65
Stan na koniec okresu, w tym:	170 799	11 994	13 643	93 328	289 764
Rezerwa krótkoterminowa	47 192	0	4 047	0	51 239
Rezerwa długoterminowa	123 607	11 994	9 596	93 328	238 525

*Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych zlikwidowanego KFM

Rezerwy na sprawy sporne

W 2018 r Bank utworzył rezerwę w wysokości 67 231 tys. zł na ryzyko operacyjne związane z dystrybucją środków finansowych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 w związku z nieprawidłowościami przy realizacji umów z jednym z pośredników finansowych oraz skierował do Prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w przedmiotowej sprawie.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Rezerwy na programy określonych świadczeń obejmują: odprawy emerytalne, odprawy rentowe i odprawy pośmiertne. Rezerwy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej z zastosowaniem stopy dyskontowej - rynkowej rentowności 10-letnich obligacji skarbowych, którą na koniec 2018 r. przyjęto na poziomie 3,0%, na koniec 2017 r. na poziomie 3,0 %. Do obliczeń jako długookresową, roczną stopę wzrostu wynagrodzeń przyjęto poziom nominalny 2,0%. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana jest i aktualizowana w okresach rocznych.

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia zmianę stanu wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń	2018	2017
Stan na początek okresu	13 643	6 029
Koszty bieżącego zatrudnienia	1 025	490
Koszty przeszłego zatrudnienia	0	7 372
Koszty z tytułu odsetek	280	131
Ponowna wycena zobowiązań:	777	110
- zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	0	34
- zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń finansowych	0	396
- zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek korekty założeń ex-post	777	-320
Wypłacone świadczenia	-2 263	-424
Zmiany w strukturze Grupy	-142	-65
Stan na koniec okresu	13 320	13 643

Koszty zatrudnienia obejmują:

- koszty bieżącego zatrudnienia: wzrost wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń wynikający z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym;
- koszty przeszłego zatrudnienia: zmiana wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń za pracę wykonywaną przez pracowników w ubiegłych okresach, pojawiająca się w okresie bieżącym w wyniku zmiany programu (wprowadzenia, wycofania lub zmiany warunków programu określonych świadczeń) lub ograniczenia programu (istotnego zmniejszenia przez jednostkę liczby pracowników objętych programem);
- wszelkie zyski lub straty z tytułu rozliczenia.

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy.

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń na dzień 31.12.2018	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	-790	916
Stopa wzrostu wynagrodzeń	916	-805
Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń na dzień 31.12.2017	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	-765	882
Stopa wzrostu wynagrodzeń	882	-779

Zapadalność zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia profil zapadalności zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	31.12.2018	31.12.2017
Średni ważony okres obowiązywania zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń (w latach)	7,11	7,12

Pozostałe rezerwy

W 2009 r. zgodnie z ustawą z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 65, poz. 545) z dniem 31 maja 2009 r. Krajowy Fundusz Mieszkaniowy uległ likwidacji, a jego aktywa netto, których wartość została ustalona na podstawie sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień likwidacji, zwiększyły fundusz statutowy Banku Gospodarstwa Krajowego. Należności KFM zostały wycenione do wartości godziwej. Korekta do wartości godziwej koryguje należności Banku i amortyzuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik z tytułu odsetek”. Zablokowane środki dotyczące promes kredytowych zostały ujęte w księgach Banku jako „Rezerwa”. W przypadku uruchomienia środków z promesy, korekta zostaje przeksięgowana na należności i rozlicza się zgodnie ze schematem dla korekty należności bilansowych. W przypadku wygaśnięcia promesy bez uruchomienia środków, lub uruchomienia w kwocie niższej niż pierwotna kwota promesy, odpowiednia część rezerwy koryguje fundusz statutowy.

36. Kapitały

Kapitał (fundusz) statutowy

Kapitał statutowy jednostki dominującej wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem i ustawą o BGK i jest tworzony:

- ze środków pieniężnych i innych składników majątkowych wnoszonych przez Skarb Państwa, w tym z przekazanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych skarbowych papierów wartościowych;
- z corocznych odpisów z zysku netto Banku, w wysokości nie mniejszej niż 10 % tego zysku.

W styczniu 2018 r. w BGK na podstawie ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2433) został utworzony Krajowy Fundusz Gwarancyjny („KFG”) – fundusz o charakterze przepływowym. KFG na mocy zapisów ww. ustawy został zasilony przez BGK kwotą 900 mln zł. Kwota ta obniżyła fundusz statutowy Banku.

W 2018 r. kapitał (fundusz) statutowy jednostki dominującej został zasilony kwotą 51 781 tys. zł z podziału wyniku za 2017 r.

W związku z prowadzoną działalnością inwestycyjną oraz potrzebami płynnościowymi Bank został dokapitalizowany łącznie kwotą 6 290 400 tys. zł w 2017 r.:

- w IV kwartale 2017 r. emisjami obligacji Skarbu Państwa oraz w formie pieniężnej. Bank zaliczył obligacje oraz gotówkę do kapitału (funduszu) statutowego Banku odpowiednio w kwocie 2 848 200 tys. zł oraz 1 500 000 tys. zł;
- w III kwartale 2017 r. emisją obligacji Skarbu Państwa Bank zaliczył obligacje do kapitału (funduszu) statutowego Banku w kwocie 1 942 200 tys. zł.

Kapitał (fundusz) zapasowy

Kapitał (fundusz) zapasowy w jednostce dominującej tworzony jest zgodnie ze statutem Banku i jest przeznaczony na pokrycie strat bilansowych.

Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny

Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny obejmuje: skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, skutki aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych i nieruchomości na moment ich transferu do nieruchomości inwestycyjnych, zyski i straty aktuarialne oraz związaną z nimi wartość podatku odroczonego.

Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe

Kapitały (fundusze) rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto i przeznaczane są na cele określone w statucie lub w innych przepisach prawa obowiązujących Bank.

Ponadto obejmują fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej, który zgodnie ze Statutem Banku tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto Banku.

Dane szczegółowe w zakresie wypłat z kapitału do budżetu państwa zostały zaprezentowane w nocie 14.

36.1. Udziały niesprawujące kontroli

Nazwa jednostki zależnej	Kraj założenia oraz miejsce prowadzenie działalności	Procentowy udział niesprawujący kontroli (w kapitale jednostki)		Zysk netto przypadający na udziały niesprawujące kontroli		Łączne udziały niesprawujące kontroli	
		31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
MP Biała Podlaska Sp. z o.o.	Polska	-	17%	-	-70	-	1 556
MP Wałbrzych Sp. z o.o.	Polska	3%	28%	23	-43	595	529
Projekt Muncypalny Jarocin 1 Sp. z o. o.	Polska	6%	7%	-16	-7	1 729	1 737
Projekt Muncypalny Kępice 1 Sp. z o. o.	Polska	13%	2%	-9	-1	961	0
Projekt Muncypalny Kępno 1 Sp. z o. o.	Polska	10%	16%	-3	-5	593	592
MDR Katowice Sp. z o.o (dawniej MP Inwestycje 4 Sp. z o.o.)	Polska	24%	-	72	-	6 190	-
Projekt Muncypalny Nysa 1 Sp. z o.o.	Polska	25%	-	-1	-	0	-
Projekt Muncypalny Zgorzelec 1 Sp. z o.o.	Polska	25%	-	-1	-	0	-
MDR Toruń Sp. z o.o.	Polska	45%	-	-382	-	3 291	-
Projekt Muncypalny Nidzica 1 Sp. z o.o.	Polska	25%	-	0	-	1	-
Razem				-317	-126	13 360	4 414

Pozostałe noty

37. Zobowiązania warunkowe i gwarancje

37.1. Udzielone zobowiązania

Udzielone zobowiązania finansowe	31.12.2018	31.12.2017
Linie i limity kredytowe	39 704 760	38 403 444
- dla podmiotów finansowych	1 153 567	1 529 735
- dla podmiotów niefinansowych	7 806 727	6 029 481
- dla podmiotów budżetowych	30 744 466	30 844 228
Razem	39 704 760	38 403 444

Udzielone zobowiązania gwarancyjne	31.12.2018	31.12.2017
Poręczenia i gwarancje	14 625 948	14 541 564
- dla podmiotów finansowych	876 146	547 042
- dla podmiotów niefinansowych	13 293 663	13 766 316
- dla podmiotów budżetowych	456 139	228 206
Udzielone akredytywy	14 460	9 866
- dla podmiotów finansowych	14 460	9 866
Razem	14 640 408	14 551 430

37.2. Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

Według wartości nominalnej	31.12.2018	31.12.2017
Finansowe	14 632 300	11 227 709
Gwarancyjne	26 805 684	25 349 960
Razem	41 437 984	36 577 669

Łączna wartość zobowiązań warunkowych z tytułu podpisanych umów inwestycyjnych na dzień 31.12.2018 r. wyniosła w Funduszu Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN 309 233 tys. zł., natomiast w Funduszu Ekspansji Zagranicznej FIZ AN 27 500 tys. EUR.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zastawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz na dzień 31 grudnia 2017 r. na rzecz Grupy Kapitałowej Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa Banku była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

37.3. Programy papierów wartościowych z gwarancją objęcia emisji (maksymalne zobowiązanie Banku do objęcia papierów wartościowych)

Emitent papierów wartościowych z gwarancją objęcia emisji - stan na dzień 31.12.2018	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Informacja o zbywalności
Klient 2	obligacje komercyjne	104 738	30.06.2022	Niezbywalne
Klient 3	obligacje komercyjne	1 000 000	30.09.2024	Zbywalne
Klient 4	obligacje komercyjne	2 000	31.12.2027	Niezbywalne
Klient 5	obligacje komercyjne	25 000	15.07.2028	Niezbywalne
Klient 6	obligacje komercyjne	134 200	31.12.2038	Niezbywalne
Klient 6	obligacje komercyjne	30 000	31.12.2021	Niezbywalne
Klient 8	obligacje komercyjne	255 000	04.07.2020	Niezbywalne
Klient 9	obligacje komercyjne	19 750	30.06.2034	Niezbywalne
Klient 10	obligacje komercyjne	5 403	31.12.2034	Niezbywalne
Klient 10	obligacje komercyjne	4 000	31.12.2020	Niezbywalne
Klient 11	obligacje komercyjne	3 426	20.03.2047	Niezbywalne
Klient 12	obligacje komunalne	13 000	20.11.2029	Zbywalne
Klient 13	obligacje komercyjne	400 000	30.06.2031	Niezbywalne
Klient 14	obligacje komunalne	100 000	31.12.2029	Zbywalne
Klient 15	obligacje komunalne	3 000	20.11.2034	Zbywalne
Klient 17	obligacje komunalne	6 000	20.11.2044	Zbywalne
Klient 18	obligacje komunalne	7 500	31.12.2038	Zbywalne
Klient 20	obligacje komunalne	26 010	25.11.2037	Zbywalne
Klient 21	obligacje komercyjne	2 850	20.12.2044	Niezbywalne
Klient 22	obligacje komunalne	2 820	20.11.2025	Zbywalne
Klient 24	obligacje komunalne	4 557	25.11.2034	Zbywalne
Klient 25	obligacje komunalne	14 000	25.11.2032	Zbywalne
Klient 26	obligacje komunalne	50 000	25.11.2040	Zbywalne
Klient 27	obligacje komunalne	2 000	25.11.2038	Zbywalne
Klient 30	obligacje komunalne	9 800	25.11.2040	Zbywalne
Klient 31	obligacje komunalne	5 000	25.05.2040	Zbywalne
Klient 32	obligacje komunalne	4 000	20.11.2030	Zbywalne
Klient 33	obligacje komunalne	12 600	25.11.2040	Zbywalne
Klient 34	obligacje komunalne	5 000	25.11.2035	Zbywalne
Klient 35	obligacje komercyjne	21 750	21.12.2030	Niezbywalne
Klient 36	obligacje komunalne	3 000	25.11.2034	Zbywalne
Klient 40	obligacje komunalne	11 900	20.11.2035	Zbywalne
Klient 41	obligacje komunalne	5 680	20.11.2029	Zbywalne
Klient 44	obligacje komunalne	1 000	31.12.2024	Zbywalne
Klient 45	obligacje komunalne	20 000	28.02.2030	Zbywalne
Klient 46	obligacje komunalne	7 325	20.11.2033	Zbywalne
Klient 49	obligacje komunalne	5 000	20.11.2029	Zbywalne
Klient 51	obligacje komunalne	5 500	25.11.2033	Zbywalne
Klient 53	obligacje komercyjne	4 910	31.12.2027	Niezbywalne
Klient 54	obligacje komercyjne	104 510	20.12.2042	Niezbywalne
Klient 55	obligacje komercyjne	4 040	20.12.2041	Niezbywalne
Razem		2 446 269		

Emitent papierów wartościowych z gwarancją objęcia emisji - stan na dzień 31.12.2017	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Informacja o zbywalności
Klient 1	obligacje komercyjne	550 000	15.09.2027	Niezbywalne
Klient 3	obligacje komercyjne	1 000 000	30.09.2024	Zbywalne
Klient 4	obligacje komercyjne	4 000	31.12.2027	Niezbywalne
Klient 7	obligacje komercyjne	9 752	31.12.2019	Niezbywalne
Klient 10	obligacje komercyjne	10 156	31.12.2034	Niezbywalne
Klient 13	obligacje komercyjne	400 000	30.06.2031	Niezbywalne
Klient 16	obligacje komercyjne	3 794	20.12.2044	Niezbywalne
Klient 19	obligacje komunalne	20 000	31.12.2036	Zbywalne
Klient 21	obligacje komercyjne	9 333	20.03.2047	Niezbywalne
Klient 23	obligacje komercyjne	2 850	20.12.2044	Niezbywalne
Klient 28	obligacje komercyjne	189 393	30.12.2020	Zbywalne
Klient 29	obligacje komunalne	10 000	31.12.2031	Zbywalne
Klient 35	obligacje komercyjne	44 810	21.12.2025	Niezbywalne
Klient 35	obligacje komercyjne	5 034	30.09.2018	Niezbywalne
Klient 39	obligacje komunalne	3 000	31.12.2024	Zbywalne
Klient 40	obligacje komunalne	11 900	20.11.2035	Zbywalne
Klient 41	obligacje komunalne	6 530	20.11.2029	Zbywalne
Klient 42	obligacje komunalne	13 000	01.04.2027	Zbywalne
Klient 43	obligacje komunalne	11 320	20.11.2024	Zbywalne
Klient 44	obligacje komunalne	5 000	31.12.2024	Zbywalne
Klient 45	obligacje komunalne	20 600	28.02.2030	Zbywalne
Klient 46	obligacje komunalne	17 825	20.11.2033	Zbywalne
Klient 47	obligacje komunalne	7 500	31.12.2026	Zbywalne
Klient 48	obligacje komunalne	3 300	20.12.2032	Zbywalne
Klient 49	obligacje komunalne	20 000	20.11.2024	Zbywalne
Klient 50	obligacje komunalne	19 500	31.12.2027	Zbywalne
Klient 51	obligacje komunalne	5 000	31.12.2026	Zbywalne
Klient 52	obligacje komunalne	36 300	31.12.2028	Zbywalne
Klient 53	obligacje komercyjne	10 800	31.12.2027	Niezbywalne
Klient 54	obligacje komercyjne	30 000	30.12.2022	Niezbywalne
Klient 54	obligacje komercyjne	27 800	20.06.2035	Niezbywalne
Klient 54	obligacje komercyjne	21 800	20.12.2027	Niezbywalne
Klient 54	obligacje komercyjne	40 000	20.12.2042	Niezbywalne
Klient 55	obligacje komercyjne	13 240	20.12.2041	Niezbywalne
Klient 56	obligacje komercyjne	2 700	20.03.2038	Niezbywalne
Razem		2 586 237		

38. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się: gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także środki pieniężne na rachunkach bieżących w bankach oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy.

Określenie środków pieniężnych przyjętych do rachunku przepływów środków pieniężnych	31.12.2018	31.12.2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	16 668 895	988 581
Środki pieniężne na rachunkach w bankach	7 435 750	2 231 857
Razem	24 104 645	3 220 438

Różnica między bilansowymi zmianami stanu pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki i dywidendy	162 993	188 724
a) odsetki:	180 393	191 012
- koszty odsetek od długoterminowych kredytów	51 968	54 428
- koszty odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	128 425	136 584
b) dywidendy:	-17 400	-2 288
- PZU S.A.	-3 857	-2 160
- TFI Luksemburg	-52	-122
- VISA International	-23	-6
- PKO BP S.A.	-13 468	0
Zmiana stanu należności od banków	85 859	-231 250
a) zmiany bilansowe	-5 117 496	388 893
b) wpływ zastosowania MSSF 9	-538	x
c) aktywa uwzględnione w zmianie stanu środków pieniężnych	5 203 893	-620 143
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	362 590	-857 096
a) zmiany bilansowe	362 590	-857 096
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 292 365	-2 590 442
a) zmiany bilansowe	1 284 972	-2 592 229
b) wpływ zastosowania MSSF 9	7 393	x
c) wycena dłużnych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży	0	1 787
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-621 224	0
a) zmiany bilansowe	-609 908	0
b) wpływ zastosowania MSSF 9	-11 316	x
Zmiana stanów aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-15 986 570	x
a) zmiany bilansowe	-15 861 979	x
b) instrumenty kapitałowe ujęte w działalności inwestycyjnej	-46 962	x
c) wycena odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	-77 629	x
Zmiana stanu należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	-6 867 238	x
a) zmiany bilansowe	-6 881 770	x
b) wpływ zastosowania MSSF 9	14 532	x
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-1 769 120	1 841 347
a) zmiany bilansowe	-1 769 120	1 841 347
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	37 061 252	-107 049
a) zmiany bilansowe	37 061 252	-5 441 507
b) instrumenty kapitałowe ujęte w działalności inwestycyjnej	0	12 205
c) obligacje Skarbu Państwa przekazane na podwyższenie kapitału (funduszu) statutowego	0	4 790 400
d) wycena odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	0	531 853
Zmiana stanu innych aktywów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-22 593	-13 151
a) zmiany bilansowe	-38 132	-14 921
b) wpływ zastosowania MSSF 9	-101	x
c) rozliczenia dotyczące nieruchomości inwestycyjnych	14 486	x
d) dekonsolidacja TFI BGK S.A. (Obecnie PFR TFI S.A.)	0	1 770
e) dekonsolidacja BGKN	1 154	x
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	374 499	-348 220
a) zmiany bilansowe	285 081	-384 689
b) kredyty ujęte w działalności finansowej	89 418	36 469
Zmiana stanu zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	292 377	676 613
a) zmiany bilansowe	292 377	676 613
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	13 944 978	-3 411 964
a) zmiany bilansowe	13 944 978	-3 416 932
b) kredyty ujęte w działalności finansowej	0	4 968
Zmiana stanu zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-2 359 769	1 821 636
a) zmiany bilansowe	-2 359 769	1 821 636
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	0	0
a) zmiany bilansowe	-512 106	497 912
b) emisje ujęte w działalności finansowej	512 106	-497 912
Zmiana stanu rezerw	116 244	37 065
a) zmiany bilansowe	108 437	36 990
b) wpływ zastosowania MSSF 9	8 655	x
c) korekta wyceny zobowiązań KFM odniesiona na fundusz statutowy BGK	0	186
d) przeliczenie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-848	-111
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	-1 320 267	1 009 289
a) zmiany bilansowe	-419 956	1 010 587
b) podział wyniku przeznaczony na zasilenie funduszy narażonych na ryzyko kredytowe	-311	-330
c) rozliczenie zakupu nieruchomości inwestycyjnych	0	-968
d) utworzenie KFG	-900 000	0
Inne korekty	857	879
a) przemieszczenie środków trwałych i wartości niematerialnych do działalności zleconej (fundusze przepływowe)	857	816
b) przemieszczenie środków trwałych - zmiany w strukturze grupy	0	63

39. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

Bank Gospodarstwa Krajowego jest bankiem państwowym, którego jedynym właścicielem jest Skarb Państwa. Bank prowadzi działalność zleconą przez Skarb Państwa poprzez obsługę funduszy i realizację programów rządowych opisanych w nocy 1 niniejszego sprawozdania.

Przychody i koszty ponoszone przez Bank w związku z obsługą działalności zleconej obejmują przychody z tytułu prowizji i koszty działania Banku.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Transakcje Grupy Kapitałowej BGK ze Skarbem Państwa								
Podmiot	31.12.2018				2018			
	Należności	W tym kredyty	Zobowiązania	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji
Podmiot 1 SP	11 035 032	0	17 060 838	30 007 000	310 773	310 773	418 454	41 137
Pozostałe podmioty SP	0	0	79 276	0	41	41	71	71

Transakcje Grupy Kapitałowej BGK ze Skarbem Państwa								
Podmiot	31.12.2017				2017			
	Należności	W tym kredyty	Zobowiązania	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji
Podmiot 1 SP	9 808 257	0	5 089 428	30 004 000	276 591	276 591	388 203	2 818
Pozostałe podmioty SP	0	0	0	0	0	0	0	0

Transakcje Grupy Kapitałowej BGK z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa						
Podmiot	31.12.2018			2018		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	7 538	0	0	221	0	0
Podmiot 2	47 874	31	0	1 138	217	119
Podmiot 3	0	3 275	0	0	1	15
Podmiot 4	1 573 458	347 448	0	31 090	887	15
Podmiot 5	0	30 392	127 500	843	203	0
Podmiot 6	3 915	269	600	156	11	7
Podmiot 7	0	86 004	0	0	51	0
Podmiot 8	7 642	0	0	209	0	0
Podmiot 9	0	2 737	600	1	10	2 789
Podmiot 10	0	57	0	0	4	0
Podmiot 11	0	2 281	6 500	12	71	0
Podmiot 12	0	165 985	0	0	1	0
Podmiot 13	433 667	115	614 217	5 923	1 333	0
Podmiot 14	0	36 111	0	0	2	0
Podmiot 15	0	200 906	0	0	1	9
Podmiot 16	0	135	0	15	27	207
Podmiot 17	0	98	3 524 529	0	3 691	2 328
Podmiot 18	0	0	67 520	0	139	1 672
Podmiot 19	0	56 043	0	0	22	0
Podmiot 20	0	1	0	0	2	34
Podmiot 21	0	0	9 800	0	16	2 751
Podmiot 22	55 694	6 049	10 672	2 025	90	611
Podmiot 23	1 010	0	0	0	0	15
Podmiot 24	0	7	0	0	1	423
Podmiot 25	0	55 694	85	0	21	0
Podmiot 26	851 858	1 578 230	0	35 274	1 498	32
Podmiot 27	204	129	196	2	8	2 192
Podmiot 28	548	0	0	6	0	0
Podmiot 29	11 494	65	0	482	30	1 861
Podmiot 30	0	756	2 000	10	21	1
Podmiot 32	0	145	520	3	11	1 414
Podmiot 33	1 919 848	0	725 214	44 143	734	10
Podmiot 34	1 700 799	293 649	1 593 500	54 864	1 579	611
Podmiot 35	76 696	3 647	0	2 875	54	1
Podmiot 36	1 457 841	245 566	60 000	40 596	532	0
Podmiot 37	45 000	7 012	342 849	2 257	972	0
Podmiot 38	876 528	331	862 303	22 874	3 222	530
Podmiot 39	0	0	0	0	0	1 048
Podmiot 40	37 000	145 240	0	18 784	697	81
Podmiot 41	2 869	96	0	114	10	0
Podmiot 42	135	272	1 365	1	5	0
Podmiot 44	16 927	14 880	2 000	661	61	119
Podmiot 45	25 645	966	0	1 277	27	0
Podmiot 46	0	0	5 000	0	10	0
Podmiot 47	7 494	3 622	0	204	1	1
Podmiot 48	0	18	1 000	1	12	0
Podmiot 49	0	4 008	0	0	1	4
Podmiot 51	1 839	85	2 161	59	53	0
Podmiot 53	0	1 492	394	0	4	0
Podmiot 54	0	288	0	0	2	0
Podmiot 55	0	93 120	0	0	83	192
Podmiot 56	0	25 952	0	0	5	470
Podmiot 57	0	4 805	1 000	0	16	32
Podmiot 58	3	502 538	0	0	1	6
Podmiot 59	0	212	0	0	2	0
Podmiot 60	0	3 471	0	0	0	1
Podmiot 62	0	352	0	0	0	3
Podmiot 63	27 507	10 164	0	1 043	117	0
Podmiot 65	0	0	578 508	0	1 682	0
Podmiot 66	0	35 826	0	787	5	6 532
Podmiot 67	44 121	300 439	0	1 771	513	3 759
Podmiot 68	0	1 415	0	0	6	173

Transakcje Grupy Kapitałowej BGK z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa (cz.2)						
Podmiot	31.12.2018			2018		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 69	21 577	12 095	0	957	59	119
Podmiot 70	0	3 002	0	0	1	47
Podmiot 71	0	10 453	0	0	5	59
Podmiot 72	0	149 171	0	0	1	41
Podmiot 73	0	132 742	0	0	2	119
Podmiot 74	0	69 328	0	0	2	725
Podmiot 78	0	2 248	0	0	0	9
Podmiot 79	234 341	157 330	0	3 393	205	17
Podmiot 80	0	0	62	0	0	0
Podmiot 81	0	10	0	1	9	0
Podmiot 82	0	4 881	7 000	0	70	68
Podmiot 83	0	0	0	0	2	0
Podmiot 85	35	20 569	0	0	2	0
Podmiot 87	0	346 777	1 588 740	0	10 639	817
Podmiot 88	0	16 756	0	0	7	23
Podmiot 91	0	16 384	0	0	108	0
Podmiot 92	0	11	1 200	2	11	0
Podmiot 93	1 219	330	28 581	8	3	0
Podmiot 94	779	834	611	17	51	1 265
Podmiot 95	0	15 613	14 364	0	81	660
Podmiot 96	0	4 117	9 637	0	98	40
Podmiot 97	0	66 481	0	0	11	3
Podmiot 98	165 280	408 010	0	832	11	2 328
Podmiot 99	160	3 089	1 325	4	14	2 375
Podmiot 100	0	1	0	0	0	8
Podmiot 101	69 808	159 227	48 218	39	226	0
Podmiot 102	154	14 336	17 496	86	133	0
Podmiot 103	6 981	1 193	6 000	76	10	865
Podmiot 104	0	9 710	1 500	0	25	108
Podmiot 105	21 060	2 065	0	995	85	283
Podmiot 106	1 597	0	1 000	66	18	2
Podmiot 107	39 670	144	0	1 502	80	1 093
Podmiot 108	0	110	1 000	5	12	0
Podmiot 109	0	1 948	0	0	1	10
Podmiot 110	0	4 862	0	0	0	0
Podmiot 111	0	21 917	10 000	8	98	0
Podmiot 112	0	679	0	0	1	66
Podmiot 113	5 143	1 315	3 500	179	145	2
Podmiot 115	1 076	1	0	38	4	510
Podmiot 116	4 391	1 830	19 173	51	15	4 600
Podmiot 117	1 450	81	50	28	25	0
Podmiot 118	0	57	2 000	0	21	3 399
Podmiot 119	1 520	0	0	60	2	423
Podmiot 120	0	2	0	0	3	0
Razem	9 811 395	5 932 138	10 301 490	278 068	31 071	50 152

Transakcje Grupy Kapitałowej BGK z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa						
Podmiot	31.12.2017			2017		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 2	59 863	32	0	1 150	216	0
Podmiot 4	1 119 416	665 515	550 000	31 776	1 178	0
Podmiot 5	33 052	45 605	70 000	1 062	99	9
Podmiot 7	0	1	0	4 208	2 159	0
Podmiot 13	215 098	100 168	234 940	5 501	951	1
Podmiot 14	0	35 415	0	0	2	5
Podmiot 17	0	23	2 932 408	0	3 308	0
Podmiot 19	0	67 788	0	0	25	5
Podmiot 20	0	528	0	0	4	3
Podmiot 22	53 665	5 309	20 000	2 275	94	26
Podmiot 26	1 703 717	200 283	0	54 864	1 499	293
Podmiot 31	14 938	32 020	0	570	95	184
Podmiot 33	1 949 590	100 030	0	42 900	632	1 019
Podmiot 34	1 793 858	200 381	495 682	55 334	1 832	0
Podmiot 35	90 799	4 368	0	3 400	59	87
Podmiot 36	1 499 451	163 519	0	40 943	438	2
Podmiot 37	112 130	157 264	113 615	6 855	1 210	0
Podmiot 38	801 052	807	635 337	13 904	1 642	32
Podmiot 40	230 645	0	0	34 767	614	0
Podmiot 43	0	1	0	2 363	543	30
Podmiot 47	8 565	3 724	0	233	1	0
Podmiot 50	3 286	50	0	140	8	0
Podmiot 54	0	290	0	0	2	0
Podmiot 55	0	63 097	0	0	71	2
Podmiot 56	0	33 059	0	0	6	46
Podmiot 58	0	301 438	0	0	1	0
Podmiot 59	0	216	0	0	2	0
Podmiot 60	0	1 120	0	0	0	3
Podmiot 61	0	3 783	0	0	0	5
Podmiot 62	0	814	0	0	0	1
Podmiot 63	31 542	5 902	15 000	1 193	89	1
Podmiot 64	32 518	10 008	1 044	1 384	129	10
Podmiot 65	250	0	0	0	0	6
Podmiot 66	0	50 825	0	0	6	38
Podmiot 67	54 203	0	0	1 480	607	0
Podmiot 68	0	1 728	0	0	5	0
Podmiot 69	25 860	7 570	0	1 097	71	8
Podmiot 70	0	3 155	0	0	1	0
Podmiot 71	0	25 300	0	0	3	0
Podmiot 72	0	120 428	0	0	1	0
Podmiot 73	0	200 693	0	0	1	0
Podmiot 74	0	100 304	0	0	1	0
Podmiot 76	0	441	0	0	0	1
Podmiot 77	0	1 488	0	0	0	2
Podmiot 78	0	2 143	0	0	0	6
Podmiot 79	0	64 316	0	0	4	823
Podmiot 80	0	0	129	0	0	0
Podmiot 81	172	11	226	4	3	0
Podmiot 82	0	6 486	7 000	3	51	4
Podmiot 83	0	0	0	66	189	0
Podmiot 84	0	0	0	0	1 015	0
Podmiot 85	0	4 016	0	0	1	19
Podmiot 86	22 913	227	0	1 052	66	1
Podmiot 87	0	399 209	1 588 740	0	6 869	598
Podmiot 88	0	5 867	0	0	1	1
Podmiot 89	0	104	0	0	2	0
Podmiot 90	0	308 402	330 536	0	180	2
Razem	9 856 583	3 505 271	6 994 657	308 524	25 986	3 273

40. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo i osobowo

Wszystkie opisane poniżej transakcje z jednostkami powiązаныmi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Zestawienie zawiera standardowe transakcje zawierane na rynku w zakresie kredytów, depozytów bieżących i terminowych (krótkoterminowych), zobowiązań z tytułu sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu oraz odsetki z nimi związane.

Nazwa jednostki	31.12.2018				2018		
	Należności	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe	Przychody ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji
Jednostki stowarzyszone							
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	0	1	1	0	0
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	0	8 957	0	1	1	0	0
Fundusz Pomierania Sp. z o.o.	0	9 195	0	0	0	0	0
Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.	0	4 417	0	0	0	47	47
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	16 838	0	0	0	0	0
KUKE S.A.	0	25 952	0	5	5	45	45
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	0	10 118	0	1	1	4	4
Podkarpacki Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	0	0	0	4	4	1	1
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	3 830	0	0	0	42	42
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	9 363	0	0	0	45	45
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	0	20 382	0	1	1	1	1
Warmińsko-Mazurski Fundusz "Poręczenia kredytowe" Sp. z o.o.	0	5 065	0	1	1	8	8
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny FIZ AN	0	0	2 746	0	0	0	0
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy FIZ AN	0	440 192	0	0	0	0	0
Pozostałe jednostki							
Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A. (KFK S.A.) *	0	0	0	1 403	23	545	545
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	3 104	0	0	0	0	0
Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	27 399	0	0	0	0	0
PFR TFI S.A.	0	25 413	0	4	4	64	64
Razem	0	610 225	2 746	1 421	41	802	802

*W dniu 3 sierpnia 2018 r. Bank Gospodarstwa Krajowego dokonał sprzedaży 100% akcji KFK S.A. na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.

Nazwa jednostki	31.12.2017				2017			
	Należności	W tym kredyty	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe	Przychody ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	W tym z tytułu odsetek i prowizji
Jednostki stowarzyszone								
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	0	0	1	1	0	0
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	0	0	4 828	0	1	1	124	124
Fundusz Pomierania Sp. z o.o.	0	0	8 460	0	0	0	131	131
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	12 177	0	0	0	121	121
KUKE S.A.	0	0	33 059	0	6	6	46	46
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	0	0	213	0	1	1	1	1
Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	2 311	0	0	0	69	69
Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	7 222	4 570	120	120	104	104
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	5 142	0	0	0	96	96
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	0	0	9 804	0	1	1	145	145
Warmińsko-Mazurski Fundusz Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o.	0	0	0	0	1	1	0	0
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Dłużny FIZ AN	0	0	0	2 746	0	0	0	0
Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych Kapitałowy FIZ AN	0	0	0	40 715	0	0	0	0
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw FIZ AN	0	0	0	129 902	0	0	0	0
Fundusz Inwestycji Samorządowych FIZ AN	0	0	0	43 009	0	0	0	0
Pozostałe jednostki								
Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A. (KFK S.A.)	0	0	146 726	0	20	20	1 405	1 405
Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	18 344	0	0	0	200	200
Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	0	0	21 482	0	3	3	307	307
PFR TFI S.A. (dawne TFI BGK S.A.)	0	0	31 148	0	688	5	1 058	1 058
Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR S.A.)	78	0	815	0	3	0	2 059	0
Razem	78	0	301 731	220 942	845	159	5 866	3 807

41. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostek Grupy Kapitałowej

Członkowie Zarządu BGK wynagradzani są zgodnie z:

- ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2017r. poz. 2190),
- Oświadczeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 października 2016 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń Członków Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Regulaminem wynagradzania Członków Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Polityką zmiennych składników wynagrodzeń zidentyfikowanych pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Osoby zajmujące w Banku stanowiska kierownicze - z wyłączeniem Prezesa Zarządu oraz członków Zarządu są wynagradzane zgodnie z:

- Polityką wynagrodzeń pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Regulaminem wynagradzania pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Polityką zmiennych składników wynagrodzeń zidentyfikowanych pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Gospodarstwa Krajowego.

41.1. Wynagrodzenia członków Zarządów i Rady Nadzorczej

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Banku		
	2018	2017
Rada Nadzorcza Banku	880	590

Świadczenia dla członków Zarządu Banku otrzymane i należne

Świadczenia pracownicze	2018					
	Krótkoterminowe świadczenia pracownicze		Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe świadczenia długoterminowe	Świadczenia	
	Wynagrodzenia	Pozostałe*			Wyplacone w 2018	Wyplacone w późniejszym okresie
Zarząd	3 912	30	nie wystąpiły	nie wystąpiły	nie wystąpiły	nie wystąpiły

* II rata części odroczonej wynagrodzenia uzupełniającego za rok 2016

Świadczenia pracownicze	2017					
	Krótkoterminowe świadczenia pracownicze		Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe świadczenia długoterminowe	Świadczenia	
	Wynagrodzenia	Pozostałe*			Wyplacone w 2017**	Wyplacone w późniejszym okresie
Zarząd	4 393	30	nie wystąpiły	nie wystąpiły	283	nie wystąpiły

* I rata części odroczonej wynagrodzenia uzupełniającego za rok 2016

** świadczenia z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu zatrudnienia dla poprzednich Członków Zarządu

Wynagrodzenie członków Zarządów i Rad Nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2018	2017
Zarząd	1 626	2 975
Rada Nadzorcza	89	216
Razem	1 715	3 191

42. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej

W celu wypełnienia wymogów regulacji dotyczących kształtowania polityki wynagrodzeń pracowników o istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, zaktualizowana została Polityka zmiennych składników wynagrodzeń zidentyfikowanych pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Gospodarstwa Krajowego („Polityka”).

Polityka reguluje zasady przyznawania i wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń dla pracowników o istotnym wpływie na profil ryzyka Banku.

Zarząd Banku, uchwałą z dnia 24 kwietnia 2017 r. przyjął wykazykasz zidentyfikowanych pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Gospodarstwa Krajowego.

W Banku funkcjonuje Komitet ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku, powołany spośród członków Rady Nadzorczej. Zakres jego zadań ujęty jest w Regulaminie Komitetu. Z uwagi na formę prawną BGK (bank państwowy) i charakter

prowadzonej działalności, Bank stosuje neutralizację niektórych wymogów, w tym nie dokonuje wypłaty zmiennej części wynagrodzenia w akcjach i instrumentach innych niż akcje.

Bank w zakresie wynagrodzeń zmiennych stosuje następujące zasady:

- zmienne wynagrodzenie nie może stanowić więcej niż 100% części stałej wynagrodzenia w danym roku;
- w przypadku, gdy podstawa wynagrodzenia zmiennego danego zidentyfikowanego pracownika jest wyższa niż 100 tys. zł brutto, osoba ta nabywa prawo do wynagrodzenia zmiennego nieodroczonego w wysokości 60% podstawy wynagrodzenia zmiennego, a 40% podstawy wynagrodzenia zmiennego podlega odroczeniu;
- 40% wynagrodzenia zmiennego odroczonego wypłacane jest w trzech równych częściach w ciągu 3 lat od zakończenia okresu oceny, za jaki to wynagrodzenie przysługuje.

Bank posiada i stosuje odpowiednie procedury związane z monitorowaniem polityki, w tym kontroluje poziom zmiennych składników wynagrodzeń przyznawanych osobom objętym Polityką. W ramach wynagrodzeń zmiennych pracownikom wypłacana jest premia kwartalna, nagroda roczna oraz nagroda prezesa. Dodatkowo, do wynagrodzeń zmiennych mogą zostać zaliczone płatności związane z rozwiązaniem umowy o pracę z pracownikiem.

Za 2018 r. nie ma jeszcze potwierdzonej informacji na temat liczby osób, wobec których zastosowane zostanie odroczenie wynagrodzeń zmiennych, z uwagi na planowaną wypłatę nagrody rocznej w II kw. 2019 r.

Podstawą przyznania wynagrodzenia zmiennego jest ocena stopnia realizacji zadań przez pracownika, ocena jakości i efektów pracy oraz osiągnięcie przez Bank dodatniego wyniku finansowego netto liczonego narastająco od początku roku.

43. Zmiany w podmiotach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

W 2018 r. Bank opłacił certyfikaty inwestycyjne FEZ FIZ AN w wysokości 184 496 tys. zł, FSMdR FIZ AN w wysokości 498 635 tys. zł, FSMnW FIZ AN w wysokości 65 588 tys. zł oraz objął akcje BGKN S.A. (obecnie PFRN S.A.) w kwocie 23 000 tys. zł.

Poniżej zestawienie spółek celowych Funduszu Sektora Mieszkań na Wynajem FIZ AN oraz Funduszu Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN, które zostały założone w 2018 i 2017 roku:

Spółka celowa	Akt Założycielski z dnia:	Data rejestracji spółki w KRS
Fundusz Sektora Mieszkań na Wynajem FIZ AN		
FSMnW Warszawa 4 Sp. z o.o.	13.03.2018	04.04.2018
MP Inwestycje Sp. z o.o.	13.03.2017	12.05.2017
MP Wałbrzych Sp. z o.o.	13.06.2017	26.07.2017
MP Inwestycje 3 Sp. z o.o.	13.06.2017	22.08.2017
Fundusz Sektora Mieszkań dla Rozwoju FIZ AN		
MP Inwestycje 2 Sp. z o.o.	13.03.2017	24.04.2017
MDR Katowice Sp. z o.o. (dawniej MP Inwestycje 4 Sp. z o.o.)	13.06.2017	10.08.2017
MDR Inwestycje 5 Sp. z o.o.	10.04.2018	30.05.2018
MDR Inwestycje 6 Sp. z o.o.	21.03.2018	24.04.2018
MDR Inwestycje 7 Sp. z o.o.	27.03.2018	17.04.2018
MDR Inwestycje 8 Sp. z o.o.	08.02.2018	12.03.2018
MDR Inwestycje 9 Sp. z o.o.	05.03.2018	16.03.2018
MDR Radom Sp. z o.o.	05.03.2018	16.03.2018
MDR Inwestycje 10 Sp. z o.o.	10.04.2018	23.05.2018
MDR Inwestycje 12 Sp. z o.o.	10.04.2018	30.05.2018
MDR Inwestycje 13 Sp. z o.o.	10.04.2018	15.05.2018
MDR Inwestycje 14 Sp. z o.o.	10.04.2018	30.05.2018
MDR Inwestycje 15 Sp. z o.o.	10.04.2018	29.05.2018
MDR Inwestycje 16 Sp. z o.o.	10.04.2018	29.05.2018
MDR Warszawa Sp. z o.o.	10.04.2018	23.05.2018
MDR Katowice 2 Sp. z o.o.	10.04.2018	25.05.2018
MDR Szczecin Sp. z o.o.	10.04.2018	30.05.2018
MDR Toruń Sp. z o.o.	23.05.2018	07.08.2018
MDR Łowicz Sp. z o.o.	30.05.2018	08.08.2018
MDR Dębica Sp. z o.o.	12.06.2018	17.08.2018
MDR Świdnik Sp. z o.o.	15.06.2018	20.08.2018
MDR Zamość Sp. z o.o.	10.08.2018	26.09.2018
MDR Skawina Sp. z o.o.	14.08.2018	21.09.2018
Projekt Muncypalny Kępice 1 Sp. z o.o.	23.05.2017	29.08.2017
Projekt Muncypalny Kępno 1 Sp. z o.o.	27.07.2017	29.09.2017
Projekt Muncypalny Sulęcín 1Sp. z o.o.	10.08.2017	13.10.2017
Spółka Operacyjna Projektów Muncypalnych Sp. z o.o.	03.08.2017	06.09.2017
Projekt Muncypalny Nysa 1 Sp. z o.o.	07.12.2017	08.02.2018
Projekt Muncypalny Zgorzelec 1 Sp. z o.o.	10.04.2018	18.09.2018
Projekt Muncypalny Nidzica 1 Sp. z o.o.	23.08.2018	16.10.2018

W 2018 roku Fundusz Sektora Mieszkań na Wynajem FIZ AN sprzedał do Funduszu Sektora dla Rozwoju FIZ AN spółki: MP Inwestycje 2 Sp. z o.o., MP Inwestycje 4 Sp. z o.o., której została zmieniona nazwa na MDR Katowice Sp. z o.o. oraz MP Biała Podlaska Sp. z o.o.

W dniu 3 października 2018 r. Bank dokonał sprzedaży 100% akcji BGK Nieruchomości S.A. (obecnie PFR Nieruchomości S.A.) na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.

W dniu 28 września 2017 r. Bank dokonał sprzedaży 100% akcji TFI BGK S.A. (obecnie PFR TFI S.A.) na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.

44. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

44.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

Na podstawie stosowanych metod ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych Grupa klasyfikuje do następujących poziomów:

- Poziom 1 - ceny kwotowane na aktywnych rynkach,
- Poziom 2 - techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych,
- Poziom 3 - pozostałe techniki wyceny.

Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa klasyfikuje instrumenty dłużne i kapitałowe, dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest na podstawie wartości rynkowej (ceny BondSpot, GPW, NYSE):

- obligacje skarbowe w PLN w portfelu aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz w portfelu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody,
- akcje spółek giełdowych notowanych w notowaniach ciągłych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz NYSE (udziały w spółce VISA) w portfelu aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz w portfelu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- dłużne papiery emitowane przez instytucje finansowe w portfelu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody.

Poziom 2: Techniki wyceny bazujące na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny z serwisów informacyjnych Refinitiv (d. Reuters)/Bloomberg) lub pośrednio (na podstawie modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o kwotowania stóp procentowych depozytów, OIS, IRS, FRA, basis swap, currency basis swap, punkty swapowe, rentowności obligacji skarbowych). Do tej kategorii Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe, dla których brak jest aktywnego rynku:

- obligacje skarbowe w EUR i USD, obligacje emitowane przez instytucje finansowe w PLN i EUR oraz bony pieniężne NBP w portfelu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody,
- obligacje komunalne w PLN w portfelu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- instrumenty pochodne.

Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie bazują na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). W tej kategorii wycena wg modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o kwotowania stóp procentowych depozytów, OIS, IRS, FRA, basis swap, currency basis swap, rentowności obligacji skarbowych jest korygowana o marżę na ryzyko. Do tej kategorii Grupa zaklasyfikowała:

- obligacje komercyjne i komunalne oraz dłużne papiery emitowane przez instytucje finansowe w portfelu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody,
- certyfikaty inwestycyjne oraz pozostałe akcje i udziały niebędące w obrocie publicznym zakwalifikowane do portfela aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody oraz wycenianych do rachunku zysków i strat,
- kredyty niespełniające testu spłaty tylko kapitału i odsetek w portfelu aktywów wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat.

Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności z aktywnego rynku według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. W 2018 r. w porównaniu do 2017 r. nastąpiło przeniesienie z Poziomu 1 do Poziomu 2 w zakresie obligacji komunalnej w PLN (wartość bilansowa ekspozycji 42,2 mln PLN). Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowania do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, które jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. W 2018 r. w porównaniu do 2017 r. przeniesiono ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych z Poziomu 3 do Poziomu 2 uznając, że komponent ryzyka kredytowego jest znikomy. Przeniesienia pomiędzy poziomami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w podziale na poszczególne poziomy wyceny wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej na dzień 31.12.2018	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	979 480	605	978 875	0
- instrumenty dłużne	617	605	12	0
- pochodne instrumenty finansowe	978 863	0	978 863	0
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	740 141	25 106	130 430	584 605
- instrumenty dłużne	269 302	0	130 430	138 872
- instrumenty kapitałowe	25 106	25 106	0	0
- inne aktywa finansowe	445 733	0	0	445 733
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 861 979	9 273 653	2 644 059	3 944 267
- instrumenty dłużne	14 754 676	8 230 242	2 644 059	3 880 375
- instrumenty kapitałowe	1 107 303	1 043 411	0	63 892
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	146 088	0	0	146 088
Aktywa wyceniane do wartości godziwej razem	17 727 688	9 299 364	3 753 364	4 674 960
Pochodne instrumenty finansowe	1 576 995	0	1 576 995	0
Zobowiązania do wartości godziwej razem	1 576 995	0	1 576 995	0

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej na dzień 31.12.2017	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	130 233	0	130 233	0
- instrumenty dłużne	130 233	0	130 233	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 342 070	0	1 051	1 341 019
- instrumenty dłużne	1 051	0	1 051	0
- instrumenty kapitałowe	0	0	0	0
- pochodne instrumenty finansowe	1 341 019	0	0	1 341 019
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	37 061 252	8 782 364	24 691 348	3 587 540
- dłużne papiery wartościowe	35 699 238	7 562 502	24 691 348	3 445 388
- kapitałowe papiery wartościowe	1 299 396	1 219 862	0	79 534
- inne aktywa finansowe	62 618	0	0	62 618
Aktywa wyceniane do wartości godziwej razem	38 533 555	8 782 364	24 822 632	4 928 559
Pochodne instrumenty finansowe	1 284 618	0	0	1 284 618
Zobowiązania do wartości godziwej razem	1 284 618	0	0	1 284 618

- Poniżej zaprezentowana została informacja o łącznych zyskach i stratach ujętych w rachunku wyników oraz w kapitale dla Poziomu 3.

Typ instrumentu	Zyski i straty ujęte w rachunku wyników		Zyski i straty ujęte w kapitale	
	2018	2017	2018	2017
Obligacje komercyjne	42 444	74 255	-902	31 045
Obligacje komunalne	31 360	28 689	7 420	20 061
Akcje i udziały	-70	2 288	4 459	47 320

- Poniżej zaprezentowana została informacja na temat kupna, sprzedaży, emisji i rozliczeń dla Poziomu 3.

2018				
Typ instrumentu	Zapadłe	Nowe emisje	Wyemitowane i zapadłe w tym samym roku	Sprzedaże
Obligacje komercyjne	639 394	1 090 026	2 486	184 091
Obligacje komunalne	91 276	1 164 944	0	13 600

2017				
Typ instrumentu	Zapadłe	Nowe emisje	Wyemitowane i zapadłe w tym samym roku	Sprzedaje
Obligacje komercyjne	943 181	189 394	2 320 075	184 091
Obligacje komunalne	111 677	209 018	0	13 600

44.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Dla wybranych grup instrumentów finansowych ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a wartością godziwą, wynikających z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi) oraz niskich rynkowych stóp procentowych przyjęto, że wartość bilansowa jest zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to takich pozycji jak: kasa i środki w Banku Centralnym, depozyty i lokaty międzybankowe, zobowiązania wobec klientów.

Wycena ekspozycji kredytowych do wartości godziwej została przeprowadzona metodą dyskontowania oczekiwanych przyszłych strumieni pieniężnych, które były dyskontowane stopą procentową odpowiadającą danej transakcji kredytowej (z uwzględnieniem rynkowej wartości marży za ryzyko). W przypadku ekspozycji nieregularnych uwzględniono szacunek wartości bazujący na historycznych parametrach szkodowości podobnych ekspozycji.

Wartość godziwa aktywów Banku z tytułu dłużnych papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie została wyznaczona na podstawie techniki wyceny polegającej na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych, przy czym jako krzywą projekcyjną wykorzystano krzywą bazującą na stawkach WIBOR do roku włącznie, stawki IRS powyżej 1 roku oraz stawki FRA, natomiast jako krzywą dyskontową wykorzystano krzywą bazującą na rentowności obligacji skarbowych przesuniętą o spread kredytowy.

Wartość godziwa zobowiązań Banku z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych została wyznaczona na podstawie:

- kwotowań dostępnych w serwisie Catalyst – w przypadku obligacji znajdujących się w obrocie publicznym,
- techniki wyceny polegającej na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych – w przypadku pozostałych papierów, przy czym jako krzywą projekcyjną wykorzystano krzywą bazującą na stawkach WIBOR do roku włącznie, stawki IRS powyżej 1 roku oraz stawki FRA, natomiast, jako krzywą dyskontową wykorzystano krzywą bazującą na rentowności obligacji skarbowych przesuniętą o spread kredytowy.

Dla pozostałych składników aktywów i zobowiązań niewycenianych do wartości godziwej przyjęto, iż brak jest istotnych różnic między wartością godziwą składnika aktywów lub zobowiązań a jego wartością bilansową.

Poniżej zaprezentowano wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych, których w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie prezentuje się w wartości godziwej.

	Poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2018	
		Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	3	16 668 895	16 668 895
Należności od banków	3	8 364 968	8 365 956
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie	3	25 792 693	25 794 013
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	3	6 881 770	7 064 459
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	3	3 874 660	3 874 660
Zobowiązania wobec banków	3	3 879 221	3 879 221
Zobowiązania wobec klientów	3	47 637 298	47 637 298
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	3	5 214 051	5 214 051
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1	1 397 038	1 407 034
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3	4 390 171	4 421 576

	Poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2017	
		Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	3	988 581	988 581
Należności od banków	3	3 247 473	3 247 473
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3	27 223 753	27 506 769
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	3	2 105 540	2 105 540
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	0	0
Zobowiązania wobec banków	3	3 594 140	3 594 140
Zobowiązania wobec klientów	3	33 692 320	33 692 320
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	3	7 573 820	7 573 820
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1	2 407 405	2 420 673
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3	3 891 910	3 912 695

Do wyceny emisji obligacji wyemitowanych przez Grupę Kapitałową wykorzystano, oprócz krzywych projekcyjnych opartych o kwotowania stawek WIBOR, rynkowe kwotowania stawek IRS i FRA oraz krzywych dyskontowych opartych o rentowności skarbowych papierów wartościowych, również spread kredytowy przesuwający krzywą dyskontową. Spread kredytowy do wyceny został wyznaczony w oparciu o cenę emisyjną obligacji. Z uwagi na ten ostatni element wyceny, ponieważ nie jest on kwotowaniem obserwowalnym na rynku, wycena tych obligacji kwalifikuje się do Poziomu 3.

45. Działalność powiernicza

W latach 2018 i 2017 jednostka dominująca prowadziła rachunki papierów wartościowych klientów (rachunki depozytowe), na których przechowywano papiery wartościowe zdematerializowane.

Papiery wartościowe	31.12.2018	31.12.2017
KDPW	232 455 202	240 102 623
Obligacje	86 940	89 490
Obligacje skarbowe Podmiot 1 SP	232 368 262	240 013 133
NBP	828 500	698 200
Bony pieniężne	828 500	698 200
BGK	417 115	371 459
Obligacje komunalne	84 667	98 667
Pozostałe obligacje	332 448	272 792
Razem	233 700 817	241 172 282

Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w sprawozdaniu finansowym Grupy.

W latach obrotowych 2018 oraz 2017 Bank nie prowadził rachunków papierów wartościowych klientów, na których przechowywał papiery wartościowe inne niż zdematerializowane.

Cele i zasady zarządzania ryzykiem

46. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Wewnętrznym celem zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej jest zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa działania Banku, utrzymywanie wysokiej jakości aktywów oraz osiągnięcie planowanego wyniku finansowego w ramach akceptowalnego poziomu ryzyka.

Główne kierunki w zakresie zarządzania ryzykiem w BGK określone są w Strategii zarządzania ryzykiem w BGK oraz w politykach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Apetyt na ryzyko określony jest poprzez, między innymi, akceptowalny poziom współczynnika wypłacalności oraz współczynnika płynności krótkoterminowej, jak również akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka. W procesie alokacji wymagany kapitał jest dystrybuowany na poszczególne rodzaje ryzyka, przy określonym poziomie limitów dla poszczególnych rodzajów ryzyka w BGK. Stosowane limity, zarówno pośrednio (uwzględnienie w wykorzystaniu limitów transakcji z podmiotami zależnymi), jak i bezpośrednio (odrębne limity dla podmiotów zależnych) uwzględniają działalność podmiotów zależnych od Banku.

Poniżej został przedstawiony ogólny schemat obszarów objętych limitami.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest na podstawie:

- Strategii zarządzania ryzykiem w BGK zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku,
- Polityki zarządzania kapitałowego i szacowania kapitału wewnętrznego w BGK zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku,
- polityk, zasad i procedur zarządzania ryzykiem dotyczących identyfikacji, pomiaru lub szacowania, monitorowania, raportowania i kontroli ryzyka, opracowanych w formie pisemnej i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku,
- zasad ładu korporacyjnego, zasad wyboru, wynagradzania i monitorowania pracowników sprawujących funkcje istotne dla Banku oraz Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Banku lub Zarząd Banku,
- regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych.

Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych od Banku w przypadku ryzyk niefinansowych są spójne z zasadami zarządzania ryzykiem stosowanymi przez Bank, natomiast dla ryzyk finansowych uwzględniają specyfikę podmiotów zależnych.

Regulacje wewnętrzne podlegają regularnej weryfikacji w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka, otoczenia gospodarczego oraz dobrych praktyk branżowych.

Organizacja systemu zarządzania ryzykiem ma na celu zapewnienie jednoznacznego i efektywnego procesu identyfikacji, pomiaru/oceny, monitorowania, raportowania i kontroli ryzyka, a także podejmowanie działań zabezpieczających.

Proces identyfikacji ryzyka obejmuje określenie: rodzajów ryzyka, źródeł powstawania (czynniki ryzyka), istotności oraz wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Proces pomiaru lub szacowania ryzyka obejmuje ustalanie i stosowanie metod kwantyfikacji ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Proces kontroli ryzyka obejmuje ustalenie i stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka (m.in. system limitów, zapewnienie niezależności zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie, ubezpieczenia, transfer ryzyka, plany finansowania).

Proces monitorowania ryzyka obejmuje nadzór nad poziomem podejmowanego ryzyka, kontrolę aktualności i dokładności stosowanych metod oceny ryzyka oraz ocenę efektywności stosowanych narzędzi.

Proces raportowania ryzyka obejmuje informację o profilu ryzyka, identyfikację potencjalnych zagrożeń oraz informację o podjętych działaniach.

Sposób zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych od Banku, w tym metodyka identyfikacji, pomiaru i ograniczania ryzyka, wynika z przyjętej przez Bank strategii i uwzględnia rodzaj działalności prowadzonej przez te podmioty przy zachowaniu zasady proporcjonalności.

Organizację zarządzania ryzykiem w zakresie głównych rodzajów ryzyka przedstawia schemat:

	Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem	Apetyt na ryzyko	Zarządzanie na poziomie strategicznym	Zarządzanie na poziomie taktycznym	Monitorowanie ryzyka
Ryzyko kredytowe i koncentracji	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KKB	KKB	DRK DSRK DKT
Ryzyko rynkowe	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KFB	DS DRFS	DRF
Ryzyko płynności	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KFB	DS	DRF
Ryzyko operacyjne	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KRO	Każda komórka organizacyjna centrali/oddział	DRF
Ryzyko braku zgodności	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KRO	Każda komórka organizacyjna centrali/oddział	Komórka ds. zgodności
Adekwatność kapitałowa	Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Zarząd Banku	Zarząd Banku KFB	Każda jednostka biznesowa	DRF

Poniżej przedstawiono organy Banku uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem w Banku.

Rada Nadzorcza Banku

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność w szczególności poprzez zatwierdzenie akceptowalnego poziomu ryzyka oraz monitorowanie jego przestrzegania.

Komitet do spraw Ryzyka

Komitet do spraw Ryzyka wspiera działania Rady Nadzorczej Banku sprawując nadzór nad systemem zarządzania wszystkimi ryzykami zidentyfikowanymi w działalności Banku, w szczególności poprzez opiniowanie całościowej bieżącej

i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka. W skład Komitetu do spraw Ryzyka wchodzi osoby powoływane spośród członków Rady Nadzorczej Banku.

Komitet do spraw Audytu

Komitet do spraw Audytu wspiera działania Rady Nadzorczej Banku, w szczególności sprawując nadzór nad obszarem audytu wewnętrznego oraz monitorując proces sprawozdawczości finansowej, sprawozdawczości zarządczej i wykonywanie czynności rewizji finansowej w Banku. W skład Komitetu do spraw Audytu wchodzi osoby powoływane spośród członków Rady Nadzorczej Banku.

Zarząd Banku

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz skuteczność systemu zarządzania ryzykiem. W strukturze Zarządu jeden z jego członków, który uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na powołanie na stanowisko członka Zarządu, nadzoruje obszar ryzyka działalności bankowej obejmujący komórki organizacyjne zarządzające m.in. ryzykiem kredytowym, finansowym i operacyjnym.

Komitet Finansowy Banku (KFB)

Komitet pełni funkcje opiniodawcze i decyzyjne. Podstawowym celem działalności Komitetu jest określanie bieżącej, średnio- i długoterminowej polityki zarządzania aktywami i pasywami Banku, mającej na celu optymalizację wyników oraz efektywną alokację kapitału Banku, przy uwzględnieniu adekwatnego poziomu ekspozycji na ryzyko oraz charakteru zadań realizowanych przez Bank w ramach prowadzonej obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi na podstawie odrębnych ustaw bądź innych aktów prawnych.

Komitet Ryzyka Operacyjnego Banku (KRO)

Podstawowym celem działalności Komitetu jest zapewnienie efektywnego zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem braku zgodności. Komitet pełni funkcje opiniodawcze i decyzyjne. Komitet jest odpowiedzialny za ograniczanie ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez: inicjowanie oraz koordynowanie działań w zakresie identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności, opiniowanie poziomu limitów ograniczających ryzyko operacyjne, a także ocenę systemu stosowanych technik redukcji tych ryzyk. Komitet koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka utraty reputacji oraz raportowania w tym zakresie.

Komitet Kredytowy Banku (KKB)

Do podstawowych zadań Komitetu należy: podejmowanie decyzji w sprawie wniosków kredytowych oraz wniosków dotyczących czynności restrukturyzacyjnych i windykacyjnych, rekomendowanie Zarządowi Banku wniosków o podjęcie decyzji w sprawach zastrzeżonych do kompetencji Zarządu Banku, dokonywanie przeglądów portfela kredytowego, dokonywanie przeglądów branż i podejmowanie decyzji w sprawie ich klasyfikacji do odpowiednich kategorii ryzyka inwestycyjnego.

Komitet Zmian Banku

Komitet pełni funkcje opiniodawcze i decyzyjne. Do podstawowych zadań Komitetu należy zarządzanie portfelem przedsięwzięć w granicach kompetencji przyznanym Komitetowi oraz akceptacja, w powiązaniu z celami Strategii Banku, podstawowych zasad dotyczących produktów i usług bankowych, procesów, aplikacji i infrastruktury IT.

Komitet Autoryzacji Wydatków

Komitet pełni funkcje opiniodawcze i decyzyjne. Podstawowym celem działalności Komitetu jest zapewnienie wysokiej efektywności realizacji wydatków, w tym wspierających działania strategiczne Banku. Wydatki o znacznej wartości podlegają ocenie Komitetu w zakresie racjonalności biznesowej, możliwości optymalizacji cenowej i procesowej oraz przyjętego sposobu realizacji. Komitet wydaje zalecenia w zakresie polityki wydatków Banku.

Komitet Zarządzania Jakością Danych

Komitet pełni funkcje opiniodawcze i decyzyjne. Do podstawowych zadań Komitetu należy definiowanie celów i działań związanych z procesem zarządzania jakością danych oraz zarządzanie i nadzór nad procesami kontroli jakości danych oraz monitorowaniem ich jakości.

47. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”). Bank skorzystał z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). MSSF 9 istotnie zmienił też wymogi MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie

informacji". Ujawnienia za okres porównawczy stanowią powtórzenie ujawnień przedstawionych w poprzednich okresach.

47.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym od 1.01.2018 r.

Ryzyko kredytowe stanowi jeden z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank w ramach prowadzonej działalności i zostało zdefiniowane jako zagrożenie związane z niewypłaceniem przez kredytobiorcę zobowiązania wynikającego z umowy, tj. niespłaceniem należności z tytułu ekspozycji kredytowej wraz z wynagrodzeniem Banku, w terminach określonych w umowie.

Głównymi celami zarządzania ryzykiem kredytowym są:

- identyfikacja obszarów ryzyka kredytowego i jego ograniczanie do akceptowalnego przez Bank poziomu,
- systematyczna kontrola podejmowanych działań w obszarze tego ryzyka,
- kształtowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku w celu minimalizacji ryzyka negatywnego odchylenia się wyniku finansowego od założonego w planie finansowym Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą właściwe komórki Pionu Ryzyka Banku oraz dedykowane jednostki w podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej. Udział ten polega m.in. na opiniowaniu projektów i przepisów wewnętrznych dotyczących podmiotów zależnych a jednocześnie odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego, a także rekomendowanie zmian w tych przepisach.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym realizowany jest na poziomie ryzyka klienta z uwzględnieniem jednostkowej ekspozycji kredytowej oraz ryzyka portfela kredytowego w oparciu o:

- Strategię zarządzania ryzykiem w BGK,
- planowane, celowe działania określone w polityce kredytowej,
- wewnętrzne regulacje,
- dostępne systemy i narzędzia wspomagające,
- rekomendacje i zalecenia dla regionów oraz innych komórek Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym pozwala na identyfikację, jego pomiar lub szacowanie, monitorowanie, raportowanie oraz jego kontrolę.

Zarząd Banku określa politykę kredytową, uwzględniając apetyt na ryzyko i Strategię Banku oraz dotychczasowy poziom ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, strukturę portfela kredytowego, strukturę prawnych zabezpieczeń, spłaty transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym oraz zewnętrzne czynniki makroekonomiczne. W polityce kredytowej wskazywane są między innymi: akceptowalny poziom ryzyka dla portfela kredytowego, cele i rekomendacje kredytowe, profil kredytowy poszczególnych segmentów klienta oraz produktów, proces zarządzania ryzykiem wraz z przedstawieniem dobrych praktyk w tym zakresie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, co najmniej raz w roku przeprowadzane są testy warunków skrajnych dotyczące wrażliwości ekspozycji kredytowych na zmiany kursu walutowego, zmiany stóp procentowych oraz zmianę wartości przyjętych zabezpieczeń hipotecznych.

Zarządzanie i kontrola ryzyka kredytowego odbywa się głównie poprzez ustanawianie limitów ryzyka, które jest akceptowalne w odniesieniu do poszczególnych sektorów i branż, segmentów kontrahentów i produktów poszczególnych kontrahentów, jak również poprzez monitorowanie ekspozycji w odniesieniu do takich limitów.

Aktywne zarządzanie procesem oceny jakości kredytowej zapewnia wczesną identyfikację możliwych zmian wiarygodności kredytowej kontrahentów, w tym regularne przeglądy zabezpieczeń.

Limity dla kontrahentów są określane m.in. przy użyciu poziomu zaangażowania wobec kontrahenta oraz zgodnie z systemem klasyfikacji ryzyka kredytowego, który przypisuje ocenę ryzyka każdemu kontrahentowi.

Oceny ryzyka podlegają systematycznemu przeglądowi. Proces oceny jakości kredytowej ma pozwolić na ocenę potencjalnej straty wynikającej z ryzyka oraz na podejmowanie działań naprawczych.

Bank przygotowuje cykliczne raporty dotyczące ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji:

- raport miesięczny dla Zarządu Banku i Komitetu Kredytowego Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku,
- raport kwartalny dla Zarządu Banku i Komitetu Kredytowego Banku oraz Komitetu do spraw Ryzyka, a w okresach półrocznych również dla Rady Nadzorczej Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku,
- raport roczny dla Zarządu Banku, Komitetu Kredytowego Banku i Komitetu do spraw Ryzyka oraz dla Rady Nadzorczej Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku

oraz szereg innych opracowań i analiz dotyczących obszaru działalności narażonej na ryzyko kredytowe.

Model utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

W Banku od 1 stycznia 2018 roku, odpisy aktualizujące tworzone są zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej nr 9 Instrumenty Finansowe („MSSF 9”). MSSF 9 zakłada kalkulację odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji.

Model utraty wartości stosuje się do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (AC), w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (FVOCI) oraz pozabilansowe ekspozycje kredytowe.

Nowy standard MSSF9 wprowadził zasadniczą zmianę w zakresie pomiaru utraty wartości aktywów finansowych, zgodnie z którą koncepcja strat oczekiwanych (ECL – expected credit losses) zastąpiła dotychczasową koncepcję strat poniesionych. Zmiana podejścia spowodowała istotny wzrost znaczenia szacunków i założeń dla potrzeb pomiaru utraty wartości w szczególności w zakresie identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego oraz związanej z tym wyceny oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia ekspozycji.

Podczas procesu wyceny oczekiwanych strat kredytowych brany jest szeroki zakres informacji obejmujący dane historyczne, obecne oraz przewidywane przyszłe warunki gospodarcze.

Kluczową zmianą jest wprowadzenie (zamiast dotychczasowego 2-fazowego) nowego 3-fazowego modelu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Model utraty wartości zgodnie z MSSF 9 opiera się na podziale ekspozycji na 3 fazy w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej w porównaniu do początkowego ujęcia aktywów w księgach. Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości zależy od fazy:

Faza	Kryterium klasyfikacji (fazy)	Sposób kalkulacji odpisu aktualizującego
Faza 1	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa
Faza 2	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywotnym
Faza 3	Ekspozycje, dla których stwierdzono utratę wartości	
POCI	Ekspozycje z utratą wartości w momencie początkowego ujęcia (tzw. POCI)	

W portfelu kredytowym na dzień sprawozdania Bank posiada aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia (tj. aktywa z rozpoznaną utratą wartości na dzień nabycia lub udzielenia), traktowane one są jako POCI we wszystkich następnym okresach do momentu ich wyksięgowania. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy w międzyczasie doszło do uzdrowienia aktywa. Innymi słowy, aktywa raz rozpoznane jako POCI pozostają w tym statusie niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych. W przypadku instrumentów o statusie POCI straty kredytowe ujmowane są w wysokości oczekiwanych strat w horyzoncie dożywotnym przez cały okres życia tych instrumentów.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje cyklicznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych ze znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego lub z utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów aktualizujących.

Na proces ustalania odpisów aktualizujących składają się następujące etapy:

- identyfikacja znacznego wzrostu ryzyka kredytowego,
- rozpoznanie dowodów utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia tych dowodów,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania dowodów utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu aktualizującego,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych dowodów utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej.

Zdarzeniami uznawanymi za dowody indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu powyżej 90 dni,

- znaczące pogorszenie sytuacji finansowej klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

Metody oszacowania utraty wartości

W Banku stosowane są dwie metody oszacowania utraty wartości:

- metoda indywidualna - stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, dla których zidentyfikowano dowody utraty wartości,
- metoda grupowa – stosowana dla ekspozycji:
 - dla których nie zidentyfikowano dowodów utraty wartości oraz dla ekspozycji, dla których metoda indywidualna nie wykazała utraty wartości,
 - nieznaczących indywidualnie, dla których rozpoznano dowody utraty wartości.

Przy ustalaniu odpisu metodą indywidualną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu odpisów metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, odpis aktualizujący ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za dowód indywidualnej utraty wartości) a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie dożywotnim wymaga zastosowania wieloletnich parametrów ryzyka. Na potrzeby kalkulacji straty kredytowej zgodnie z MSSF 9 Bank porównuje przepływy pieniężne, które powinien otrzymać zgodnie z umową z kredytobiorcą z szacowanymi przez Bank przepływami, które spodziewa się otrzymać. Tę różnicę Bank dyskontuje pierwotną efektywną stopą procentową, a w przypadku aktywów POCl – pierwotną efektywną stopą procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe.

Metodyka kalkulacji parametrów grupowych – PD, RR oraz EAD.

Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia default w kolejnych rocznych interwałach w okresie dożywotnim. Wieloletnia krzywa PD dla danej ekspozycji uzależniona jest od bieżącej wartości parametru 12M PD (i właściwej klasy ratingowej) wyznaczonej w oparciu o wewnętrzne modele PD Banku.

W procesie estymacji Bank uwzględnia bieżące jak i prognozowane warunki makroekonomiczne (MSSF 9 § 5.5.17(c)).

Kalkulacja oczekiwanych stóp odzysku (RR) oparta jest o model Roll Rates, w którym w ramach homogenicznych grup kalkulowane są średnie wartości miesięcznych odzysków warunkowo względem miesiąca od identyfikacji default. Homogeniczne grupy ekspozycji zostały wyodrębnione na podstawie następujących charakterystyk:

- segment klienta,
- typ produktu,
- ocena ryzyka kredytowego lub proces oceniania według przyjętej skali,
- faza postępowania z kredytem,
- opóźnienie w spłacie.

W ramach zdefiniowanych homogenicznych grup kalkulowane są średnie miesięczne stopy odzysku, na które składają się spłaty i odzyski z windykacji ważone wartością zaległego kapitału obserwowaną na początek danego miesiąca od identyfikacji default.

W procesie wyceny oczekiwanych strat kredytowych w przypadku ekspozycji z harmonogramem spłat, Bank wyznacza jedną wartość oczekiwanej straty (odpisu). W pierwszej kolejności wartość jest alokowana jako odpis na bilansową część ekspozycji, maksymalnie do równowartości wartości księgowej bilansowej ekspozycji kredytowej. Jeżeli całkowity odpis

jest większy niż wartość księgowa bilansowej ekspozycji kredytowej, wówczas ta różnica jest alokowana na pozabilansową część ekspozycji.

W przypadku ekspozycji bez harmonogramu wyceniany jest odpis oddzielnie na bilansową oraz pozabilansową część ekspozycji kredytowej (na podstawie skalkulowanych wartości EAD bilansu i EAD pozabilansu).

Dla ekspozycji, dla których nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie wewnętrznych modeli, Bank przyjmuje podejście polegające na zastosowaniu parametrów z innych portfeli o zbliżonych charakterystykach lub parametry eksperckie, w szczególności w sytuacji kiedy portfel, dla którego wyznaczony ma być parametr jest nieliczny lub zaliczany do tzw. portfeli o niskiej szkodowości (ang. low default portfolio).

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Kryterium niskiego ryzyka kredytowego

Zgodnie z § 5.5.10 Standardu MSSF 9 ekspozycje, które na datę sprawozdawczą są uznawane za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym, mogą pozostać w fazie 1 jeśli wystąpiło ilościowe kryterium znacznego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia. W przypadku wystąpienia kryterium jakościowego lub przeterminowania powyżej 30 dni ekspozycje te podlegają transferowi do fazy 2. Zgodnie z § B.5.5.22 standardu MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie, gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Bank nie uznaje, że ekspozycje kredytowe charakteryzują się niskim ryzykiem kredytowym, jeżeli uważa, że wiążą się one z niskim ryzykiem straty jedynie ze względu na wartość zabezpieczenia, a sama ekspozycja kredytowa bez tego zabezpieczenia nie byłaby uznawana za charakteryzującą się niskim ryzykiem kredytowym. Bank nie uznaje również, że ekspozycje kredytowe charakteryzują się niskim ryzykiem kredytowym jedynie dlatego, że wiąże się z nimi niższe ryzyko niewykonania zobowiązania niż w przypadku innych ekspozycji kredytowych kredytobiorcy lub w porównaniu z ryzykiem kredytowym występującym w jurysdykcji, w ramach której kredytobiorca działa.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (Low Credit Risk) dla ekspozycji kredytowych z nadanym niskim wewnętrznym ratingiem (pierwsze 4 klasy), które nie spełniają kryteriów jakościowego lub przeterminowania jako kryteriów znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, klasyfikowane są do fazy 2. Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego, jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe lub jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, przy czym wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe wzrostu ryzyka kredytowego

Kryterium ilościowe jest stosowane wyłącznie w stosunku do portfeli homogenicznych zawierających ekspozycje kredytowe z przypisanymi wewnętrznymi ratingami. Weryfikacja kryterium ilościowego polega na porównaniu obecnego (na datę bilansową) poziomu ryzyka kredytowego (ryzyka przejścia w stan default) z poziomem ryzyka kredytowego z dnia początkowego ujęcia. Weryfikacja ta służy ocenie wzrostu ryzyka kredytowego na podstawie zmiany ryzyka kredytowego w całym okresie życia ekspozycji. Ilościowy pomiar wzrostu ryzyka kredytowego realizowany jest poprzez porównanie poziomu ryzyka kredytowego mierzonego LtPD (Life time probability of default) lub wewnętrznym ratingiem na datę bilansową z poziomem ryzyka kredytowego mierzonego LtPD lub wewnętrznym ratingiem na datę początkowego ujęcia lub mierzonego wewnętrznymi ratingami.

Ocena wzrostu ryzyka kredytowego opiera się wyłącznie na ryzyku defaultu. Zmiany LGD nie mają wpływu na transfer ekspozycji z fazy 1 do fazy 2.

Klasyfikacja do fazy 2 odbywa się na podstawie wartości granicznej progu istotności, powyżej której ekspozycja jest klasyfikowana do fazy 2 wyznaczonego jako wartość względna poprzez porównanie LtPD na dzień bilansowy z LtPD na datę początkowego ujęcia. W przypadku obu krzywych porównanie to odbywa się dla identycznego okresu czasu, tzn. od dnia bilansowego do daty zapadalności.

Dla części portfeli objętych modelami ratingowymi przeklasyfikowanie ekspozycji do fazy 2 odbywa się na podstawie zaklasyfikowania do określonej klasy ratingowej na dzień bilansowy, powyżej której ekspozycja klasyfikowana

jest do fazy 2 lub ekspozycja kredytowa znajduje się powyżej określonej klasy ratingowej na dzień bilansowy i nastąpiła zmiana klasy ratingowej o określoną liczbę klas. Zmiana klas ratingowych wyznaczona jest jako porównanie klasy ratingowej na dzień bilansowy z klasą ratingową na datę początkowego ujęcia.

Graniczne wartości względnej zmiany ryzyka kredytowego kwalifikujące ekspozycje do fazy 2 są weryfikowane w ramach przeglądu modelu.

Kryteria jakościowe wzrostu ryzyka kredytowego

Wstępny, wymagający potwierdzenia, kryteriami jakościowymi znacznego wzrostu ryzyka kredytowego są kryteria wyodrębnione z katalogu Sygnałów Wczesnego Ostrzegania (SWO) zdefiniowane zgodnie z obowiązującą w Banku klasyfikacją jako „silne”, których wystąpienie łączy się z wysokim prawdopodobieństwem przejścia ekspozycji w stan default.

Ponadto, przeterminowanie ekspozycji kredytowej powyżej 30 dni jest kryterium znacznego wzrostu ryzyka.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikował wystąpienie zdarzenia powodującego utratę wartości, klasyfikowane są do fazy 3. Bank analizuje wystąpienie dowodu utraty wartości na poziomie umowy/transakcji oraz klienta. Wystąpienie dowodu utraty wartości dla klienta lub jednej z jego ekspozycji kredytowej, skutkuje traktowaniem wszystkich innych ekspozycji kredytowych tego klienta jako ekspozycji z dowodem utraty wartości. W przypadku podmiotów powiązanych wystąpienie dowodów utraty wartości nie skutkuje traktowaniem ekspozycji pozostałych podmiotów powiązanych jako ekspozycji z utratą wartości.

Bank dokonuje oceny wszystkich ekspozycji kredytowych (grup ekspozycji kredytowych) pod kątem identyfikacji obiektywnych dowodów utraty wartości, według najbardziej aktualnych danych, posiadanych przez Bank na dzień dokonywania aktualizacji wartości, na podstawie katalogu dowodów utraty wartości określonych w wewnętrznych aktach normatywnych dotyczących ujmowania i wyceny oczekiwanych strat kredytowych.

Uwzględnienie oczekiwań odnośnie przyszłych warunków makroekonomicznych

MSSF 9 nakłada na Bank obowiązek uwzględnienia oczekiwań w zakresie sytuacji makroekonomicznej w kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych. Zgodnie z wymogiem MSSF 9 par. 5.5.4, Bank koryguje parametry ryzyka w celu uwzględnienia prognozowanych przyszłych informacji makroekonomicznych (takich jak: stopa procentowa, kursy walutowe), dla portfeli, dla których zidentyfikował zależność. Źródłem informacji o wartościach czynników makroekonomicznych są prognozy sporządzane przez analityków ekonomicznych Banku.

Pochodne instrumenty finansowe

W przypadku instrumentów pochodnych, Bank jest narażony na ryzyko niewykonania zobowiązań przez stronę transakcji związanej z danym instrumentem pochodnym. W przypadku klientów innych niż banki, rozliczenia dokonywane są zazwyczaj w kwocie netto, co chroni Bank przed ewentualnym ryzykiem rozliczeniowym. W uzasadnionych przypadkach, w celu ograniczenia ryzyka Bank zabezpiecza się dodatkowo poprzez depozyty zabezpieczające od klientów.

Ryzyko kredytowe wynikające z udzielonych zobowiązań

Bank oferuje swoim klientom gwarancje, na podstawie których Bank może być zobowiązany do dokonania płatności w ich imieniu oraz zaciąga zobowiązania, by przedłużyć udzielone kredyty w celu zaspokojenia ich potrzeb w zakresie płynności. Akredytywy i gwarancje (w tym akredytywy standby) zobowiązują Bank do dokonania płatności w imieniu klientów w przypadku określonego działania, które ma na ogół związek z importem lub eksportem towarów. Takie zobowiązania narażają Bank na ryzyko, które jest podobne do ryzyka związanego z pożyczkami i kredytami oraz które jest ograniczane przez te same procesy kontroli i polityki.

Analiza maksymalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe, ryzyko związane z zabezpieczeniami oraz innymi elementami powodującymi poprawę warunków kredytowania

W tabeli poniżej przedstawiono maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe według klas aktywów finansowych.

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe bez uwzględnienia posiadanych zabezpieczeń (w podziale na klasy instrumentów finansowych)	31.12.2018
Środki w Banku Centralnym	16 668 286
Należności od banków	8 364 968
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	979 480
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	740 141
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 861 979
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25 938 781
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	6 881 770
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	3 874 660
Pozostałe aktywa	3 968 840
Razem	83 278 905

	31.12.2018
Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe w związku z udzielonymi przez Grupę gwarancjami	12 981 856

Bank posiada znaczący portfel gwarancji udzielonych w głównej mierze podmiotom niefinansowym, w tym przedsiębiorstwom. Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe w związku z udzielonymi przez Bank gwarancjami, na koniec 2018 roku wynosiło 12 981 856 tys. zł.

47.1.1. Struktura geograficzna portfela

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału wg jednostek terenowych Banku (regionów) oraz wg województw. Bank posiada swoje regiony w każdym z miast wojewódzkich.

Koncentracja geograficzna jest pochodną zaangażowania w duże grupy podmiotów w poszczególnych branżach, stąd też dotychczas w Banku nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych. Bank wyznacza natomiast limity branżowe.

47.1.2. Struktura branżowa portfela

Bank stosuje narzędzia i metody wspierające monitoring ekspozycji kredytowych i klientów, co pozwala na sprawne reagowanie w przypadku pogarszania się jakości portfela lub poszczególnych ekspozycji kredytowych i podejmowanie środków zaradczych.

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia sektorów gospodarki odbywa się codziennie w oparciu o wewnętrzne procedury dotyczące wewnętrznych limitów branżowych.

Przypisanie klienta do limitu branżowego odbywa się na podstawie klasyfikacji klienta do właściwej branży dokonywanej i weryfikowanej przez pracownika Banku.

Koncentracja zaangażowań w branży gospodarki narodowej (zaangażowanie bilansowe) na 31.12.2018 *		
Branża	Kwota zaangażowania	Udział w zaangażowaniu ogółem
Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	8 414 538	22,8%
Budownictwo	4 935 212	13,4%
Działalność finansowa	1 058 888	2,9%
Działalność naukowa, profesjonalna, techniczna i edukacja	2 584 111	7,0%
Górnictwo i wydobywanie	1 692 517	4,6%
Handel hurtowy	438 367	1,2%
Hotele i restauracje	217 219	0,6%
Obsługa rynku nieruchomości, administrowanie	1 521 538	4,1%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 033 470	2,8%
Pozostała działalność usługowa, sportowa, rozrywkowa, rekreacyjna	114 437	0,3%
Pozostałe (osoby fizyczne, brak PKD)	1 922 925	5,2%
Przetwórstwo przemysłowe	4 041 659	10,8%
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	4 418 706	12,0%
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4 538 209	12,3%
Razem	36 931 796	100,0%

* Zaangażowanie obejmuje kapitał kredytów i pożyczek, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, dłużne papiery wartościowe

Bank stosuje limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów prowadzących działalność w wybranych branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

W strukturze portfela dominuje administracja publiczna ze względu na rozwiniętą współpracę BGK z rządem centralnym oraz z samorządami lokalnymi. Relatywnie dużą grupę ekspozycji stanowi również branża budowlana, transportowa, gospodarka magazynowa i łączność oraz branża zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę. Wynika to między innymi z faktu, iż Bank angażuje się w finansowanie przedsięwzięć strategicznych z punktu widzenia Skarbu Państwa, w tym dotyczących energetyki, sektora paliwowego i chemicznego oraz transportu. Przedsięwzięcia tego typu są realizowane w formie dużych projektów inwestycyjnych.

47.1.3. Struktura jakościowa i rozkład portfeli

Bank zarządza jakością kredytową aktywów poprzez szereg metod ograniczania ryzyka kredytowego, w tym przy pomocy wewnętrznych ratingów kredytowych. Bank od kilku lat stosuje metody wewnętrznych ratingów w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw i podmiotów leczniczych prowadzących pełną sprawozdawczość finansową oraz spółdzielni mieszkaniowych i towarzystw budownictwa społecznego.

W Banku obowiązuje skala klas ratingowych w ramach metodyk ratingowych obejmujących poszczególne segmenty klientów z zakresem od 1 do 20, przy czym klasy ratingowe równe lub wyższe od 18 oznaczają klasy default. Prezentowany w tabelach podział przedstawia grupowanie klas ryzyka na trzy podstawowe grupy ratingowe.

Zgodnie ze swoją polityką, Bank stosuje oceny ratingowe ryzyka dla większości ekspozycji kredytowych portfela kredytowego. Pozwala to na właściwe zarządzanie istniejącym ryzykiem i umożliwia porównywanie ryzyka kredytowego w odniesieniu do różnych segmentów klientów oraz produktów. W grupie klientów bez ratingów wewnętrznych znajdują się przede wszystkim nowe transakcje finansujące przedsięwzięcia inwestycyjne w formule spółek celowych.

System ratingowy wykorzystuje różnorodne finansowe narzędzia analityczne oraz przetworzone informacje rynkowe, by uzyskać główne dane wejściowe do pomiaru ryzyka związanego z klientem. Stosowane modele ratingowe są regularnie monitorowane i poddawane walidacji.

Przy określaniu i monitorowaniu ryzyka kredytowego klientów Bank wykorzystuje również oceny ratingowe nadawane klientom przez uznane agencje ratingowe.

Poniższe tabele przedstawiają alokację portfela według stanu na 31 grudnia 2018 roku.

- Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom, zobowiązań z tytułu udzielonych pożyczek i gwarancji, dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych według ratingu ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom wyceniane według zamortyzowanego kosztu na 31.12.2018					
Rating wewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Rating od 1 do 13	17 896 102	2 402 729	273 674	5 136	20 577 641
Rating od 14 do 17	328 060	474 086	174 680	110 576	1 087 402
Rating 18 i gorszy	147 410	152 368	1 304 050	10 425	1 614 253
bez ratingu	3 754 213	135 117	216 177	0	4 105 507
Razem wartość bilansowa brutto	22 125 785	3 164 300	1 968 581	126 137	27 384 803
Odpisy z tytułu utraty wartości	165 379	84 351	715 358	-27 322	937 766
Razem wartość bilansowa netto	21 960 406	3 079 949	1 253 223	153 459	26 447 037

Zobowiązania warunkowe (gwarancje, zobowiązanie do udzielenia kredytu) wyceniane według zamortyzowanego kosztu na 31.12.2018					
Rating wewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Rating od 1 do 13	46 855 101	617 591	1 171 070	0	48 643 762
Rating od 14 do 17	645 386	172 316	50 326	0	868 028
Rating 18 i gorszy	43 685	7 585	14 128	0	65 398
bez ratingu	4 658 780	4 266	104 933	0	4 767 979
Razem	52 202 952	801 758	1 340 457	0	54 345 167
Odpisy z tytułu utraty wartości	139 754	12 684	59 246	0	211 684

Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na 31.12.2018					
Rating wewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Rating od 1 do 13	78 851	67 237	0	0	146 088
Rating od 14 do 17	0	0	0	0	0
Rating 18 i gorszy	0	0	0	0	0
bez ratingu	0	0	0	0	0
Razem wartość bilansowa	78 851	67 237	0	0	146 088

- Podział ekspozycji wobec banków z tytułu lokat, rachunków bieżących oraz innych należności według wewnętrznej klasy ryzyka banku

Podział ekspozycji wobec banków z tytułu lokat, rachunków bieżących oraz innych należności wycenianych w zamortyzowanym koszcie według wewnętrznej klasy ryzyka banku na 31.12.2018	
I	1 044 622
II	943 518
III	564 829
IV	281 995
VI	21 499
bez klasy ryzyka*	4 854 856
Razem wartość bilansowa brutto	7 711 319
Odpisy z tytułu utraty wartości	695
Razem wartość bilansowa netto	7 710 624

* rachunki bieżące nostro, pozostałe

- Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według zewnętrznych ratingów

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie według zewnętrznych ratingów na 31.12.2018					
Rating zewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
A / AA	0	0	0	0	0
BBB	1 676 236	0	0	0	1 676 236
BB	0	0	0	0	0
B	0	0	0	0	0
CCC	0	0	0	0	0
bez ratingu	3 637 618	1 019 275	681 389	0	5 338 282
Razem wartość bilansowa brutto	5 313 854	1 019 275	681 389	0	7 014 518
Odpisy z tytułu utraty wartości	11 405	15 547	105 796	0	132 748
Razem wartość bilansowa netto	5 302 449	1 003 728	575 593	0	6 881 770

Dłużne papiery wartościowe nabyte w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu według zewnętrznych ratingów na 31.12.2018					
Rating zewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
A / AA	938 888	0	0	0	938 888
BBB	695 103	0	0	0	695 103
BB	1 691 164	0	0	0	1 691 164
B	446 146	0	0	0	446 146
CCC	50 324	0	0	0	50 324
bez ratingu	53 035	0	0	0	53 035
Razem	3 874 660	0	0	0	3 874 660

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody według zewnętrznych ratingów na 31.12.2018					
Rating zewnętrzny	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
A / AA	636 433	0	0	0	636 433
BBB	11 811 553	0	0	0	11 811 553
BB	207 170	0	0	0	207 170
B	0	0	0	0	0
CCC	0	0	0	0	0
bez ratingu	2 063 564	34 736	1 220	0	2 099 520
Razem wartość bilansowa	14 718 720	34 736	1 220	0	14 754 676
Odpisy z tytułu utraty wartości*	4 004	412	216	0	4 632

* Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według zewnętrznych ratingów na 31.12.2018	
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	
A / AA	0
BBB	617
BB	0
B	0
CCC	0
Razem	617
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	
A / AA	42 219
BBB	174 575
BB	0
B	0
CCC	0
bez ratingu	52 508
Razem	269 302

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według zewnętrznych ratingów na 31.12.2018			
Rating zewnętrzny	Banki	Pozostałe instytucje finansowe	Podmioty niefinansowe
A+	121 668	0	0
A	226 109	0	0
A-	40 054	477 508	0
BBB+	54 281	0	0
BB+	0	0	0
bez ratingu	0	17 094	42 149
Razem wartość bilansowa	442 112	494 602	42 149

47.1.4. Analiza koncentracji ryzyka

Ryzyko koncentracji zaangażowania oznacza zagrożenie wynikające z zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, podmiotów z tego samego regionu geograficznego, zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia, w tej samej walucie, wobec podmiotów, o których mowa w art. 79 ust. 1 Prawa bankowego, mogące istotnie wpłynąć na stabilność i bezpieczeństwo działania Banku poprzez niewykonanie zobowiązania przez pojedynczy podmiot, podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

Bank kontroluje poziom ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- łącznie oraz w podziale na działalność własną, a także związaną z obsługą funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych na podstawie odrębnych ustaw,
- w zakresie koncentracji zaangażowań wobec jednego podmiotu i/lub podmiotów powiązanych kapitałowo bądź organizacyjnie,
- w zakresie dużych ekspozycji,
- w odniesieniu do poszczególnych branż działalności gospodarczej,
- odrębnie z tytułu ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- w stosunku do wybranych segmentów i produktów,
- z tytułu transakcji walutowych lub indeksowanych do waluty,
- z tytułu udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych (gwarancji, poręczeń i akredytyw).

W Banku stosuje się regulacyjne limity koncentracji dużych ekspozycji wynikające z rozporządzenia CRR, ustawy Prawo bankowe i szczególnych przepisów ustawy o BGK, których poziom dodatkowo ograniczany jest uchwałą Zarządu Banku w sprawie ustalenia maksymalnego poziomu koncentracji zaangażowania wobec pojedynczego klienta lub grupy powiązanych klientów na moment podejmowania decyzji finansowej.

Wykorzystanie limitu koncentracji wyznaczane jest z częstotliwością dzienną. Przyjęty przez Bank jako bezpieczny poziom zaangażowania wobec grupy podmiotów powiązanych oraz pojedynczego klienta na koniec 2018 roku nie został przekroczony.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych na 31.12.2018		
	Zaangażowanie*	Udział w portfelu kredytowym
1.	3 759 529	10,2%
2.	3 426 040	9,3%
3.	2 913 612	7,9%
4.	2 019 305	5,5%
5.	1 768 847	4,8%
6.	1 633 662	4,4%
7.	1 605 879	4,3%
8.	1 588 740	4,3%
9.	1 528 263	4,1%
10.	1 062 884	2,9%
11.	1 061 764	2,9%
12.	863 749	2,3%
13.	598 587	1,6%
14.	569 842	1,5%
15.	551 705	1,5%
16.	549 784	1,5%
17.	523 713	1,4%
18.	467 033	1,3%
19.	462 793	1,3%
20.	399 917	1,1%
Razem	27 355 648	74,1%

*obejmuje zaangażowanie kredytowe bilansowe i pozabilansowe: kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, dłużne papiery wartościowe oraz limity na transakcje pochodne. Kwota zaangażowania wyliczana jest na potrzeby limitów zewnętrznych (limity koncentracji dużych ekspozycji) bez uwzględnienia odliczeń.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych niebankowych na 31.12.2018		
Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu kredytowym
1.	5 004 250	13,5%
2.	4 131 989	11,2%
3.	3 808 644	10,3%
4.	3 136 013	8,5%
5.	2 019 305	5,5%
Razem	18 100 201	49,0%

*obejmuje zaangażowanie kredytowe bilansowe i pozabilansowe: kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, dłużne papiery wartościowe oraz limity na transakcje pochodne. Kwota zaangażowania wyliczana jest na potrzeby limitów zewnętrznych (limity koncentracji) bez uwzględnienia odliczeń.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego na 31.12.2018	
PLN	82,5%
Waluty obce, w tym:	17,5%
- EUR	11,4%
- USD	5,0%
- CHF	0,1%
- inne	1,0%
Razem	100,0%

47.1.5. Zabezpieczenia oraz inne formy ograniczenia ryzyka kredytowego

Podstawowym instrumentem redukcji ryzyka kredytowego jest prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku. W Banku stosuje się wewnętrzną procedurę dotyczącą ustanawiania i oceny prawnego zabezpieczenia wierzytelności na moment zawierania transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym oraz monitorowania zabezpieczenia w okresie trwania transakcji.

Bank, w zakresie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie lub redukcję ryzyka kredytowego do założonych dopuszczalnych poziomów, stosuje następujące instrumenty i metody:

- dywersyfikację ryzyka,
- zabezpieczenie ryzyka,
- podział ryzyka,
- rekompensatę ryzyka.

W Banku ogranicza się ryzyko kredytowe poprzez uwzględnianie ochrony kredytowej przy obliczaniu ekspozycji ważonych ryzykiem w portfelu bankowym, zgodnie z wewnętrznymi procedurami dotyczącymi prawnych zabezpieczeń wierzytelności Banku.

Do kalkulacji wartości odzyskiwalnej zabezpieczeń przyjmuje się zweryfikowaną przez Bank wartość z wyceny z zastosowaniem wskaźników korygujących wartość zabezpieczeń. W przypadku zabezpieczeń nierzeczywistych dodatkowo badana jest sytuacja ekonomiczno-finansowa wystawcy zabezpieczenia. Ponadto, każdorazowo oceniane jest spełnienie warunków formalno-prawnych uznania zabezpieczenia oraz jego realność i płynność, a także korelacja z sytuacją ekonomiczno-finansową dłużnika.

Bank stosuje cykliczny monitoring prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych.

Zabezpieczenia oraz inne formy ograniczenia ryzyka kredytowego na 31.12.2018	Wartość godziwa zabezpieczeń
Hipoteki	35 976 822
Zastawy	2 224 085
Gwarancje i poręczenia, w tym:	8 493 415
- gwarancje bankowe	613 806
- gwarancje rządowe	6 804 606
- gwarancje i poręczenia inne	1 075 003
Zabezpieczenia na środkach pieniężnych	152 974
Inne	14 346

W strukturze zabezpieczeń ekspozycji kredytowych Banku według wartości godziwej dominują hipoteki oraz gwarancje i poręczenia. Maksymalną redukcją ryzyka charakteryzują się ekspozycje kredytowe zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego (oznaczone jako gwarancje i poręczenia inne). Jednostki samorządu terytorialnego poręczają głównie ekspozycje powiązanych Towarzystw Budownictwa Społecznego, szpitali i spółek komunalnych.

47.1.6. Praktyki dotyczące ekspozycji poddanych restrukturyzacji lub refinansowaniu (praktyki forbearance)

Bank stosuje definicję ekspozycji restrukturyzowanej, rozumianej jako ekspozycja kredytowa, w odniesieniu do której zastosowano środki restrukturyzacyjne. Środki te obejmują przyznane przez Bank udogodnienia dla kredytobiorcy, który doświadcza lub wkrótce zacznie doświadczać trudności z wywiązywaniem się ze swoich zobowiązań finansowych (trudności finansowe).

Następujące środki uznaje się za środki restrukturyzacyjne:

- zmianę warunków umowy, z tytułu której ekspozycja kredytowa została sklasyfikowana jako zagrożona przed tą zmianą lub która zostałaby sklasyfikowana jako zagrożona, jeżeli nie zostałaby zmieniona,
- zmianę warunków umowy, z której wynika ekspozycja kredytowa obejmująca całkowite lub częściowe umorzenie ekspozycji w drodze odpisów,
- zezwolenie Banku na skorzystanie z wbudowanych klauzul restrukturyzacyjnych w odniesieniu do kredytobiorcy zagrożonego niewywiązaniem się z zobowiązania lub który zostałby uznany za zagrożonego niewywiązaniem się z zobowiązania w przypadku nieskorzystania z tych klauzul,
- dokonanie przez kredytobiorcę spłaty kwoty głównej lub odsetek od innej ekspozycji kredytowej w Banku, która to ekspozycja była zagrożona w momencie zastosowania przez Bank, lub blisko tego okresu, udogodnienia w formie dodatkowego finansowania lub która zostałaby sklasyfikowana jako zagrożona w przypadku braku zastosowania udogodnienia,
- zmianę prowadzącą do spłat dokonanych dzięki realizacji zabezpieczenia – jeżeli zmiana taka stanowi przedmiot udogodnienia.

Uznaje się, że ekspozycje przestały być restrukturyzowane, jeżeli spełnione są wszystkie poniższe warunki:

- ekspozycję kredytową uznaje się za niezagrożoną w przypadku, gdy została ona usunięta z kategorii ekspozycji zagrożonych,
- po dokonaniu analizy sytuacji finansowej kredytobiorcy, która wykazała, że umowa ta nie spełnia już warunków uznania jej za zagrożoną,
- od daty uznania ekspozycji restrukturyzowanej za niezagrożoną upłynął co najmniej dwuletni okres obserwacji (24 miesiące),
- dokonywane były regularne płatności z tytułu odsetek i kapitału przez co najmniej 12 z 24 miesięcy okresu obserwacji;
- na koniec okresu warunkowego żadna z ekspozycji wobec kredytobiorcy nie była przeterminowana o ponad 30 dni.

Wartość ekspozycji forborne w portfelu kredytowym wg stanu na 31.12.2018					
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu w tym,	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Ekspozycje forborne brutto	59 700	0	616 938	126 137	802 775
- sektor niefinansowy	56 629	0	527 858	126 137	710 624
- sektor budżetowy	3 071	0	89 080	0	92 151
Odpisy z tytułu utraty wartości	341	0	174 254	-27 322	147 273
Ekspozycje forborne netto	59 359	0	442 684	153 459	655 502

Polityka zabezpieczeń

Kwota oraz rodzaj wymaganego zabezpieczenia zależy od oceny ryzyka kredytowego związanego z kontrahentem. W Banku obowiązują określone wytyczne dotyczące akceptowalności oraz wyceny każdego rodzaju zabezpieczenia.

Główne rodzaje uzyskiwanych zabezpieczeń są następujące:

- dla pożyczek papierów wartościowych oraz transakcji odkupu odwrotnego - gotówka i papiery wartościowe,
- dla kredytów komercyjnych - zabezpieczenia w formie hipotek, zastawów na ruchomościach.

Bank monitoruje wartość rynkową zabezpieczenia dla każdej transakcji kredytowej i w przypadku takiej potrzeby żąda dodatkowego zabezpieczenia, zgodnie z zasadniczą umową.

Zgodnie ze swoją polityką, Bank stara się rozporządzać przejętymi zabezpieczeniami w uporządkowany sposób. Wpływy są wykorzystywane do zmniejszenia lub spłaty zaległych wierzytelności. Bank nie wykorzystuje przejętych zabezpieczeń w celach biznesowych.

47.2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym do 31.12.2017 r.

Ryzyko kredytowe stanowiło jeden z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank w ramach prowadzonej działalności i zostało zdefiniowane jako zagrożenie związane z niewypłaceniem przez kredytobiorcę zobowiązania wynikającego z umowy, tj. niespłaceniem należności z tytułu ekspozycji kredytowej wraz z wynagrodzeniem Banku, w terminach określonych w umowie.

Głównymi celami zarządzania ryzykiem kredytowym są:

- identyfikacja obszarów ryzyka kredytowego i jego ograniczanie do akceptowalnego przez Bank poziomu,
- systematyczna kontrola podejmowanych działań w obszarze tego ryzyka,
- kształtowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku w celu minimalizacji ryzyka negatywnego odchylenia się wyniku finansowego od założonego w planie finansowym Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą właściwe komórki Pionu Ryzyka Banku oraz dedykowane jednostki w podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej. Udział ten polega m.in. na opiniowaniu projektów i przepisów wewnętrznych dotyczących podmiotów zależnych a jednocześnie odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego, a także rekomendowanie zmian w tych przepisach. Bank aktywnie wspiera jednostki Grupy Kapitałowej w tym procesie.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym realizowany jest na poziomie ryzyka klienta z uwzględnieniem jednostkowej ekspozycji kredytowej oraz ryzyka portfela kredytowego w oparciu o:

- Strategię zarządzania ryzykiem w BGK,
- planowane, celowe działania określone w polityce kredytowej,
- wewnętrzne regulacje,
- dostępne systemy i narzędzia wspomagające,
- rekomendacje i zalecenia dla oddziałów oraz innych komórek Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym pozwala na identyfikację, jego pomiar lub szacowanie, monitorowanie, raportowanie oraz jego kontrolę.

Zarząd Banku określa politykę kredytową, uwzględniając tolerancje na ryzyko i Strategię Banku, Strategię zarządzania ryzykiem w BGK oraz dotychczasowy poziom ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, strukturę portfela kredytowego, strukturę prawnych zabezpieczeń, spłaty transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym oraz zewnętrzne czynniki makroekonomiczne. W polityce kredytowej wskazywane są między innymi: tolerancja na ryzyko dla portfela kredytowego, cele i rekomendacje kredytowe, profil kredytowy poszczególnych segmentów klienta oraz produktów, proces zarządzania ryzykiem wraz z przedstawieniem dobrych praktyk w tym zakresie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, co najmniej raz w roku przeprowadzane są testy warunków skrajnych dotyczące wrażliwości ekspozycji kredytowych na zmiany kursu walutowego, zmiany stóp procentowych oraz zmianę wartości przyjętych zabezpieczeń hipotecznych.

Zarządzanie i kontrola ryzyka kredytowego odbywa się głównie poprzez ustanawianie limitów ryzyka, które jest akceptowalne w odniesieniu do poszczególnych sektorów i branż, segmentów kontrahentów i produktów poszczególnych kontrahentów, jak również poprzez monitorowanie ekspozycji w odniesieniu do takich limitów.

Aktywne zarządzanie procesem oceny jakości kredytowej zapewnia wczesną identyfikację możliwych zmian wiarygodności kredytowej kontrahentów, w tym regularne przeglądy zabezpieczeń.

Limity dla kontrahentów są określane m.in. przy użyciu poziomu zaangażowania wobec kontrahenta oraz zgodnie z systemem klasyfikacji ryzyka kredytowego, który przypisuje ocenę ryzyka każdemu kontrahentowi.

Oceny ryzyka podlegają systematycznemu przeglądowi. Proces oceny jakości kredytowej ma pozwolić na ocenę potencjalnej straty wynikającej z ryzyka oraz na podejmowanie działań naprawczych.

Bank przygotowuje cykliczne raporty dotyczące ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji:

- raport miesięczny dla Zarządu Banku i Komitetu Kredytowego Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku,
- raport kwartalny dla Zarządu Banku i Komitetu Kredytowego Banku oraz Komitetu do spraw Ryzyka, a w okresach półrocznych również dla Rady Nadzorczej Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku
- raport roczny dla Zarządu Banku, Komitetu Kredytowego Banku i Komitetu do spraw Ryzyka oraz dla Rady Nadzorczej Banku, do wiadomości również Komitetu Finansowego Banku

oraz szereg innych opracowań i analiz dotyczących obszaru działalności narażonej na ryzyko kredytowe.

Ocena utraty wartości

Do celów rachunkowych, Bank ujmuje straty wynikające z aktywów, które utraciły wartość, przy pomocy modelu utraty wartości. Oznacza to, że utrata wartości może zostać ujęta tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody, że zaobserwowano zdarzenia (przesłanki utraty wartości) powodujące utratę wartości. Do przesłanek utraty wartości zaliczane są m.in.:

- przyznanie przez Bank kontrahentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych kontrahenta udogodnienia, którego w innym przypadku Bank by nie udzielił (restrukturyzacja umowy kredytowej);
- znaczące trudności finansowe kontrahenta;
- zanik aktywnego rynku na daną ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe kontrahenta;
- parametry mikro oraz makro wskazujące na możliwy do oszacowania spadek przyszłych przepływów pieniężnych w ramach danego portfela ekspozycji kredytowych, pomimo braku obserwacji pogorszenia się jakości pojedynczych składników tego portfela;
- wypowiedzenie umowy;
- kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez kontrahenta na drodze postępowania sądowego;
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec kontrahenta;
- opóźnienie w spłacie rat kapitałowych lub odsetek powyżej 90 dni.

Cyklicznie wykonywane są analizy bilansowych i pozabilansowych ekspozycji kredytowych pod kątem wystąpienia przesłanek utraty wartości, a ich zidentyfikowanie wiąże się z koniecznością kalkulacji utraty wartości, a w przypadku zidentyfikowania utraty, utworzenia odpisu aktualizującego odpowiadającego przewidywanej stracie na ekspozycji kredytowej z tytułu niewywiązania się klienta z tego zobowiązania.

Odpisy aktualizujące są tworzone dla wszystkich bilansowych ekspozycji kredytowych i portfeli bilansowych ekspozycji kredytowych w przypadkach, dla których wystąpiła utrata wartości.

Stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda indywidualna – stosowana dla ekspozycji indywidualnie znaczących, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości,
- metoda portfelowa – stosowana dla ekspozycji nieznaczących indywidualnie, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości,
- metoda grupowa IBNR – stosowana dla ekspozycji, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych, ale nierozpoznanych strat oraz ekspozycji, dla których metoda indywidualna nie wykazała utraty wartości.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji.

Przy ustalaniu odpisu metodą indywidualną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Do wyznaczenia oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych Bank wykorzystuje analizę scenariuszową. Kwoty przepływów określa się na podstawie m.in. takich danych jak wykonalność planu biznesowego kontrahenta, jego zdolność do poprawy wyników, jeżeli jest w trudnej sytuacji finansowej, prognozowane wpływy oraz przewidywana wypłata w przypadku upadłości, dostępność innego wsparcia finansowego, możliwa do zrealizowania wartość zabezpieczenia oraz terminy oczekiwanych przepływów pieniężnych.

Odpisy z tytułu utraty wartości są wycenione na dzień sprawozdawczy, chyba że wymagają one większej uwagi ze względu na nieprzewidziane okoliczności.

Odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą IBNR równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli. Odpisy dla każdego portfela są określane osobno na dzień sprawozdawczy.

Pochodne instrumenty finansowe

W przypadku instrumentów pochodnych, Bank jest narażony na ryzyko niewykonania zobowiązań przez stronę transakcji związanej z danym instrumentem pochodnym. W przypadku klientów innych niż banki, rozliczenia dokonywane są zazwyczaj w kwocie netto, co chroni Bank przed ewentualnym ryzykiem rozliczeniowym. W uzasadnionych przypadkach, w celu ograniczenia ryzyka Bank zabezpiecza się dodatkowo poprzez depozyty zabezpieczające od klientów.

Ryzyko kredytowe wynikające z udzielonych zobowiązań

Bank oferuje swoim klientom gwarancje, na podstawie których Bank może być zobowiązany do dokonania płatności w ich imieniu oraz zaciąga zobowiązania, by przedłużyć udzielone kredyty w celu zaspokojenia ich potrzeb w zakresie płynności. Akredytywy i gwarancje (w tym akredytywy standby) zobowiązują Bank do dokonania płatności w imieniu klientów w przypadku określonego działania, które ma na ogół związek z importem lub eksportem towarów. Takie zobowiązania narażają Bank na ryzyko, które jest podobne do ryzyka związanego z pożyczkami i kredytami oraz które jest ograniczane przez te same procesy kontroli i polityki.

Analiza maksymalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe, ryzyko związane z zabezpieczeniami oraz innymi elementami powodującymi poprawę warunków kredytowania

W tabeli poniżej przedstawiono maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe według klas aktywów finansowych.

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe bez uwzględnienia posiadanych zabezpieczeń (w podziale na klasy instrumentów finansowych)	31.12.2017
Środki w Banku Centralnym	982 684
Należności od banków	3 247 473
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	1 342 070
Wycena instrumentów pochodnych	1 341 019
Instrumenty dłużne	1 051
Aktywa finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	130 233
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	37 061 252
Instrumenty dłużne	35 699 238
Instrumenty kapitałowe	1 299 396
Inne aktywa finansowe	62 618
Pozostałe aktywa	1 113 349
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	27 223 753
sektor finansowy	261 546
Kredyty	181 214
Dłużne papiery wartościowe	1
Inne należności	80 331
sektor niefinansowy	21 003 775
Kredyty i pożyczki, w tym:	15 618 989
- mieszkaniowe	4 184 606
- kredyty eksportowe	250 234
Skupione wierzytelności	121 062
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	8 835
Dłużne papiery wartościowe	5 254 876
Inne należności	13
sektor budżetowy	5 958 432
Kredyty	5 551 098
Dłużne papiery wartościowe	334 326
Skupione wierzytelności	73 008
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	2 105 540
Razem	73 206 354

	31.12.2017
Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe w związku z udzielonymi przez Grupę gwarancjami	13 164 922

Kwota oraz rodzaj wymaganego zabezpieczenia zależy od oceny ryzyka kredytowego związanego z kontrahentem. W Banku obowiązują określone wytyczne dotyczące akceptowalności oraz wyceny każdego rodzaju zabezpieczenia.

Główne rodzaje uzyskiwanych zabezpieczeń są następujące:

- dla pożyczek papierów wartościowych oraz transakcji odkupu odwrotnego - gotówka i papiery wartościowe,
- dla kredytów komercyjnych - zabezpieczenia w formie hipotek, zastawów na ruchomościach.

Bank monitoruje wartość rynkową zabezpieczenia dla każdej transakcji kredytowej i w przypadku takiej potrzeby żąda dodatkowego zabezpieczenia, zgodnie z zasadniczą umową.

Zgodnie ze swoją polityką, Bank stara się rozporządzać przejętymi zabezpieczeniami w uporządkowany sposób. Wpływy są wykorzystywane do zmniejszenia lub spłaty zaległych wierzytelności. Bank nie wykorzystuje przejętych zabezpieczeń w celach biznesowych.

Bank zarządza jakością kredytową aktywów poprzez szereg metod ograniczania ryzyka kredytowego, w tym przy pomocy wewnętrznych ratingów kredytowych. Bank od kilku lat stosuje metody wewnętrznych ratingów w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego. W latach 2014 - 2015 Bank wprowadził metody wewnętrznych ratingów w stosunku do przedsiębiorstw, podmiotów leczniczych prowadzących pełną sprawozdawczość finansową oraz spółdzielni mieszkaniowych i towarzystw budownictwa społecznego.

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego oddziałów. Bank posiada oddziały regionalne w każdym z miast wojewódzkich.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest pochodną zaangażowania w duże grupy podmiotów w poszczególnych branżach, stąd też dotychczas w Banku nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych. Bank wyznacza natomiast limity branżowe.

47.2.1. Struktura geograficzna portfela

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego oddziałów. Bank posiada oddziały regionalne w każdym z miast wojewódzkich.

Koncentracja geograficzna jest pochodną zaangażowania w duże grupy podmiotów w poszczególnych branżach, stąd też dotychczas w Banku nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych. Bank wyznacza natomiast limity branżowe.

47.2.2. Struktura branżowa portfela

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia sektorów gospodarki odbywa się codziennie w oparciu o wewnętrzne procedury dotyczące wewnętrznych limitów branżowych.

Koncentracja zaangażowań w branże gospodarki narodowej (zaangażowanie bilansowe)* na dzień 31.12.2017		
Branża	Kwota zaangażowania	Udział w zaangażowaniu ogółem
Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	6 037 173	19,4%
Budownictwo	4 632 556	14,9%
Działalność finansowa	879 644	2,8%
Działalność naukowa, profesjonalna, techniczna i edukacja	295 563	1,0%
Górnictwo i wydobywanie	1 719 807	5,5%
Handel hurtowy	304 121	1,0%
Hotele i restauracje	205 972	0,7%
Obsługa rynku nieruchomości, administrowanie	1 660 702	5,3%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	689 024	2,2%
Pozostała działalność usługowa, sportowa, rozrywkowa, rekreacyjna	99 867	0,3%
Pozostałe (osoby fizyczne, brak PKD)	870 151	2,8%
Przetwórstwo przemysłowe	2 694 027	8,7%
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 275 144	17,0%
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	5 746 422	18,4%
Razem	31 110 173	100,0%

* tabela obejmuje kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje udzielone klientom z wyjątkiem banków

Bank stosuje limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów prowadzących działalność w wybranych branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

W strukturze portfela dominuje administracja publiczna ze względu na rozwiniętą współpracę BGK z rządem centralnym oraz z samorządami lokalnymi. Relatywnie dużą grupę ekspozycji stanowi również branża transportowa, gospodarka magazynowa i łączność oraz branża zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę. Wynika to między innymi z faktu, iż Bank angażuje się w finansowanie przedsięwzięć strategicznych z punktu widzenia Skarbu Państwa, w tym dotyczących energetyki, sektora paliwowego i chemicznego oraz transportu. Przedsięwzięcia tego typu są realizowane w formie dużych projektów inwestycyjnych.

47.2.3. Struktura jakościowa

Bank stosuje narzędzia i metody wspierające monitoring ekspozycji kredytowych i klientów, co pozwala na sprawne reagowanie w przypadku pogarszania się jakości portfela lub poszczególnych ekspozycji kredytowych i podejmowanie środków zaradczych.

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez przesłanek utraty wartości w kontekście stosowanych ratingów*	
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	31.12.2017
z ratingiem zewnętrznym	4 909 397
Rating 1	98 270
Rating 2	4 580 899
Rating 3	230 228
bez ratingu zewnętrznego	20 240 802
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora finansowego	126 854
Rating od 1 do 13	126 854
Rating od 14 do 17	0
Rating 18 i gorszy	0
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora niefinansowego	17 271 320
Rating od 1 do 13	16 897 908
Rating od 14 do 17	255 298
Rating 18 i gorszy	118 114
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora budżetowego	5 428 592
Rating od 1 do 13	5 220 673
Rating od 14 do 17	180 668
Rating 18 i gorszy	27 251
bez wewnętrznego ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego	2 323 433
Razem	25 150 199

* tabela obejmuje kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje udzielone klientom sektora finansowego, niefinansowego oraz budżetowego

W Banku obowiązuje skala klas ratingowych w ramach metodyk ratingowych obejmujących poszczególne segmenty klientów. Początkowo metodyki ratingowe objęły segment jednostek samorządu terytorialnego, następnie wybrane grupy podmiotów stosujące pełną sprawozdawczość finansową, Towarzystwa Budownictwa Społecznego oraz Spółdzielnie Mieszkaniowe.

Zgodnie ze swoją polityką, Bank stosuje oceny ratingowe ryzyka dla większości ekspozycji kredytowych portfela kredytowego. Pozwala to na właściwe zarządzanie istniejącym ryzykiem i umożliwia porównywanie ryzyka kredytowego w odniesieniu do różnych segmentów klientów oraz produktów. W grupie klientów bez ratingów wewnętrznych znajdują się przede wszystkim nowe transakcje finansujące przedsięwzięcia inwestycyjne w formule spółek celowych.

System ratingowy wykorzystuje różnorodne finansowe narzędzia analityczne oraz przetworzone informacje rynkowe, by uzyskać główne dane wejściowe do pomiaru ryzyka związanego z klientem. Stosowane modele ratingowe są regularnie monitorowane i poddawane walidacji.

Przy określaniu i monitorowaniu ryzyka kredytowego klientów Bank wykorzystuje również oceny ratingowe nadawane klientom przez uznane agencje ratingowe.

47.2.4. Analiza koncentracji ryzyka

Ryzyko koncentracji zaangażowania oznacza zagrożenie wynikające z zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, podmiotów z tego samego regionu geograficznego, zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia, w tej samej walucie, wobec podmiotów, o których mowa w art. 79 ust. 1 Prawa bankowego, mogące istotnie wpłynąć na stabilność i bezpieczeństwo działania Banku poprzez niewykonanie zobowiązania przez pojedynczy podmiot, podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

Bank kontroluje poziom ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- łącznie oraz w podziale na działalność własną, a także związaną z obsługą funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych na podstawie odrębnych ustaw,
- w zakresie koncentracji zaangażowań wobec jednego podmiotu i/lub podmiotów powiązanych kapitałowo bądź organizacyjnie,
- w zakresie dużych zaangażowań,
- w odniesieniu do poszczególnych branż działalności gospodarczej,

- odrębnie z tytułu ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- w stosunku do wybranych segmentów i produktów,
- z tytułu transakcji walutowych lub indeksowanych do waluty,
- z tytułu udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych (gwarancji, poręczeń i akredytyw).

W Banku stosuje się regulacyjne limity koncentracji ekspozycji wynikające z CRR, ustawy Prawo bankowe i szczególnych przepisów ustawy o BGK, których poziom dodatkowo ograniczany jest uchwałą Zarządu Banku w sprawie ustalenia maksymalnego poziomu koncentracji zaangażowania wobec pojedynczego klienta lub grupy powiązanych klientów na moment podejmowania decyzji finansowej.

Wykorzystanie limitu koncentracji wyznaczane jest z częstotliwością dzienną. Przyjęty przez Bank jako bezpieczny poziom zaangażowania wobec grupy podmiotów powiązanych oraz pojedynczego klienta na koniec 2017 r. nie został przekroczony.

Zaangażowanie Banku wobec 20 największych klientów niebankowych na dzień 31.12.2017			
Lp.	Zaangażowanie*		Udział w portfelu kredytowym
1.	3 059 999		5,2%
2.	2 955 458		5,0%
3.	2 220 566		3,8%
4.	2 028 662		3,4%
5.	1 734 900		2,9%
6.	1 720 243		2,9%
7.	1 694 005		2,9%
8.	1 588 740		2,7%
9.	973 383		1,6%
10.	860 001		1,5%
11.	834 847		1,4%
12.	675 859		1,1%
13.	668 308		1,1%
14.	563 335		1,0%
15.	557 987		0,9%
16.	532 607		0,9%
17.	475 456		0,8%
18.	472 037		0,8%
19.	409 742		0,7%
20.	406 100		0,7%
Razem	24 432 235		41,3%

* obejmuje zaangażowanie kredytowe bilansowe i pozabilansowe: kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz limity na transakcje pochodne.

Kwota zaangażowania wyliczana jest na potrzeby limitów zewnętrznych (limity koncentracji) bez uwzględnienia odliczeń.

Zaangażowanie Banku wobec 5 największych grup kapitałowych niebankowych na dzień 31.12.2017			
Lp.	Zaangażowanie*		Udział w portfelu kredytowym
1.	3 654 448		6,2%
2.	3 605 944		6,1%
3.	3 230 353		5,5%
4.	2 741 450		4,6%
5.	2 220 566		3,8%
Razem	15 452 761		26,2%

* obejmuje zaangażowanie kredytowe bilansowe i pozabilansowe: kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz limity na transakcje pochodne.

Kwota zaangażowania wyliczana jest na potrzeby limitów zewnętrznych (limity koncentracji) bez uwzględnienia odliczeń.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2017	
PLN	81,0%
Waluty obce, w tym:	19,0%
- EUR	13,0%
- USD	5,0%
- CHF	0,1%
- inne	0,9%
Razem	100,0%

47.2.5. Zabezpieczenia oraz inne formy ograniczenia ryzyka kredytowego

Podstawowym instrumentem redukcji ryzyka kredytowego jest prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku. W Banku stosuje się wewnętrzną procedurę dotyczącą ustanawiania i oceny prawnego zabezpieczenia wierzytelności na moment zawierania transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym oraz monitorowania zabezpieczenia w okresie trwania transakcji.

Bank, w zakresie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie lub redukcję ryzyka kredytowego do założonych dopuszczalnych poziomów, stosuje następujące instrumenty i metody:

- dywersyfikację ryzyka,
- zabezpieczenie ryzyka,
- podział ryzyka,
- rekompensatę ryzyka.

W Banku ogranicza się ryzyko kredytowe poprzez uwzględnianie ochrony kredytowej przy obliczaniu ekspozycji ważonych ryzykiem w portfelu bankowym, zgodnie z wewnętrznymi procedurami dotyczącymi prawnych zabezpieczeń wierzytelności Banku.

Do kalkulacji wartości odzyskiwalnej zabezpieczeń przyjmuje się zweryfikowaną przez Bank wartość z wyceny z zastosowaniem wskaźników korygujących wartość zabezpieczeń. W przypadku zabezpieczeń nierzeczywistych dodatkowo badana jest sytuacja ekonomiczno-finansowa wystawcy zabezpieczenia. Ponadto, każdorazowo oceniane jest spełnienie warunków formalno-prawnych uznania zabezpieczenia oraz jego realność i płynność, a także korelacja z sytuacją ekonomiczno-finansową dłużnika.

Bank stosuje cykliczny monitoring prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych.

Zabezpieczenia oraz inne formy ograniczenia ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2017	Wartość godziwa zabezpieczeń
Hipoteki	37 922 037
Zastawy	2 172 003
Gwarancje i poręczenia, w tym:	7 094 902
- gwarancje bankowe	196 854
- gwarancje rządowe	5 090 479
- gwarancje i poręczenia inne	1 807 569
Zabezpieczenia na środkach pieniężnych	713 349
Inne	3 549 071

W strukturze zabezpieczeń ekspozycji kredytowych Banku według wartości godziwej dominują hipoteki oraz gwarancje i poręczenia. Maksymalną redukcją ryzyka charakteryzują się ekspozycje kredytowe zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Jednostki samorządu terytorialnego poręczają głównie ekspozycje powiązanych Towarzystw Budownictwa Społecznego, szpitali i spółek komunalnych.

47.2.6. Praktyki dotyczące ekspozycji poddanych restrukturyzacji lub refinansowaniu (praktyki forbearance)

Bank stosuje definicję ekspozycji restrukturyzowanej, rozumianej jako ekspozycja kredytowa, w odniesieniu do której zastosowano środki restrukturyzacyjne. Środki te obejmują przyznane przez Bank udogodnienia dla kredytobiorcy, który doświadcza lub wkrótce zacznie doświadczać trudności z wywiązywaniem się ze swoich zobowiązań finansowych (trudności finansowe).

Następujące środki uznaje się za środki restrukturyzacyjne:

- zmianę warunków umowy, z tytułu której ekspozycja kredytowa została sklasyfikowana jako zagrożona przed tą zmianą lub która zostałaby sklasyfikowana jako zagrożona, jeżeli nie zostałaby zmieniona,
- zmianę warunków umowy, z której wynika ekspozycja kredytowa obejmująca całkowite lub częściowe umorzenie ekspozycji w drodze odpisów,
- zezwolenie Banku na skorzystanie z wbudowanych klauzul restrukturyzacyjnych w odniesieniu do kredytobiorcy zagrożonego niewywiązaniem się z zobowiązania lub który zostałby uznany za zagrożonego niewywiązaniem się z zobowiązania w przypadku nieskorzystania z tych klauzul,
- dokonanie przez kredytobiorcę spłaty kwoty głównej lub odsetek od innej ekspozycji kredytowej w Banku, która to ekspozycja była zagrożona w momencie zastosowania przez Bank, lub blisko tego okresu, udogodnienia w formie dodatkowego finansowania lub która zostałaby sklasyfikowana jako zagrożona w przypadku braku zastosowania udogodnienia,
- zmianę prowadzącą do spłat dokonanych dzięki realizacji zabezpieczenia – jeżeli zmiana taka stanowi przedmiot udogodnienia.

Uznaje się, że ekspozycje przestały być restrukturyzowane, jeżeli spełnione są wszystkie poniższe warunki:

- ekspozycję kredytową uznaje się za niezagrożoną w przypadku, gdy została ona usunięta z kategorii ekspozycji zagrożonych,
- po dokonaniu analizy sytuacji finansowej kredytobiorcy, która wykazała, że umowa ta nie spełnia już warunków uznania jej za zagrożoną,
- od daty uznania ekspozycji restrukturyzowanej za niezagrożoną upłynął co najmniej dwuletni okres obserwacji (24 miesiące),
- dokonywane były regularne płatności z tytułu odsetek i kapitału przez co najmniej 12 z 24 miesięcy okresu obserwacji;
- na koniec okresu warunkowego żadna z ekspozycji wobec kredytobiorcy nie była przeterminowana o ponad 30 dni.

Ekspozycje podlegające restrukturyzacji lub refinansowaniu (praktyki forbearance) - udział w portfelu kredytowym Banku na dzień 31.12.2017	Wartość bilansowa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto, w tym:	27 981 956
- ekspozycje podlegające restrukturyzacji lub refinansowaniu (forborne):	806 756
- sektor niefinansowy	703 299
- sektor budżetowy	103 457
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	
- ekspozycje podlegające restrukturyzacji lub refinansowaniu (forborne)	171 991
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto - ekspozycje forborne	634 765

Kredyty i pożyczki udzielane klientom podlegające restrukturyzacji lub refinansowaniu (forborne) na dzień 31.12.2017	Zaangażowanie według wartości bilansowej brutto	Wartość zabezpieczenia
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	419 089	1 426 235
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	387 667	1 338 011
- nieprzeterminowane	376 228	1 273 057
- przeterminowane	11 439	64 954
Razem brutto	806 756	2 764 246

47.2.7. Analiza wiekowa aktywów finansowych

Analiza wiekowa aktywów finansowych bez utraty wartości	Przeterminowanie aktywów finansowych bez przesłanek utraty wartości na dzień 31.12.2017			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	21 004	8 375	0	29 379
sektor niefinansowy	7 255	8 375	0	15 630
kredyty i pożyczki, w tym:	6 869	8 375	0	15 244
- mieszkaniowe	2 999	8 375	0	11 374
zrealizowane gwarancje i poręczenia	386	0	0	386
sektor budżetowy	13 749	0	0	13 749
kredyty	12 739	0	0	12 739
skupione wierzytelności	1 010	0	0	1 010
Razem	21 004	8 375	0	29 379

47.2.8. Aktywa finansowe wycenione metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

Bank, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na aktywa finansowe wycenione metodą indywidualną, bierze pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji prognoz przez klienta.

Analiza wiekowa aktywów finansowych ocenianych indywidualnie z utratą wartości	Przeterminowanie aktywów finansowych ocenianych indywidualnie z utratą wartości na dzień 31.12.2017			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	30 083	0	142 741	172 824
sektor niefinansowy	30 083	0	142 741	172 824
kredyty i pożyczki, w tym:	30 083	0	142 741	172 824
- mieszkaniowe	0	0	101 561	101 561
- kredyty eksportowe	0	0	1 500	1 500
Razem	30 083	0	142 741	172 824

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa dokonuje cyklicznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw.

Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej.

Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu o co najmniej 3 miesiące,
- znaczące pogorszenie sytuacji finansowej klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

Metody oszacowania utraty wartości

W Grupie Kapitałowej stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda indywidualna - stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości,
- metoda portfelowa - stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR) - stosowana dla kredytów, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych, ale nierozpoznanych strat oraz ekspozycji, dla których metoda indywidualna nie wykazała utraty wartości.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji.

Przy ustalaniu odpisu metodą indywidualną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

Rezerwy pozabilansowe

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej

utrąty wartości) a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

48. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności oznacza zagrożenie wystąpienia utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań na skutek niekorzystnego ukształtowania się struktury aktywów i pasywów, transakcji pozabilansowych, niedopasowania terminowego bieżących strumieni pieniężnych powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej obowiązują procedury określające sposób jego monitorowania i zarządzania. Ekspozycja na ryzyko płynności występuje głównie w Banku, pozostałe podmioty Grupy Kapitałowej można uznać za nieistotne w kontekście zarządzania ryzykiem płynności, jednakże podmioty te są zobowiązane do zarządzania ryzykiem płynności i cyklicznego raportowania poziomu ryzyka płynności.

Celami zarządzania ryzykiem płynności są:

- zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i z przyszłych planowanych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności i rentowności kapitałów własnych,
- zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej,
- określenie rozwiązań umożliwiających przetrwanie sytuacji kryzysowej w przypadku jej ewentualnego wystąpienia (plan awaryjny).

Obowiązujący w BGK system pomiaru ryzyka płynności obejmuje następujące metody:

- wskaźniki płynności, analizę luki płynności, analizy stabilności środków, dzienny monitoring bazy depozytowej,
- miary ryzyka w warunkach skrajnych obejmujące analizy scenariuszowe, analizy wrażliwości oraz testy odwrócone.

W celu ograniczenia ryzyka i zabezpieczenia płynności Bank stosuje poniższe działania:

- zawieranie transakcji na rynku pieniężnym, w tym w szczególności transakcji lokacyjno-depozytowych, reverse repo, repo, kupna i sprzedaży bonów pieniężnych NBP, bonów skarbowych, obligacji i innych,
- utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych,
- monitorowanie stanu środków oraz możliwości finansowania z NBP w ciągu dnia,
- posiadanie linii zabezpieczających płynność Banku,
- emisje obligacji własnych oraz zarządzanie poziomem depozytów w celu optymalizacji struktury źródeł finansowania,
- przygotowanie planu postępowania w sytuacjach awaryjnych, związanych ze stanem zmniejszenia lub zagrożenia płynności.

Dodatkowo, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o BGK minister właściwy do spraw finansów publicznych zapewnia środki na utrzymanie norm płynności płatniczej.

Istotnym narzędziem zarządzania ryzykiem płynności w BGK jest system limitów. Stosuje się limity i wartości progowe właściwych wskaźników płynności.

Proces monitorowania ryzyka polega na cyklicznej kontroli wielkości limitowanych parametrów i analizowaniu wykorzystania limitów. Dodatkowo, analizowany jest także wpływ na płynność związany z potencjalnym wzrostem depozytów zabezpieczających.

W zakresie ryzyka płynności sporządzane są raporty bieżące, zawierające w szczególności wykorzystanie nadzorczych norm płynności oraz wewnętrznych limitów płynności, stan depozytów Banku, analizę stabilności środków obcych oraz wyniki stress testów, a także okresowe symulacje miar płynności oraz analizy płynności długoterminowej. Raportowanie okresowe uwzględnia także podmioty zależne.

W 2018 r. nadzorcze miary płynności określone w uchwale nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. 40, z późn. zm.) oraz w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych (Dz. U. UE L 11 z dnia 17 stycznia 2015 r., s. 1), jak również wewnętrzne limity wskaźników płynności, nie były przekroczone.

Nadzorcze miary płynności prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Limit	Z uwzględnieniem funduszy przepływowych		Informacja dodatkowa - z wyłączeniem funduszy przepływowych	
		31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
M1 – luka płynności krótkoterminowej	0,00*	n/d	17 524 409	n/d	16 468 759
M2 – współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00*	n/d	1,58	n/d	1,66
M3 – współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	1,00	2,55	5,38	2,54	5,38
M4 – współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnym	1,00	1,27	1,27	1,56	1,70
LCR - wskaźnik pokrycia wypływów netto (ang. liquidity coverage ratio)**	100%***	241%	207%	310%	272%

* zgodnie z art. 94 ust. 2 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, normy płynności krótkoterminowej obowiązywały do momentu rozpoczęcia obowiązywania normy LCR na poziomie 100%

** wskaźniki wyznaczone są w ujęciu jednostkowym z uwagi na brak konieczności dokonywania konsolidacji ostrożnościowej zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR

*** limit obowiązujący na 31.12.2017 r. wynosił 80%, a na 31.12.2018 r. wynosił 100%

Zmiana miar płynności jest związana przede wszystkim z proporcjonalnie mniejszym wzrostem długoterminowych źródeł finansowania w stosunku do wzrostu akcji kredytowej Banku oraz wzrostu inwestycji kapitałowych.

Poniżej przedstawiono urealnioną lukę płynności dla Banku. Urealnieniu podlegają w szczególności wartości depozytów (w oparciu o szacowany osad), płynnych papierów wartościowych (wykazywane w kwotach możliwych do uzyskania w poszczególnych terminach), oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze finansowym i gwarancyjnym (w zakresie szacowanych kwot i terminów realizacji).

Urealniona luka płynności dla Grupy Kapitałowej							
		do 1m	1m - 3m	3m - 6m	6m - 1 rok	1 rok - 5 lat	pow. 5 lat
31.12.2018	Luka	26 306 938	-4 062 053	-2 439 211	-2 845 753	-25 086 191	-3 007 088
	Luka skumulowana	26 306 938	22 244 885	19 805 674	16 959 921	-8 126 270	-11 133 358
31.12.2017	Luka	19 560 005	-148 111	-949 932	-490 023	-10 106 095	-15 850 246
	Luka skumulowana	19 560 005	19 411 894	18 461 962	17 971 939	7 865 844	-7 984 402

Bank posiada zdywersyfikowane źródła finansowania, które stanowią głównie depozyty klientów, środki z emisji obligacji własnych, a także kredyty zaciągnięte w międzynarodowych instytucjach finansowych.

W poniższych tabelach zaprezentowano strukturę zobowiązań według kontraktowych terminów zapadalności. Podane kwoty stanowią zarówno przepływy z tytułu nominału, jak również odsetek (jeśli dotyczy) za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych kwoty ekspozycji zostały zaprezentowane według kontraktowych terminów zapadalności.

Zobowiązania dla Grupy Kapitałowej na 31.12.2018								
		do 1m	1m - 3m	3m - 6m	6m - 1 rok	1 rok - 5 lat	pow. 5 lat	Razem
Zobowiązania bilansowe	Zobowiązania wobec banków	2 763 996	117 229	143 431	246 360	1 792 908	933 721	5 997 645
	Zobowiązania wobec klientów	44 796 813	4 889 134	1 180 331	342 724	4 353	0	51 213 355
	Emisje własne*	5 090	1 419 393	24 157	1 056 157	3 424 472	573	5 929 842
	Razem	47 565 899	6 425 756	1 347 919	1 645 241	5 221 733	934 294	63 140 842
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	Zobowiązania dotyczące finansowania	31 311 354	159 159	757 062	784 055	2 854 561	3 838 568	39 704 759
	Zobowiązania gwarancyjne	3 915 744	1 149 438	132 965	2 743 492	5 079 552	1 619 217	14 640 408
	Razem	35 227 098	1 308 597	890 027	3 527 547	7 934 113	5 457 785	54 345 167

* emisje wykupione przed terminem po dacie bilansowej zaprezentowano zgodnie z terminem wcześniejszego wykupu

Zobowiązania dla Grupy Kapitałowej na 31.12.2017		do 1m	1m - 3m	3m - 6m	6m - 1 rok	1 rok - 5 lat	pow. 5 lat	Razem
Zobowiązania bilansowe	Zobowiązania wobec banków	2 241 389	85 345	116 324	194 879	1 826 246	1 034 631	5 498 814
	Zobowiązania wobec klientów	34 519 858	2 398 191	985 376	215 610	3 028	0	38 122 063
	Emisje własne	1 011 400	32 768	24 401	66 437	5 429 380	3 705	6 568 091
	Razem	37 772 647	2 516 304	1 126 101	476 926	7 258 654	1 038 336	50 188 968
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	Zobowiązania dotyczące finansowania	31 496 291	78 108	653 320	774 683	3 037 684	2 363 358	38 403 444
	Zobowiązania gwarancyjne	1 255 443	735 398	264 953	862 662	9 975 382	1 457 592	14 551 430
	Razem	32 751 734	813 506	918 273	1 637 345	13 013 066	3 820 950	52 954 874

Przepływy z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Pochodne instrumenty finansowe wykorzystywane przez Bank obejmują transakcje IRS, FRA, FX Swap, FX Forward, CIRS oraz opcje.

Poniższe dane odzwierciedlają niezdyktowane umowne wpływy i wypływy pieniężne z tytułu tych instrumentów odpowiednio na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2017 r.

Przepływy z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		do 1m	1m - 3m	3m - 6m	6m - 1 rok	1 rok - 5 lat	pow. 5 lat	Razem
31.12.2018	Wpływy	12 557 181	2 959 686	465 746	4 228 311	10 282 443	17 855 142	48 348 509
	Wypływy	-12 543 314	-2 965 365	-629 928	-4 647 008	-10 275 885	-17 857 498	-48 918 998
31.12.2017	Wpływy	4 666 946	656 218	327 715	522 965	12 749 676	17 214 717	36 138 237
	Wypływy	-4 605 972	-665 381	-327 179	-515 188	-12 737 547	-17 218 642	-36 069 909

49. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe to zagrożenie pogorszenia się wartości portfela instrumentów finansowych lub wyniku finansowego na skutek niekorzystnych zmian parametrów rynkowych (kursów walut, stóp procentowych, cen instrumentów dłużnych, cen instrumentów kapitałowych).

W zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obowiązują procedury określające sposób monitorowania i zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego. Ryzyko rynkowe w działalności pozostałych podmiotów Grupy Kapitałowej zostało uznane za nieistotne.

W zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego, celem ich zarządzania są odpowiednio:

- dla ryzyka stopy procentowej (w tym ryzyka zmiany cen dłużnych papierów wartościowych) – ograniczenie ryzyka utraty części dochodu odsetkowego na skutek zmiany rynkowych stóp procentowych oraz ryzyka niekorzystnej zmiany wartości rynkowej posiadanych przez Bank odsetkowych instrumentów finansowych,
- dla ryzyka walutowego – ograniczenie ryzyka strat na skutek zmian rynkowych kursów wymiany walut,
- dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych – ograniczenie ryzyka strat na skutek zmian cen instrumentów kapitałowych.

Pomiar ryzyka rynkowego w BGK obejmuje m. in. następujące metody:

- miary wielkości pozycji,
- miary wrażliwości służące do szczegółowych analiz (basis point value – BPV, duration, wrażliwość wyniku odsetkowego na zmiany poziomów stóp procentowych, wrażliwość wartości ekonomicznej),
- wartość zagrożoną (VaR),
- miary ryzyka w warunkach skrajnych (stress testy).

Istotnym elementem zarządzania ryzykiem rynkowym jest obowiązujący w Banku system limitów. Stosowane są następujące limity:

- w zakresie ryzyka stopy procentowej – limity miar wrażliwości (BPV dla portfela bankowego i handlowego, ryzyka dochodu odsetkowego dla portfela bankowego) oraz limity straty,
- w zakresie ryzyka walutowego – limity wielkości pozycji całkowitej Banku i pozycji portfela handlowego oraz limity straty.

Proces monitorowania ryzyka polega m.in. na cyklicznej kontroli poziomów miar ryzyka i badaniu wykorzystania limitów.

W zakresie ryzyka rynkowego sporządzane są raporty zawierające w szczególności:

- dla ryzyka stopy procentowej: wykorzystanie wewnętrznych limitów ryzyka stopy procentowej, BPV, duration, modified duration, VaR, wyniki z tytułu zmian stóp procentowych, luka stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania, wrażliwość dochodu odsetkowego, wrażliwość wartości ekonomicznej, wyniki przeprowadzonych stress testów,
- dla ryzyka walutowego: wykorzystanie wewnętrznych limitów ryzyka walutowego, otwarte pozycje walutowe, VaR, wyniki z tytułu zmian kursów walutowych, wyniki przeprowadzonych stress testów,
- dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych: wartość portfela kapitałowych papierów wartościowych, VaR.

Podstawowe miary w zakresie ryzyka rynkowego przedstawiają poniższe tabele. W miarach tych nie uwzględnia się funduszy przepływowych. VaR kalkulowany jest przy założeniu 99% poziomu ufności i rocznego horyzontu czasowego. Testowania wstecznego modelu dokonuje się poprzez porównanie otrzymanej wrażliwości do wyników rewaluacyjnych i rzeczywistych. W Banku bada się również wpływ negatywnych scenariuszy rynkowych na zmianę kapitału z aktualizacji wyceny dłużnych papierów wartościowych.

Wybrane miary ryzyka rynkowego dla Banku		31.12.2018	31.12.2017
Ryzyko stopy procentowej			
BPV	portfel bankowy	-1 382	-1 465
	portfel handlowy	-13	8
Wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych o:	-2 p.p.	-152 901	-189 869
	+2 p.p.	142 995	179 414
Wrażliwość wyceny papierów portfela bankowego na zmianę stóp procentowych o:	-2 p.p.	374 890	361 974
	+2 p.p.	-374 890	-361 974
Ryzyko walutowe			
Całkowita pozycja walutowa		85 319	131 056
Wrażliwość wyceny papierów WGPCD* na zmianę kursów walutowych o 20%		-274 922	-384 375

* wyniki dla DDS w 2017 r.

VaR ryzyka rynkowego dla Banku	Data	Stan na dzień	Średnia*	Minimum*	Maksimum*
VaR 1D – ryzyko stopy procentowej	31.12.2018	5 585	6 162	4 231	8 014
	31.12.2017	5 346	3 929	2 020	8 860
VaR 1D – ryzyko walutowe	31.12.2018	922	827	461	1 123
	31.12.2017	700	1 831	700	2 861
VaR 1D – ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	31.12.2018	46 849	40 913	36 594	49 749
	31.12.2017	37 728	37 053	30 706	47 994

* Średnia, minimalna i maksymalna wartość w okresie sprawozdawczym kończącym się w danym dniu.

Luka przeszacowań dla Banku		do 1m	1m - 3m	3m - 6m	6m - 1 rok	1 rok - 5 lat	pow. 5 lat	Razem
31.12.2018	Luka	5 817 541	-2 986 796	8 498 151	4 910 156	2 484 921	51 971	18 775 944
	Luka skumulowana	5 817 541	2 830 745	11 328 896	16 239 052	18 723 973	18 775 944	
31.12.2017	Luka	4 409 181	2 753 373	5 876 080	119 839	7 195 461	-59 455	20 294 479
	Luka skumulowana	4 409 181	7 162 554	13 038 634	13 158 473	20 353 934	20 294 479	

49.1. Struktura walutowa

Struktura walutowa aktywów	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2018					
	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	16 664 538	4 242	50	34	31	16 668 895
Należności od banków	2 411 698	5 097 111	782 009	1 703	72 447	8 364 968
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	966 534	8 295	3 013	0	1 638	979 480
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	119 833	620 308	0	0	0	740 141
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	14 447 733	1 061 908	324 566	0	27 772	15 861 979
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21 389 706	2 960 149	1 306 056	33 561	249 309	25 938 781
Należności z tytułu instrumentów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	5 354 140	1 289 133	238 497	0	0	6 881 770
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	3 874 660	0	0	0	0	3 874 660
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	3 824 789	58 775	0	0	0	3 883 564
Wartości niematerialne	49 082	0	0	0	0	49 082
Rzeczowe aktywa trwałe	138 869	0	0	0	0	138 869
Nieruchomości inwestycyjne	1 178 986	0	0	0	0	1 178 986
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	103	0	0	0	0	103
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	125 712	0	0	0	0	125 712
Inne aktywa	84 503	763	9	1	0	85 276
Suma aktywów	70 630 886	11 100 684	2 654 200	35 299	351 197	84 772 266

Struktura walutowa zobowiązań	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2018					
	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Zobowiązania wobec banków	2 806 762	836 424	211 119	0	24 916	3 879 221
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 566 762	6 962	2 691	0	580	1 576 995
Zobowiązania wobec klientów	43 466 411	3 922 567	198 085	5 254	44 981	47 637 298
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	5 109 170	0	104 881	0	0	5 214 051
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	5 787 209	0	0	0	0	5 787 209
Pozostałe zobowiązania	998 041	2 856	797	0	128	1 001 822
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	30 516	0	0	0	0	30 516
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13 278	0	0	0	0	13 278
Rezerwy	379 690	11 532	3 303	8	3 668	398 201
Zobowiązania razem	60 157 839	4 780 341	520 876	5 262	74 273	65 538 591
Kapitał własny						19 233 675
Suma zobowiązań i kapitału własnego	60 157 839	4 780 341	520 876	5 262	74 273	84 772 266

Struktura walutowa aktywów	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2017					
	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	712 161	9 217	427	174	266 602	988 581
Należności od banków	1 106 908	1 703 384	282 213	1 273	153 695	3 247 473
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	979 024	13 044	2 889	0	347 113	1 342 070
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	43 829	86 404	0	0	0	130 233
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22 040 608	3 546 138	1 357 196	34 645	245 166	27 223 753
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	2 105 540	0	0	0	0	2 105 540
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	35 034 629	1 769 734	224 260	0	32 629	37 061 252
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	1 045 661	20 544	0	0	0	1 066 205
Wartości niematerialne	43 176	0	0	0	0	43 176
Rzeczowe aktywa trwałe	143 974	0	0	0	0	143 974
Nieruchomości inwestycyjne	834 428	0	0	0	0	834 428
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	1	0	0	0	0	1
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	80 185	0	0	0	0	80 185
Inne aktywa	45 421	1 718	4	1	0	47 144
Suma aktywów	64 215 545	7 150 183	1 866 989	36 093	1 045 205	74 314 015

Struktura walutowa zobowiązań	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2017					
	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Zobowiązania wobec banków	2 574 570	728 806	196 742	0	94 022	3 594 140
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 270 594	12 870	1 154	0	0	1 284 618
Zobowiązania wobec klientów	30 477 709	3 122 226	70 655	4 611	17 119	33 692 320
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	5 781 829	1 573 212	218 779	0	0	7 573 820
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	6 299 315	0	0	0	0	6 299 315
Pozostałe zobowiązania	889 089	532 291	310	0	88	1 421 778
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	70 136	0	0	0	0	70 136
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7 090	0	0	0	0	7 090
Rezerwy	260 401	17 537	10 163	8	1 655	289 764
Zobowiązania razem	47 630 733	5 986 942	497 803	4 619	112 884	54 232 981
Kapitał własny						20 081 034
Suma zobowiązań i kapitału własnego	47 630 733	5 986 942	497 803	4 619	112 884	74 314 015

50. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumie się jako ryzyko poniesienia przez Bank strat wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Definicja obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie uwzględnia ryzyka reputacji rozumianego jako ryzyko wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku i strategicznego, definiowanego jako ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany, odnosząc się jednakże do procesów służących kontroli tych rodzajów ryzyka.

Ryzyko operacyjne obejmuje wszystkie istotne obszary działalności Banku oraz wszelkie nowe, istniejące i modyfikowane: produkty, procesy i systemy oraz uwzględnia czynniki wewnętrzne (takie jak: struktura organizacyjna, specyfika działalności, użytkowane systemy informatyczne, specyfikę klientów, skargi od klientów, jakość kadr, zmiany organizacyjne oraz rotację kadr) i czynniki zewnętrzne (otoczenie działania Banku).

Bank zarządza ryzykiem operacyjnym poprzez wprowadzenie:

- funkcji koordynatora ryzyka operacyjnego,
- podejścia procesowego do oceny linii biznesowych, produktów o znaczącym ryzyku oraz ryzyka własnego generowanego przez Regiony i komórki organizacyjne Centrali Banku,
- wskaźników ryzyka operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje wszystkie Regiony i komórki organizacyjne centrali Banku oraz podmioty zależne, które są nadzorowane przez właściwe komórki organizacyjne centrali Banku, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Centrali oraz z zakresem ich obowiązków.

W Banku funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, za których tworzenie odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne, bądź wyznaczeni pracownicy tych podmiotów.

W podmiotach zależnych koordynatorzy ryzyka operacyjnego raportują w zakresie oceny procesów, ryzyka własnego, a także wskaźników KRI odpowiednich dla każdego z podmiotów zależnych.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego jest realizowana poprzez gromadzenie informacji z zakresu ryzyka operacyjnego z wewnętrznych (w tym zdarzenia operacyjne, zgłoszone incydenty, reklamacje klientowskie, ankiety z pytaniami) i zewnętrznych (bazy zdarzeń z obszaru ryzyka operacyjnego Związku Banków Polskich, zewnętrzne opracowania) źródeł danych.

Ocena ryzyka potencjalnego jest dokonywana metodą samooceny w zakresie: ryzyka własnego generowanego przez komórki organizacyjne centrali/ Regiony Banku oraz podmioty zależne, procesów w ramach aktywnych w Banku linii biznesowych i produktów o znaczącym ryzyku operacyjnym.

Ocena faktycznie występujących zagrożeń jest określana na podstawie wskaźników ryzyka operacyjnego wraz z limitami oraz analizy zdarzeń operacyjnych, w tym oszacowania prawdopodobieństwa wystąpienia straty skutkującego koniecznością utworzenia rezerw na pokrycie przyszłych strat.

Pomiar ryzyka operacyjnego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje: obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI), obliczenie wymogu kapitałowego – metoda BIA, testy warunków skrajnych oraz wyznaczanie kapitału wewnętrznego.

Bank regularnie monitoruje poziom ryzyka operacyjnego oraz skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych odbywa się cyklicznie.

W Banku stosowane są techniki redukcji ryzyka ograniczające wpływ zdarzeń operacyjnych oraz różnego rodzaju działania zabezpieczające o charakterze prewencyjnym, takie jak:

- szkolenia dla pracowników,
- plany awaryjne obejmujące plan ciągłości działania,
- transfer ryzyka, w tym outsourcing, ochrona ubezpieczeniowa,
- inne zabezpieczenia (prawne, organizacyjne, techniczne).

51. Inne rodzaje ryzyka

51.1. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności obejmuje ryzyko zaistnienia negatywnych skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w banku i podmiotach zależnych.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje identyfikację ryzyka, pomiar, kontrole i monitorowanie oraz raportowanie i jest realizowany na podstawie pisemnych polityk i zasad określających podstawowe działania pracowników Banku, a także umożliwiających zarządzanie ryzykiem braku zgodności w podmiotach zależnych. We wszystkich podmiotach zależnych funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności, za których tworzenie odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne tych podmiotów.

W Banku komórką odpowiedzialną za koordynowanie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności jest komórka ds. zgodności, która opracowuje i wdraża zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz metody prowadzenia postępowań wyjaśniających i testów zgodności. Dla celów zarządzania ryzykiem braku zgodności wprowadzono w komórkach organizacyjnych Banku i w podmiotach zależnych funkcję koordynatora ryzyka braku zgodności, który realizuje swoje czynności we współpracy z komórką ds. zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności obejmuje Bank oraz podmioty zależne i odbywa się w sposób okresowy.

51.2. Zarządzanie ryzykiem reputacji

Ryzyko reputacji definiowane jest jako ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, nadzorców, regulatorów, środowiska opiniotwórcze, instytucje rządowe, organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, fundacje i opinię publiczną, mające wpływ na osiągnięty przez Bank wynik finansowy.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz ograniczanie wysokości straty wynikającej z naruszenia wizerunku Banku i prawdopodobieństwa pojawienia się tego rodzaju zdarzenia.

Proces zarządzania ryzykiem utraty reputacji realizowany jest poprzez klasyfikację zdarzeń, które mogą rodzić ryzyko utraty reputacji, natomiast identyfikacja ryzyka ma miejsce zarówno „ex ante”, tj. przed wystąpieniem określonego zdarzenia, jak i „ex post”, tj. po jego wystąpieniu.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka reputacji obejmuje Bank oraz pozostałe podmioty zależne i odbywa się w sposób okresowy w ramach raportowania ryzyka braku zgodności.

51.3. Zarządzanie ryzykiem biznesowym

Ryzyko biznesowe jest rozumiane jako ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych, w szczególności wyniku finansowego, z powodu zmian warunków ekonomiczno-społecznych, prawnych, prowadzenia działalności, rynkowych oraz jako ryzyko braku realizacji celów gospodarczych i społecznych realizowanych przez Bank w ramach misji i zadań określonych przez właściciela. Ryzyko biznesowe obejmuje ryzyko strategiczne.

Celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych, negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, z podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym.

Pomiar ryzyka biznesowego

Identyfikacja ryzyka biznesowego polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku i które mogą znacząco wpływać na sytuację finansową Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Banku. Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez analizę wybranych pozycji z rachunku wyników dotyczących przychodów oraz kosztów Banku, a także pozycji bilansowych i pozabilansowych w zakresie istotnych pozycji odsetkowych. Pomiar ryzyka biznesowego w zakresie wyniku finansowego dokonywany jest przez Bank poprzez prospektywną ocenę ryzyka biznesowego dla realizacji Strategii Banku oraz planu finansowo – rzeczowego Banku na kolejny rok, a także analizę odchyleń realizacji Strategii Banku oraz planu finansowo – rzeczowego Banku, w tym trendów w zakresie realizacji głównych pozycji i oczekiwanych wyników w okresach przyszłych. Główne parametry planu finansowo-rzeczowego Banku, które podlegają ocenie i analizie, to główne składowe wyniki oraz bilansu, rentowność, jakość portfela, marża oraz współczynnik wypłacalności.

W Banku, w ramach okresowego procesu raportowania, w przypadku pojawienia się czynników ryzyka biznesowego, które mają wpływ na brak realizacji wyniku rocznego Banku w wysokości powyżej 25 mln zł, poddawane są one szczegółowej analizie i wyjaśniane. W raporcie podsumowującym rok finansowy przedstawiana jest analiza głównych czynników ryzyka, sposobu ich mitygacji oraz rekomendacje. Elementy te są też badane przy określaniu planu finansowo-rzeczowego Banku na kolejny rok.

W ramach procesu aktualizacji Strategii Banku przygotowywana jest także analiza realizacji Strategii Banku oraz odchyleń w stosunku do przyjętych projekcji finansowych. Analizie podlega ocena realizacji celów biznesowych i finansowych, a także zmian wynikających ze zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem w Banku sporządzane są testy warunków skrajnych oparte na planie finansowo-rzeczowym Banku lub Strategii Banku, określające wpływ przyjętych założeń na miary ryzyka, w szczególności wskaźniki adekwatności kapitałowej i miary płynności. Sposób przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakresie miar ryzyka określają zasady zarządzania odpowiednimi rodzajami ryzyka.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka biznesowego

Ryzyko biznesowe monitorowane jest poprzez comiesięczną analizę wyników Banku, półroczną analizę rentowności wybranych produktów bankowych przedstawianą na KFB obejmującą szczegółowe zestawienie czynników wpływających na rentowność produktu, takich jak marża odsetkowa, marża prowizyjna, marża płynności oraz czynniki związane z pokryciem estymowanego kosztu ryzyka oraz kosztów operacyjnych. Coroczny przegląd dokonywany w zakresie ryzyka regulacyjnego i ryzyka zmian warunków rynkowych oraz coroczną kompleksową ocenę ryzyka biznesowego.

Poza procesem planowania rocznego i wieloletniego, przy aktualizacji Strategii Banku, podczas którego przedstawiane są Zarządowi Banku główne czynniki kształtujące wynik i sytuację finansową Banku oraz przedstawiane są najistotniejsze ryzyka w realizacji planu finansowo-rzeczowego Banku, tożsame z ryzykiem biznesowym, Bank dokonuje okresowych prognoz wyniku i bilansu. Prognozy te służą ocenie możliwości realizacji planu oraz zawierają scenariusze podejmowanych działań w celu realizacji celów biznesowych i finansowych określonych w planie.

Raportowanie ryzyka biznesowego

Raportowanie w zakresie ryzyka biznesowego realizowane jest poprzez raporty sporządzane w cyklach miesięcznych, kwartalnych oraz rocznych. Raporty miesięczne i kwartalne obejmują główne wskaźniki Banku, informację o bilansie, depozytach i kredytach, wynikach. Raporty kwartalne obejmują także informację na temat wyników spółek Grupy BGK. Raport roczny przygotowywany jest dla Zarządu, Komitetu ds. Ryzyka, Komitetu ds. Audytu oraz Rady Nadzorczej. Raport zawiera informacje o poziomie realizacji planu finansowo-rzeczowego Banku, Strategii Banku oraz zawiera informacje dotyczące czynników ryzyka pochodzących z otoczenia biznesowego, takich jak makroekonomiczne czynniki ryzyka, zmiany w przepisach prawa regulujących działalność bankową oraz trendy rynkowe i zmiany zachodzące w sektorze bankowym, a także w obszarze oferowanych usług czy technologii bankowych.

51.4. Raportowanie ryzyka biznesowego

Ryzyko zmian warunków makroekonomicznych definiowane jest jako zagrożenie wystąpienia zmian warunków makroekonomicznych mających niekorzystny wpływ na Grupę Kapitałową oraz na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych w przyszłości.

Celem zarządzania ryzykiem zmian warunków makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających istotny wpływ na działalność Grupy Kapitałowej oraz podjęcie działań ograniczających niekorzystny wpływ potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania ryzykiem zmian warunków makroekonomicznych polega na identyfikacji czynników makroekonomicznych mających istotny wpływ na działalność Grupy Kapitałowej oraz na określeniu scenariuszy potencjalnego kształtowania się tych czynników.

Bank uwzględnia czynniki makroekonomiczne oraz potencjalne ich zmiany opracowując Strategię Banku, Plan finansowo-rzeczowy Banku, Politykę Kredytową Banku oraz inne istotne dokumenty dla działalności Grupy Kapitałowej.

Pomiar ryzyka zmian warunków makroekonomicznych odbywa się między innymi poprzez testy warunków skrajnych dla czynników makroekonomicznych (stopy procentowe, kurs walutowy, zmiany cen nieruchomości), zmiany cen wybranych aktywów na rynkach towarowych, np. zmiany cen surowców energetycznych) oraz zagregowane testy warunków skrajnych w zakresie adekwatności kapitałowej, badające wpływ przyjętych założeń, w tym zmian czynników makroekonomicznych na wymogi kapitałowe i kapitał wewnętrzny. Ryzyko zmian warunków makroekonomicznych mierzone jest również zaangażowaniem Banku w poszczególne branże, podmioty bądź produkty. Poziom poszczególnych limitów wewnętrznych ustalany jest adekwatnie do oczekiwanego poziomu ryzyka związanego z daną branżą.

Raportowanie w zakresie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych odbywa się poprzez raporty ryzyka kredytowego sporządzane w cyklach miesięcznych, kwartalnych oraz rocznych, zawierających uwzględnienie wpływu czynników makroekonomicznych na działalność kredytową Banku oraz poprzez raporty podsumowujące każdorazowe wykonanie testów warunków skrajnych. Odbiorcami poszczególnych raportów są Komitet Kredytowy Banku, Komitet Finansowy Banku, Zarząd Banku, Komitet do spraw Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

51.5. Zarządzanie ryzykiem modeli

Ryzyko modelu to potencjalna strata, jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wykorzystywanych przez Bank, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli.

Proces zarządzania ryzykiem modeli polega na:

1. Identyfikacji (wskazanie modeli, określenie istotności modeli, określenie ryzyk związanych z modelami).
2. Ocenie/pomiarze (metody oceny ryzyka modeli istotnych dla pojedynczego modelu oraz ryzyka zagregowanego wszystkich modeli, określenie akceptowalnego poziomu ryzyka).
3. Monitorowaniu i kontroli (nadzór nad wysokością podejmowanego ryzyka, kontrole aktualności i dokładności stosowanych metod oceny ryzyka, oceny efektywności stosowanych narzędzi).
4. Raportowaniu (informacje o profilu ryzyka, oceny poziomu ryzyka w oparciu o przyjętą metodologię pomiaru, identyfikację potencjalnych zagrożeń, informacje o podjętych działaniach).
5. Podejmowaniu działań służących ograniczeniu ryzyka (regulacje, zasady, metodologie, procedury, regulaminy, systemy i narzędzia wspomagające planowanie działań, w tym: walidacje, rejestry, dzienniki, dokumentacje modeli, działania zaradcze i naprawcze, rekomendacje i zalecenia dla komórek organizacyjnych).

Wszystkie modele istotne objęte są procesem cyklicznej niezależnej walidacji zgodnie z przyjętym w Banku rocznym harmonogramem prac sporządzonym przez niezależną komórkę walidacji. Niezależna komórka walidacji (niezależna

względem jednostek organizacyjnych Banku pełniących rolę właścicieli i użytkowników modeli) podlega bezpośrednio pod Członka Zarządu nadzorującego pion ryzyka. Wyniki walidacji modeli wraz z zaleceniami są przedstawiane przez niezależną komórkę walidacji na odpowiednie komitety w Banku.

Raport kwartalny z modeli (przedstawiany Komitetowi Finansowemu Banku - KFB) i półroczny (KFB i Zarządowi Banku) zawiera w szczególności informacje dotyczące: rejestru modeli, dzienników modeli, zmiany w liczbie stosowanych modeli, zakresach ich stosowania i przyczynach tych zmian, harmonogram zadań na dany okres wraz z oceną jego realizacji i ewentualnych przyczynach opóźnień oraz kluczowe ustalenia z wyników przeprowadzonych monitoringów, walidacji modeli i audytów wewnętrznych, jeżeli takie były, wraz oceną poziomu ryzyka modeli.

Natomiast raport roczny prezentowany Radzie Nadzorczej Banku, Komitetowi do spraw Ryzyka, Zarządowi Banku i KFB zawiera informacje analogiczne jak w raporcie kwartalnym i półrocznym oraz dodatkowo informacje dotyczące systemu zarządzania ryzykiem modeli wraz z wykazem planowanych działań związanych z zakresem zarządzania modelami i ich ryzykiem oraz ocenę ich skuteczności.

52. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa monitorowana jest za pomocą wskaźników adekwatności kapitałowej:

- współczynników kapitałowych wyznaczanych zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR¹:
 - współczynnika kapitału podstawowego Tier I,
 - współczynnika kapitału Tier I,
 - współczynnika wypłacalności.
- wskaźnika kapitału wewnętrznego, o którym mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe.

Powyższe wskaźniki wyznaczane są w ujęciu jednostkowym z uwagi na brak konieczności dokonywania konsolidacji ostrożnościowej zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR.

W 2018 r. Bank spełniał normy adekwatności kapitałowej określone w rozporządzeniu CRR i ustawie Prawo bankowe.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje:

- wyznaczanie i monitorowanie wskaźników adekwatności kapitałowej,
- ustalanie i monitorowanie wykorzystania limitów kapitałowych na poszczególne obszary działalności opartych o wysokość kapitału wewnętrznego,
- przeprowadzanie zagregowanych testów warunków skrajnych,
- raportowanie poziomu adekwatności kapitałowej,
- planowanie kapitałowe,
- opracowanie kapitałowego planu awaryjnego.

W ramach procesu zarządzania adekwatnością kapitałową sporządzane są cykliczne raporty zawierające informacje na temat kształtowania się wskaźników adekwatności kapitałowej, wysokości całkowitego wymogu kapitałowego, kapitału wewnętrznego i funduszy własnych, wykorzystania limitów kapitałowych oraz wyników testów warunków skrajnych.

Ponadto Bank zarządza ryzykiem nadmiernej dźwigni. Proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni zintegrowany jest z procesem zarządzania adekwatnością kapitałową i obejmuje m.in. wyznaczanie wskaźnika dźwigni zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni (Dz. U. UE L 11 z dnia 17 stycznia 2015 r., s. 37) jako kapitału Tier I podzielonego przez miarę ekspozycji całkowitej.

¹ Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r., s.1, z późn. zm.)

Kształtowanie wskaźników adekwatności kapitałowej oraz ich składników przedstawiają poniższe tabele.

Wskaźniki adekwatności kapitałowej z funduszami przepływowymi			
Lp.	Wskaźnik	31.12.2018	31.12.2017
I	Współczynnik CET1	31,50%	37,95%
II	Współczynnik kapitału Tier I	31,50%	37,95%
III	Współczynnik wypłacalności (łączy współczynnik kapitałowy)	31,50%	37,95%
IV	Wskaźnik kapitału wewnętrznego	31,90%	24,64%
V	Fundusze własne	18 275 914	18 864 232
V.1	Tier1	18 275 914	18 864 232
V.1.1	CET1	18 275 914	18 864 232
V.1.2	AT1	0	0
V.2	Tier2	0	0
VI	Całkowity wymóg kapitałowy	4 642 211	3 976 310
VII	Kapitał wewnętrzny	5 829 816	4 648 867

▪ Informacja dodatkowa

Wskaźniki adekwatności kapitałowej bez funduszy przepływowych			
Lp.	Wskaźnik	31.12.2018	31.12.2017
I	Współczynnik CET1	32,09%	37,96%
II	Współczynnik kapitału Tier I	32,09%	37,96%
III	Współczynnik wypłacalności (łączy współczynnik kapitałowy)	32,09%	37,96%
IV	Wskaźnik kapitału wewnętrznego	31,42%	24,64%
V	Fundusze własne	18 275 914	18 864 232
V.1	Tier1	18 275 914	18 864 232
V.1.1	CET1	18 275 914	18 864 232
V.1.2	AT1	0	0
V.2	Tier2	0	0
VI	Całkowity wymóg kapitałowy	4 555 615	3 975 779
VII	Kapitał wewnętrzny	5 742 354	4 648 331

Zmiany wysokości współczynników kapitałowych oraz wskaźnika kapitału wewnętrznego wynikały głównie ze:

- spadku funduszy własnych na skutek obniżenia funduszu statutowego BGK poprzez zasilenie Krajowego Funduszu Gwarancyjnego (KFG) w kwocie 0,9 mld PLN oraz zwiększenia funduszu statutowego BGK poprzez uwzględnienie wyniku za 2017 r. na kwotę 0,4 mld PLN,
- wzrostu całkowitego wymogu kapitałowego, głównie w wyniku wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, m.in. w związku z nabyciem certyfikatów inwestycyjnych Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych, wzrostem wagi ryzyka w związku z zakończeniem obowiązywania okresu przejściowego dotyczącego preferencyjnego traktowania ekspozycji wobec skarbu państwa w walutach unijnych, wzrostem ekspozycji wobec banków oraz wobec przedsiębiorców.

52.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne do współczynnika wypłacalności wyznaczone są zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Dla potrzeb adekwatności kapitałowej fundusze własne wyznaczone są w ujęciu jednostkowym z uwagi na brak konieczności dokonywania konsolidacji ostrożnościowej zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR.

Fundusze własne BGK wyznaczone zgodnie z przepisami CRR obejmują:

1) kapitał Tier I:

- kapitał podstawowy Tier I (kapitał CET1, ang. Common Equity Tier 1 capital):

– fundusz statutowy, na mocy art. 3 ust. 3c ustawy o BGK stanowiący instrument kapitałowy w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. a i art. 28 CRR

Fundusz statutowy jest tworzony ze środków pieniężnych i innych składników majątkowych wnoszonych przez Skarb Państwa, w tym z przekazanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych skarbowych papierów wartościowych oraz z corocznych odpisów z zysku netto Banku, zgodnie z zasadami określonymi w statucie BGK.

– kapitał rezerwy obejmujący fundusz zapasowy i fundusz rezerwy

Fundusz zapasowy i fundusz rezerwowy są tworzone z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w statucie BGK.

– fundusz ogólnego ryzyka bankowego

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego jest tworzony z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w statucie BGK.

– skumulowane inne całkowite dochody

– odliczenia z tytułu wartości niematerialnych

Kwota odliczana od kapitału podstawowego Tier I jest pomniejszana o powiązane rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

– odliczenia aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, zależnych od przyszłej rentowności i niewynikających z różnic przejściowych.

– korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny (ang. Additional Valuation Adjustments, AVA) AVA wyznaczana jest metodą uproszczoną, zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2016/101 z dnia 26 października 2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ostrożnej wyceny zgodnie z art. 105 ust. 14 (Dz. U. UE L 21 z dnia 28 stycznia 2016 r., s. 54)

– Zaangażowania kapitałowe Banku, bezpośrednie i pośrednie, w podmioty sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów, lub innych instrumentów kapitału podstawowego lub instrumentów Tier 2 tych podmiotów, o ile ich suma przekracza 10% kapitału podstawowego Tier 1 Banku.

W przypadku, gdyby wartość pomniejszeń obniżyła wartość kapitału Tier 2 poniżej zera, wartość nadwyżki tych pomniejszeń ponad wartość kapitału Tier 2 odejmuje się od funduszy podstawowych Tier 1.

- kapitał dodatkowy Tier I (AT1, ang. Additional Tier 1 Capital) – na 31.12.2018 r. Bank nie posiadał pozycji w kapitale dodatkowym Tier I

Fundusze własne*	31.12.2018	31.12.2017
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 275 914	18 864 232
Kapitał (fundusz) statutowy	17 102 410	17 950 629
Kapitał (fundusz) zapasowy	1 032 822	671 393
Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	76 830	76 830
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	155 500	155 500
Inne dochody całkowite	257 200	355 477
Korekty przejściowe Tier 1	0	-78 290
Wartości niematerialne i prawne	-49 048	-42 399
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z aktywami niematerialnymi	2 723	1 887
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego zależne od przyszłej rentowności i nie wynikające z różnic przejściowych	0	0
Korekty Tier 1 wynikające z zastosowania filtrów ostrożnościowych	-17 287	-37 187
Zaangażowania kapitałowe pomniejszające fundusze własne	-285 236	-189 608
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	0	0
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	0	0
Zaangażowania kapitałowe	0	0
Razem fundusze własne	18 275 914	18 864 232

*Nie zawierają kwot dotyczących Funduszu Żeglugi Śródlądowej.

52.2. Wymogi kapitałowe (Filar I)

W celu wyznaczania minimalnych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (I Filar) Bank stosuje metody opisane w poniższej tabeli.

Wymóg kapitałowy z tytułu:	Metoda
ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	– metoda standardowa (art. 111 – 141 CRR) – kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń (art. 223 – 224 CRR) – ekwiwalent bilansowy transakcji pochodnych zgodnie z metodą wyceny według wartości rynkowej (art. 274 CRR) – metoda alternatywna w zakresie ekspozycji wobec kwalifikującego się kontrahenta centralnego (art. 310 CRR)
ryzyka walutowego	metoda podstawowa (art. 351 CRR)
ryzyka cen towarów	metoda uproszczona (art. 360 CRR)
ryzyka pozycji z tytułu:	
- ryzyka szczególnego w zakresie instrumentów kapitałowych w portfelu handlowym	zgodnie z art. 342 CRR
- ryzyka szczególnego w zakresie instrumentów kapitałowych w portfelu handlowym	zgodnie z art. 343 CRR
- ryzyka szczególnego w zakresie instrumentów dłużnych w portfelu handlowym	zgodnie z art. 336 CRR
- ryzyka ogólnego w zakresie instrumentów dłużnych w portfelu handlowym	metoda terminów zapadalności (art. 339 CRR)
ryzyka rozliczenia dużych ekspozycji w portfelu handlowym	zgodnie z art. 378 – 380 CRR
ryzyka operacyjnego	zgodnie z art. 397 CRR
ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej (Credit Valuation Adjustment, CVA)	metoda podstawowego wskaźnika (art. 315 – 316 CRR)
	metoda standardowa (art. 384 CRR)

Struktura wymogów kapitałowych BGK – z funduszami przepływowymi:

LP	Wymóg kapitałowy z tytułu:	31.12.2018	31.12.2017
I.	ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	4 355 272	3 667 771
II.	ryzyka walutowego	0	0
III.	ryzyka cen towarów	0	0
IV.	ryzyka pozycji w portfelu handlowym, w tym:	106 144	119 498
1	- ryzyka szczególnego i ogólnego w zakresie instrumentów kapitałowych	0	0
2	- ryzyka szczególnego w zakresie instrumentów dłużnych	0	11
3	- ryzyka ogólnego w zakresie instrumentów dłużnych	106 144	119 487
V.	ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej (Credit Valuation Adjustment, CVA)	50 632	66 212
VI.	ryzyka rozliczenia	0	0
VII.	dużych ekspozycji w portfelu handlowym	0	0
VIII.	ryzyka operacyjnego	130 163	122 829
Razem		4 642 211	3 976 310

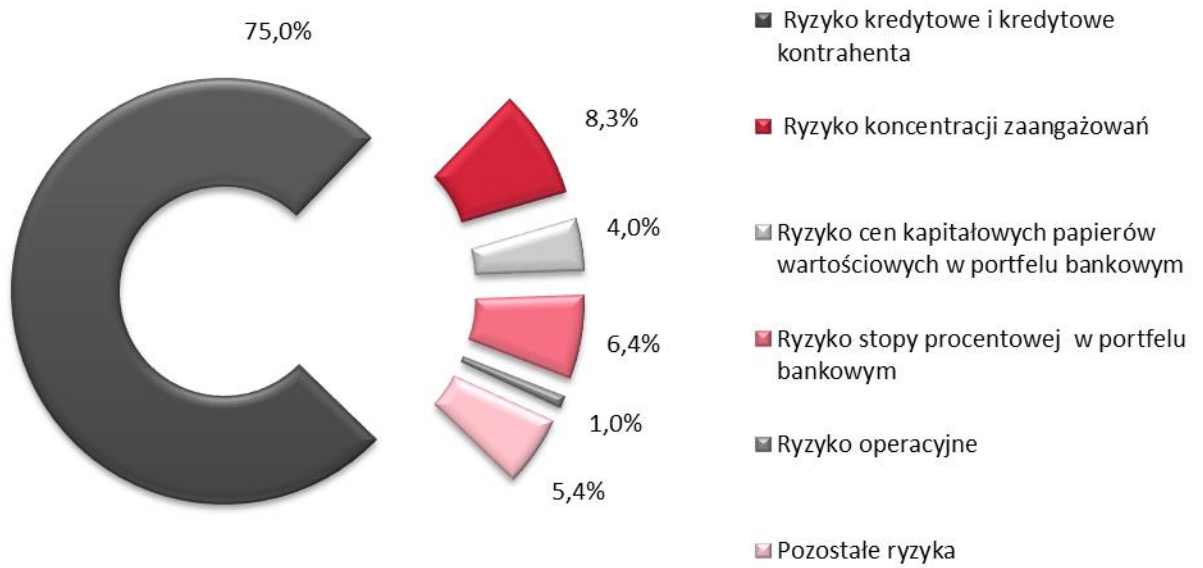
52.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Kapitał wewnętrzny (II Filar) jest to oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Oszacowana kwota kapitału wewnętrznego utrzymywana jest w celu pokrycia nieoczekiwanych strat.

Kapitał wewnętrzny szacowany jest na pokrycie ryzyk, które zostały zidentyfikowane jako istotne. Dla ryzyk nieistotnych nie jest wyznaczany kapitał wewnętrzny na ich pokrycie. Kwota całkowitego kapitału wewnętrznego wyznaczana jest jako suma kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

W celu oszacowania kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka Bank stosuje metody wykorzystywane do wyznaczania wymogów kapitałowych lub metody wewnętrzne opracowane przez Bank.

Kapitał wewnętrzny według stanu na 31 grudnia 2018 r. wyniósł 5 829 816 tys. PLN, a wskaźnik kapitału wewnętrznego 31,90%. Strukturę procentową kapitału wewnętrznego (z funduszami przepływowymi) przedstawia poniższy wykres.

Pozostałe noty dodatkowe

53. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego

W dniu 20 grudnia 2018 r. Bank zawarł z Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. (do dnia 19 marca 2018 r. Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) umowę o badanie sprawozdań finansowych na okres 2 lat.

Wyłączone lub należne wynagrodzenie za rok 2018 wynosi odpowiednio:

- badanie rocznego sprawozdania finansowego – 517 tys. zł brutto,
- badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego – 271 tys. zł brutto,

za 2017 r.:

- badanie rocznych sprawozdań finansowych – 449 tys. zł brutto,
- pozostałe usługi – 38 tys. zł brutto,

54. Proponowany podział zysku jednostki dominującej

Bank zamierza dokonać podziału zysku netto za 2018 rok w następujący sposób:

Wyszczególnienie	Propozycja podziału zysku netto za 2018 r.
Zysk do podziału	445 347
Fundusz statutowy (nie mniej niż 10%)	409 279
Fundusz zapasowy (nie mniej niż 8%)	35 628
- z działalności własnej	35 590
- Fundusz Żeglugi Śródlądowej	38
Zwiększenie Fundusz Żeglugi Śródlądowej	433
Podatek dochodowy (19%) od części zysku FZŚ przeznaczanego na fundusz zapasowy Banku	7

Zysk z lat ubiegłych, wynikający ze zmiany zasad rachunkowości (MSSF 9), Zarząd Banku proponuje przeznaczyć na fundusz zapasowy.

55. Dane o aktywach, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

Wśród aktywów Grupy Kapitałowej znajdują się kredyty udzielone ze środków byłego KFM, które stanowią zabezpieczenie spłaty pożyczki otrzymanej z Ministerstwa Finansów (środki z Banku Rozwoju Rady Europy) oraz zabezpieczenie gwarancji Skarbu Państwa udzielonych dla pożyczek z Międzynarodowych Instytucji Finansowych (Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Banku Rozwoju Rady Europy).

Wartość wierzytelności przelanych przez BGK na rzecz Skarbu Państwa z tytułu pożyczek udzielonych i gwarantowanych przez Ministerstwo Finansów na zasilenie KFM prezentuje poniższe zestawienie.

Pożyczkodawcy	Kwota pożyczki	Kwota pożyczki objęta gwarancją Skarbu Państwa	Kwota gwarancji Skarbu Państwa	Wartość przelanej wierzytelności na zabezpieczenie pożyczki lub gwarancji	
				31.12.2018	31.12.2017
Ministerstwo Finansów ze środków pożyczki udzielonej przez BRRE	630 000 PLN	-	-	0	0
Europejski Bank Inwestycyjny – Kontrakt Finansowy nr 21.426	10 000 EUR	10 000 EUR	16 800 EUR	14 305	20 027
Europejski Bank Inwestycyjny – Kontrakt Finansowy nr 21.607	200 000 EUR	200 000 EUR	296 000 EUR	522 547	587 983
Bank Rozwoju Rady Europy	700 000 PLN	700 000 PLN	1 260 000 PLN	455 760	539 760

*wszystkie dane w tabeli podane w tysiącach

Zabezpieczenie zobowiązań Grupy Kapitałowej stanowią następujące aktywa:

- Na dzień 31.12.2018 r.

Rodzaj transakcji	Przedmiot zabezpieczenia	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	5 203 332	5 214 051
Inne kredyty	kredyty	777 876	614 526
Transakcje pochodne	depozyty	385 548	416 502

- Na dzień 31.12.2017 r.

Rodzaj transakcji	Przedmiot zabezpieczenia	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	7 569 464	7 573 820
Inne kredyty	kredyty	881 649	708 827
Transakcje pochodne	depozyty	453 858	530 408

Blokowanie papierów wartościowych wynika:

- w transakcjach Repo i Sell-buy-back – z obowiązujących standardów na rynku pieniężnym dla tego rodzaju transakcji,
- w przypadku pozycji inne kredyty, transakcje pochodne – z warunków umów zawartych w Banku.

Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, Bank został wyłączony z ustawy (Dz.U. 2017 poz. 1937) i tym samym od 1 stycznia 2017 roku nie tworzy funduszu ochrony środków gwarantowanych.

56. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

1) Istotne inwestycje jednostki dominującej w I kwartale 2019 r.:

- w dniu 28.01.2019 r. nastąpiła dopłata do funduszu 2020 European Fund for Energy, Climate Change and Infrastructure (Marguerite Fund) w wysokości 357 200,00 EUR;
 - w dniu 29.01.2019 r. dokonano wypłaty z funduszu 2020 European Fund for Energy, Climate Change and Infrastructure (Marguerite Fund) w wysokości 1 267 605,63 EUR;
 - w dniu 29.01.2019 r. nastąpiła dopłata do funduszu Marguerite II SCSp w wysokości 3 900 000,00 EUR.
- 2) W dniu 13.02.2019 r. Bank uplasował emisję 4-letnich obligacji na rynku krajowym o łącznej wartości 2 mld zł przy popycie przekraczającym 2,4 mld zł. Pozyskane środki wykorzystane na finansowanie bieżącej działalności biznesowej.
- 3) W związku z koniecznością modernizacji budynku dotychczasowej Centrali BGK, 6 lutego 2019 r. Bank podpisał z CHM 1 Sp. z o.o. umowę najmu nowej siedziby Centrali Banku na okres 5 lat. Miesięczny czynsz określony w umowie to 271 053,58 EUR netto.

Istotne zdarzenia w pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej

1) Podwyższenie kapitału lub emisje obligacji w spółkach celowych:

- MP Wałbrzych - w dniu 21.12.2018 r. podjęto uchwałę w sprawie emisji obligacji serii F. W dniu 08.01.2019 r. FSMnW FIZ AN opłacił emisję obligacji serii G w kwocie 4 275 000 zł.
- MDR Radom - na dzień 31 grudnia 2018 r. wykazał kapitał rezerwowy w wysokości 1 612 000,00 zł (w dniu 18.12.2018 r. utworzono 16 120 szt. nowych udziałów o wartości 100,00 zł każdy, z tytułu podwyższenia kapitału zakładowego), z czego w wysokości 850 000 zł wniesiono aport w postaci gruntu w dniu 18.12.2018 r. a 762 000 zł opłacone przez FSMdR FIZ AN w styczniu 2019 r. Na dzień 31 grudnia kapitał nie został zarejestrowany w KRS.

- MDR Dębica - w dniu 10.01.2019 r. uchwałą zgromadzenia wspólników podwyższono kapitał zakładowy z kwoty 150 000 zł do kwoty 2 068 100 zł. Nowe udziały objął FSMdR FIZ AN. W dniu 15.01.2019 r. nastąpił wpływ do Spółki kwoty 1 918 100 zł z tytułu podwyższenie kapitału zakładowego.
- FSMnW Poznań - w dniu 18.01.2019 r. podjęto uchwałą zarządu w sprawie emisji obligacji serii G. W dniu 31.01.2019 r. FSMnW FIZ AN opłacił emisję obligacji serii G w wysokości 2 300 000 zł.
- MP Biała Podlaska - w dniu 01.02.2019 r. została podjęta uchwała zarządu w sprawie emisji obligacji serii F w kwocie 531 700 zł. W dniu 01.02.2019 r. opłacono emisję obligacji serii F w kwocie 531 700 zł. Obligacje zostały objęte przez MDR Inwestycje 16 sp. z o.o.
- MDR Katowice - w dniu 04.02.2019 r. uchwałą zgromadzenia wspólników podwyższono kapitał zakładowy z kwoty 25 414 500 zł do kwoty 35 101 400 zł. FSMdR FIZ AN opłacił podwyższenie kapitału zakładowego w kwocie 9 686 900 zł.
- MDR Warszawa - w dniu 07.03.2019 r. uchwałą nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników podwyższono kapitał zakładowy z kwoty 150 000 zł do kwoty 12 190 000 zł. W dniu 13.03.2019 r. FSMdR FIZ AN opłacił podwyższenie kapitału zakładowego w kwocie 12 040 000 zł.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Gospodarstwa Krajowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2018 r. liczy 134 kolejno ponumerowane strony.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2019 r.

Sporządził:

Dyrektor Zarządzający Pionem Finansów

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Rafał Szadurski

Podpisy członków Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego:

Prezes Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Beata Daszyńska - Muzyczka

Pierwszy Wiceprezes Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Paweł Nierada

Wiceprezes Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Włodzimierz Kocon

Członek Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Przemysław Cieszyński

Członek Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Wojciech Hann

Członek Zarządu

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Radosław Kwiecień